

SADRŽAJ

DOKUMENTI.....	157
Božićno priopćenje mons. Ivice Petanjka 2024.	157
Bula proglašenja Jubileja 2025. <i>Spes non confundit</i>	158
Molitva Jubileja 2025.	171
Početak i završetak Svete godine 2025. u sveopćoj i partikularnim Crkvama.....	172
O podjeli oprosta za redovni jubilej 2025. godine koji je proglasio Papa Franjo ...	173
Poruka Svetoga oca Franje za 39. Svjetski dan mladih (24. studenoga 2024.): <i>Oni što se uzdaju u Gospodina hode i ne umaraju se</i> (usp. iz 40, 31)	178
Dokument Vijeća HBK za nauk vjere: <i>Odgovornost prema zajedničkom domu</i> – <i>odnos kršćana prema svemu stvorenom</i>	181
Poruka predsjednika odbora HBK za pastoral pomoraca o blagdanu sv. Nikole ...	193
Poruka predsjednika Hrvatskog Caritasa za Nedjelju Caritasa: <i>Učitelju, što nam</i> <i>je činiti?</i> (usp. lk 3,12)	194
Čestitka i poruka za Međunarodni dan osoba s invaliditetom (3. prosinca 2024.): <i>Prema neograničenoj radosti</i>	196
➤ Izvještaji	198
Održan sastanak Odbora HBK za mlade (11. studenoga 2024.)	198
Priopćenje sa 69. zasjedanja Sabora HBK (14. studenoga 2024.)	198
Sjednica Vijeća HBK za nauk vjere (20. studenoga 2024.)	201
Susret premijera i članova Vlade i Stalnog vijeća HBK (10. prosinca 2024.)	201
ODREDBE BISKUPSKOG ORDINARIJATA	203
Sveta godina 2025.	203
Ostale obljetnice sveopće i nacionalne Crkve.....	204
Godišnje klanjanje Presvetom.....	205
Mise »pro familia et iuventute«.....	206
Obveze prema Ordinarijatu	207
Tečajevi pripreve za brak	208
Otpuštanje cenzure zbog pobačaja.....	208
IZ KATEHETSKOG UREDA: Duhovna obnova u Svetoj godini za odgojiteljice u vjeri i vjeroučitelj(ic)e (Veternica, 24.-26. siječnja 2025.).....	209
IZ POVJERENSTVA ZA REDOVNICE: Susret redovnika i redovnica na blagdan Svijećnice (Krk, 2. veljače 2025.).....	209

IZ CARITASA BISKUPIJE KRK.....	210
➤ Najave:	
Duhovna obnova za volontere župnih Caritasa	210
Sjednica Upravnog vijeća Caritasa Biskupije Krk	210
Projekt <i>Prijatelji s mora</i>	210
Prikupljanje maslinovih grančica za pomoć potrebitima.....	210
Tjedan solidarnosti s Crkvom i ljudima u Bosni i Hercegovini.....	211
➤ Izveštaji:	
Projekt <i>72 sata bez kompromisa</i>	211
Akcija <i>Plamen za dvostruko dobro</i>	211
Akcija <i>Podjeli blagdansku radost</i>	211
Susret voditelja župnih Caritasa.....	212
DIJECEZANSKA KRONIKA I OBAVIJESTI.....	214
Kronika biskupa Ivice Petanjka	214
➤ Izveštaji:	
Biskupijski susret ministranata u Krku (21. rujna 2024.).....	214
Biskupijsko hodočašće Majci Božjoj Trsatskoj (13. listopada 2024.).....	214
Jesenski plenarni sastanak svećenika i redovnika (Krk, 18. listopada 2024.).....	217
U Krku održan prvi Dan Marice Stanković (19. listopada 2024.).....	220
Susret župnih zborova Krčke biskupije – <i>Cantantibus organis 2024.</i> (Malinska, 23. studenog 2024.).....	223
Predbožićni susret redovnica Krčke biskupije u Poljicima (11. prosinca 2024.).....	223
Godišnji spomendan sluge Božjega biskupa Antuna Mahnića (14. prosinca 2024.)	226
Božićno čestitanje Krčkog biskupa.....	229

BOŽIĆNO PRIOPĆENJE MONS. IVICE PETANJKA 2024.

Draga braćo svećenici!

S različitih strana dolaze očekivanja i upiti o biskupovoj božićnoj poruci.

Zajednička božićna poruka je pastirsko pismo hrvatskih biskupa *Na kršćanskim temeljima, u zajedništvu Crkve, hodočasnici nade*, koje ovih dana, po vama, ulazi u sve katoličke obitelji prigodom božićnog blagoslova obitelji.

Ovo pismo je nadahnuto i potaknuto ponajprije Jubilejskom godinom koja će svečano započeti u nedjelju 29. prosinca, a onda i drugim velikim događajima koji su imali i imaju neizmjereno povijesno-spasenjsko i nacionalno značenje: 1700. obljetnica od prvog velikog sveopćeg Sabora u Niceji 325. godine, na kojem su postavljeni temelji naše svete vjere koji su ušli u Vjerovanje koje i danas ispovijedamo kod svake svete mise nedjeljama i svetkovinama, 60. obljetnica završetka Drugog vatikanskog sabora kao najvažnijeg događaja za život sadašnje Crkve te, na nacionalnoj razini, 1100. obljetnica Hrvatskog kraljevstva i našeg pojavka na slici Europe i svijeta.

Pismo je na neki način *Credo* biskupa hrvatskog jezičnog područja iz kojega možete iščitati ono što je do sada obilježilo našu povijest kao kršćana i kao naroda, ali i smjerokaz što nam je sada činiti i kakvu bi si budućnost trebali pripremati.

Zato ovo pismo nije čestitka koja će stati u nekoliko redaka i koja će se pročitati i zaboraviti, nego ga treba čitati i prečitavati, čitati i promišljati, čitati i memorirati, memorirano u život i apostolat pretakati i ostvarivati.

Jednom riječju: pismo nije za jednokratnu upotrebu, a potom za reciklažu, nego za život, a život se živi i traje. Životu je potrebna svakodnevna hrana.

Zato molim svu braću svećenike, redovnike i propovjednike, neka se za Božić obrate svojim vjernicima i župljanima iz onoga što nose u svome srcu, iz vjere koju žive i iz onoga što im zdrav razum i razboritost nalaže.

Osim toga, i pastirsko pismo završava čestitkom i blagoslovom: »Predraga braćo i sestre, u nadolazećoj svetkovini Božića slavimo Otajstvo vječne Očeve Riječi koja je uzela našu ljudsku narav i ušla u vremenitost, u našu ljudsku povijest. Tim je svjetlom obasjana i prožeta sva naša ljudska stvarnost, sva naša prošlost, sadašnjost i budućnost. Uistinu, u toj Riječi „bijaše život i život bijaše ljudima svjetlo; i svjetlo u tami svijetli i tama ga ne obuze“ (Iv 1, 4-6). Po daru novoga života, primljenoga u krštenju, jačanoga Duhom za hod prema vječnosti, hranjenoga euharistijom, hranom besmrtnosti, mi smo znakovi nade, posebice kao Crkva, Kristovo Tijelo. U ozračju duboke radosti koja nas ispunja zbog spoznanja da nas je tako i toliko Bog ljubio i ljubi, ostajući u nama po svome Duhu, svima

vam od srca želimo sretan Božić zazivajući na sve vas blagoslov i moleći da vam blagoslovom ispunjena bude cijela nova, Jubilejska 2025. godina. Vaši biskupi Hrvatske biskupske konferencije i Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine.«

✠ Ivica, biskup, v. r.

BULA PROGLAŠENJA JUBILEJA 2025. *SPES NON CONFUNDIT*

Donosimo u cijelosti Bulu proglašenja Redovnog jubileja godine 2025. »Spes non confundit« Svetoga Oca Franje koja je objavljena na svetkovinu Uzašašća 9. svibnja 2024.

SPES NON CONFUNDIT

Bula proglašenja
Redovnog jubileja
godine 2025.

FRANJO
RIMSKI BISKUP
SLUGA SLUGU BOŽJIH

»NEKA ONIMA KOJI ĆE ČITATI OVO PISMO
NADA ISPUNI SRCE«

1. *Spes non confundit*, »Nada ne razočarava« (*Rim* 5, 5). U znaku nade, apostol Pavao hrabri kršćansku zajednicu u Rimu. Nada je ujedno središnja poruka predstojećega Jubileja koji Papa, prema drevnoj tradiciji, proglašava svakih dvadeset i pet godina. Mislim na sve *hodočasnike nade* koji će doći u Rim proslaviti tu Svetu godinu i na one koji, s obzirom na to da neće moći posjetiti grad apostolâ Petra i Pavla, proslavit će je u partikularnim crkvama. Neka to bude trenutak živog i osobnog susreta s našim Gospodinom Isusom Kristom, »vratima« spasenja (usp. *Iv* 10, 7.9); s njim, kojega Crkva uvijek, posvuda i svima mora naviještati kao »nadu našu« (usp. *1 Tim* 1, 1).

Svi se nadaju. U srcu svakoga čovjeka prebiva nada kao želja i očekivanje dobra, iako ne zna što mu sutra nosi. Međutim, nepredvidljivost budućnosti ponekad izaziva proturječne osjećaje: od povjerenja do straha, od smirenosti do očaja, od sigurnosti do sumnje. Često susrećemo obeshrabrene ljude koji u budućnost gledaju sa skepsom i pesimizmom, kao da im ništa ne može donijeti sreću. Neka ovaj Jubilej bude svima prilika za oživljavanje nade. Riječ Božja pomaže nam pronaći razloge za to. Neka nam u tome bude vodilja ono što je apostol Pavao pisao kršćanima u Rimu.

Riječ nade

2. »Opravdani dakle vjerom, u miru smo s Bogom po Gospodinu našem Isusu Kristu. Po njemu imamo u vjeri i pristup u ovu milost u kojoj stojimo i dičimo se nadom slave Božje [...] Nada pak ne postiđuje. Ta ljubav je Božja razlivena u srcima našim po Duhu Svetom koji nam je dan!« (*Rim 5, 1-2.5*). Mnogo je poticaja za razmišljanje koje ovdje daje sveti Pavao. Znamo da Poslanica Rimljanima označava prijelomni trenutak u njegovu navjesticateljskom djelovanju. Dotad je naviještao u istočnom dijelu Carstva, a sada ga čeka Rim, sa svime što taj grad predstavlja u očima svijeta: veliki izazov s kojim se valja suočiti u cilju naviještanja evanđelja koje ne zna za prepreke i ne poznaje granice. Pavao nije utemeljio Crkvu u Rimu i on osjeća žarku želju posjetiti je uskoro kako bi svima donio evanđelje Isusa Krista, umrlog i uskrslog, kao navještaj nade koji ispunjava obećanja, uvodi u slavu i, utemeljen na ljubavi, ne razočarava.

3. Nada se, naime, rađa iz ljubavi i temelji se na ljubavi koja izvire iz Srca Isusova probodena na križu: »Doista, ako se s Bogom pomirismo po smrti Sina njegova dok još bijasmo neprijatelji, mnogo ćemo se više, pomireni, spasiti životom njegovim« (*Rim 5, 10*). A njegov se život očituje u našem životu vjere, koji počinje krštenjem, razvija se u poučljivosti Božje milosti i stoga je oduhovljen nadom koja se neprestano obnavlja i koja po djelovanju Duha Svetoga postaje nepokolebljiva.

Duh Sveti je, naime, taj koji svojom trajnom prisutnošću u Crkvi putnici širi svjetlo nade u vjernicima: On ga održava poput goruće baklje koja se nikada ne gasi kako bi davao potporu i snagu našem životu. Naime, kršćanska nada ne vara i ne razočarava, jer se temelji na sigurnosti da nas ništa i nitko nikada ne može rastaviti od Božje ljubavi: »Tko će nas rastaviti od ljubavi Kristove? Nevolja? Tjeskoba? Progonstvo? Glad? Golotinja? Pogibao? Mač? [...] U svemu tome nadmoćno pobjeđujemo po onome koji nas uzljubi. Uvjeren sam doista: ni smrt ni život, ni anđeli ni vlasti, ni sadašnjost ni budućnost, ni sile, ni dubina, ni visina, ni ikoji drugi stvor neće nas moći rastaviti od ljubavi Božje u Kristu Isusu Gospodinu našem« (*Rim 8, 35.37-39*). Zato se ta nada ne slama pred teškoćama: ona se temelji na vjeri i hrani ljubavlju, te nam tako omogućuje ići naprijed kroz život. Sveti Augustin piše u vezi s tim: »Nemoguće je živjeti u ikojem stanju bez ove tri sklonosti duše: vjerovati, nadati se i ljubiti« [1].

4. Sveti Pavao stoji čvrsto s nogama na zemlji. On zna da se život sastoji i od radosti i od tuge, da je ljubav stavljena na kušnju kad navale teškoće, i da se čini da se nada raspada pred patnjama. Ipak, on piše: »Mi se dičimo i u nevoljama jer znamo: nevolja rađa postojanošću, postojanost prokušanošću, prokušanoš nadom« (*Rim 5, 3-4*). Za apostola su nevolja i patnja tipična stanja onih koji navješćuju evanđelje u okolnostima nerazumijevanja i progona (usp. *2 Kor 6, 3-10*). Ali u tim situacijama svjetlo svijetli kroz tamu: otkrivamo kako evangelizaciju podržava snaga koja proizlazi iz Kristova križa i uskrsnuća. A to dovodi do razvoja kreposti koja je usko povezana s nadom – *strpljivosti*. Već smo naviknuti željeti sve i odmah, u svijetu u kojem je žurba postala stalna. Više nemamo vremena za susrete, a i u obiteljima često je teško okupiti se zajedno i porazgovarati jedni s drugima u miru. Strpljenje je odagnala žurba i to nanosi veliku štetu ljudima. Uzimaju maha

nestrpljenje, nervoza, a ponekad čak i neopravdano nasilje, što dovodi do nezadovoljstva i zatvorenosti.

Nadalje, u dobu *interneta*, u kojem su prostor i vrijeme istisnuti s tim *ovdje i sada*, strpljenje nije rado viđen gost. Kad bismo se još uvijek mogli diviti stvorenom svijetu, mogli bismo shvatiti koliko je strpljenje presudno. Čekati promjenu godišnjih doba s njihovim plodovima; promatrati život životinja i njihove razvojne cikluse; imati jednostavan pogled svetoga Franje, koji je u svojoj *Pjesmi brata Sunca*, napisanoj prije točno 800 godina, shvaćao stvorenje kao veliku obitelj, a Sunce i Mjesec nazvao *bratom* i *sestrom* [2]. Ponovno otkriti strpljenje jako je dobro za nas same i za druge. Sveti Pavao često spominje strpljivost kako bi istaknuo važnost ustrajnosti i pouzdanja u Božje obećanje, ali prije svega svjedoči da je Bog strpljiv s nama. On je »Bog postojanosti i utjehe« (*Rim* 15, 5). Strpljenje, koje je također plod Duha Svetoga, održava nadu živom i jača je kao krepost i način života. Zato naučimo često tražiti milost strpljivosti, koja je kći nade i ujedno je podupire i jača.

Put nade

5. Iz te isprepletenosti nade i strpljivosti postaje jasno da je kršćanski život *put*, koji treba također *jake trenutke* kako bi se hranilo i jačalo nadu, tu nezamjenjivu pratiteljicu koja daje nazrijeti cilj: susret s Gospodinom Isusom. Volim misliti da je proglašenju prve Svete godine 1300. godine prethodio put milosti podržan pučkom pobožnošću. Ne smijemo, naime, zaboraviti različite oblike putem kojih se milost oproštenja obilno izlila na sveti vjerni Božji narod. Prisjetimo se, primjerice, velikog *oprosta* koji je sveti Celestin V. odlučio odobriti svima onima koji budu posjetili baziliku Santa Maria di Collemaggio u L'Aquili 28. i 29. kolovoza 1294., šest godina prije nego što je papa Bonifacije VIII. ustanovio Svetu godinu. Crkva je, dakle, već bila iskusila jubilejsku milost milosrđa. A još i prije toga, 1216. godine, papa Honorije III. odazvao se molbi svetoga Franje da se udijeli oprost onima koji će posjetiti Porcijunkulu prva dva dana mjeseca kolovoza. Isto se može reći i za hodočašće u Santiago de Compostelu: naime, 1122. godine papa Kalisto II. dopustio je da se u toj hodočasničkoj crkvi slavi Sveta godina svaki put kad blagdan apostola Jakova pada na nedjelju. Dobro je da se taj *rašireni* oblik jubilejskih slavlja nastavi kako bi snaga Božjeg oprosta mogla poduprijeti i pratiti zajednice i pojedince na njihovu putu.

Nije slučajno da je *hodočašće* bitan element svakog jubilejskog događaja. Polazak na put karakteristično je za one koji traže smisao života. Pješačko hodočašće veoma je prikladno za ponovno otkrivanje vrijednosti tišine, truda i usredotočenosti na ono bitno. I u nadozajevoj godini *hodočasnici nade* neće propustiti prolaziti drevnim i novim stazama kako bi intenzivno proživjeli jubilejsko iskustvo. U samom gradu Rimu, uz tradicionalna hodočašća u katakombe i sedam crkava, bit će i drugih vjerskih hodočašća. Prelaskom iz jedne zemlje u drugu kao da se granice brišu, putovanje iz jednog grada u drugi razmišljajući o stvorenom svijetu i umjetničkim djelima omogućit će pojedincima obogatiti se različitim iskustvima i kulturama, kako bi nosili u sebi ljepotu koja, u suzvučju s molitvom, vodi do zahvaljivanja Bogu za čuda koja je učinio. Jubilejske crkve, posute duž hodočasničkih putova i u gradu Rimu, mogu postati oaze duhovnosti u kojima se može pronaći

snagu na putu vjere i napajati se na izvorima nade, napose pristupanjem sakramentu pomirenja, tom nezaobilaznom polazištu za stvaran put obraćenja. U partikularnim će se Crkvama posebna pozornost posvetiti pripravi svećenikâ i vjernikâ za ispovijed i osiguravanju mogućnosti za pojedinačnu ispovijed.

Želio bih uputiti poseban poziv na ovo hodočašće vjernicima Istočnih Crkava, osobito onima koji su već u punom zajedništvu s Petrovim nasljednikom. Oni, koji su zbog svoje vjernosti Kristu i Crkvi toliko propatili, često sve do smrti, moraju se osjećati posebno dobrodošlima u Rimu, koji je i njihova majka i čuva mnoge uspomene na njihovu prisutnost. Katolička Crkva, obogaćena njihovim drevnim liturgijama, teologijom i duhovnošću otaca, monahâ i teologâ, želi simbolično iskazati svoje gostoprimstvo njima kao i njihovoj pravoslavnoj braći i sestrama, u vrijeme u kojem već prolaze križni put i često su prisiljeni napustiti svoje domovine, svoje svete zemlje, iz kojih ih nasilje i nestabilnost tjeraju u sigurnije države. Za njih iskustvo da su ljubljeni od Crkve, koja ih neće napustiti nego će ih pratiti kamo god išli, čini znak Jubileja još jačim.

6. Sveta godina 2025. u kontinuitetu je s prethodnim milosnim događajima. Na posljednjem Redovnom jubileju prešli smo prag dvije tisućite obljetnice rođenja Isusa Krista. Potom sam, 13. ožujka 2015., proglasio Izvanredan jubilej čija je svrha bila pokazati i omogućiti ljudima da susretnu »lice Božjeg milosrđa« [3], središnji navještaj evanđelja za svakog čovjeka u svim vremenima. Sada je došlo vrijeme za nov jubilej u kojem će se Sveta vrata ponovno otvoriti kako bi se omogućilo živo iskustvo Božje ljubavi koja u srcu budi sigurnu nadu spasenja u Kristu. Ta će nas Sveta godina, istodobno, usmjeriti prema još jednom temeljnom događaju za sve kršćane: godine 2033. slaviti će se dvije tisuće godina od otkupljenja mukom, smrću i uskrsnućem Gospodina Isusa. Predstoji nam, dakle, putovanje obilježeno velikim etapama u kojima Božja milost prethodi i prati narod koji korača marljivo u vjeri, djelatan u ljubavi i postojan u nadi (usp. *1 Sol* 1, 3).

Na temelju tako duge tradicije i sa sigurnošću da će ova Sveta godina biti intenzivno iskustvo milosti i nade za cijelu Crkvu, određujem da se Sveta vrata Bazilike svetog Petra u Vatikanu otvore 24. prosinca 2024. godine, čime će biti označen početak Redovnog jubileja. U nedjelju koja slijedi, 29. prosinca 2024., otvorit će Sveta vrata svoje katedralne crkve svetog Ivana Lateranskoga, čija će se 1700. obljetnica posvete proslaviti 9. studenoga ove godine. Dana 1. siječnja 2025. godine, na svetkovinu Svete Marije Bogorodice, bit će otvorena Sveta vrata papinske bazilike Svete Marije Velike (*Santa Maria Maggiore*). Konačno, u nedjelju 5. siječnja bit će otvorena Sveta vrata papinske bazilike svetog Pavla izvan zidina (*San Paolo fuori le Mura*). Sveta vrata potonjih triju bazilika bit će ponovno zatvorena najkasnije do nedjelje 28. prosinca iste godine.

Određujem, nadalje, da u nedjelju 29. prosinca 2024. godine dijecezanski biskupi slave svetu euharistiju u svim katedralama i konkatedralama kao svečano otvorenje Jubilarne godine, prema obredniku koji će se pripremiti za tu prigodu. Za slavlje u konkatedralnim crkvama biskupa može zamijeniti delegat posebno imenovan za tu prigodu. Neka hodočašće od crkve, izabrane za *collectio* (tj. sabiranje skupštine), do katedrale bude znak puta nade koji, obasjan Božjom riječi, ujedinjuje vjernike. Za potonjeg hodočašća neka se

čitaju odlomci iz ovog dokumenta i neka se narodu proglasi jubilejski oprost, koji će se moći dobiti prema propisima sadržanim u istom obredniku slavlja jubileja u partikularnim Crkvama. Tijekom Svete godine, koja će u mjesnim Crkvama završiti u nedjelju 28. prosinca 2025., treba se pobrinuti da Božji narod s punim sudjelovanjem primi i navještaj nade Božje milosti i znakove koji svjedoče njezinu plodonosnost.

Redovan jubilej završit će zatvaranjem Svetih vrata Bazilike svetog Petra u Vatikanu 6. siječnja 2026. godine, na svetkovinu Bogojavljenja. Neka svjetlo kršćanske nade dopre do svakog čovjeka, kao poruka Božje ljubavi upućena svima! I neka Crkva bude vjernom svjedokinjom te poruke u svim dijelovima svijeta!

Znakovi nade

7. Osim što nadu crpimo iz Božje milosti, pozvani smo je ponovno otkriti također u *znakovima vremena* koje nam Gospodin daje. Kao što se kaže u pastoralnoj konstituciji *Gaudium et spes* Drugoga vatikanskoga koncila, »Crkva je dužna da u svako vrijeme ispituje znakove vremena i tumači ih u svjetlu evanđelja tako da uzmogne odgovoriti na vječna ljudska pitanja o smislu sadašnjeg i budućeg života te o njihovu međusobnom odnosu, i to na način kako odgovara svakom pojedinom naraštaju«. [4] Stoga moramo obratiti pozornost na mnoge dobre stvari u svijetu kako ne bismo upali u napast da se smatramo ophrvanima zlom i nasiljem. Ali znakovi vremena, koji u sebi sadrže čežnju ljudskog srca potrebna spasonosne Božje prisutnosti, traže da se pretvore u znakove nade.

8. Neka se prvi znak nade ostvari kao mir za svijet, koji je ponovno utonuo u tragediju rata. Zaboravljajući tragedije iz prošlosti, čovječanstvo je podvrgnuto novom i teškom ispitu u kojem su mnogi narodi potlačeni brutalnošću nasilja. Što sve još neće ti narodi propatiti? Kako je moguće da njihov očajnički vapaj za pomoć ne potakne vođe naroda da požele okončati mnogobrojne regionalne sukobe, unatoč tome što su svjesni posljedica koje iz toga mogu proizići na globalnoj razini? Je li previše sanjati da će oružje utihnuti i prestati donositi razaranja i smrt? Jubilej nas podsjeća da »mirotvorci... će se sinovima Božjim zvati« (Mt 5, 9). Prijeka potreba za mirom izazov je za sve i zahtijeva realizaciju konkretnih planova. Neka diplomacija ne posustane u nastojanju oko odvažne i kreativne izgradnje prostora za pregovore s ciljem uspostave trajnog mira.

9. Gledati u budućnost s nadom također znači imati viziju života ispunjenu entuzijazmom koju valja dalje prenositi. Moramo, nažalost, primijetiti da takva perspektiva nedostaje u mnogim situacijama. Prva posljedica jest *gubitak želje za prenošenjem života*. Zbog uurbanog ritma života, strahova za budućnost, nedostatka sigurnosti radnog mjesta i odgovarajuće socijalne zaštite, kao i društvenih modela u kojima dnevni red diktira utrka za profitom, a ne njegovanje odnosâ, u mnogim zemljama svjedočimo zabrinjavajućem *padu nataliteta*. U drugim kontekstima, međutim, »kriviti demografski rast, a ne ekstremni i selektivni potrošački mentalitet nekih, jedan je od načina na koji se odbija suočiti s problemima«. [5]

Otvorenost životu odgovornim majčinstvom i očinstvom jest plan koji je Stvoritelj upisao u srca i tijela muškaraca i žena, to je poslanje koje Gospodin povjerava supruzima i njihovoj ljubavi. Prijeko je potrebno da, osim zakonodavnih napora državâ, ne izostanu odlučne potpore vjerskih zajednica i cijeloga civilnoga društva u svim njegovim sastavnicama, jer *želja mladih da rađaju nove sinove i kćeri*, kao izraz plodnosti svoje ljubavi, daje budućnost svakom društvu i stvar je nade: ovisi o nadi i rađa nadu.

Kršćanska zajednica stoga mora prednjačiti u zagovaranju prijeko potrebnoga *socijalnog saveza za nadu, koji će biti uključiv i neideološki* te raditi na budućnosti obilježenoj osmijesima mnogih dječaka i djevojčica koji će ispuniti sad već mnogobrojne prazne kolijevke u mnogim dijelovima svijeta. No, zapravo svi se moraju iznova vratiti radosti života jer čovjek, stvoren na sliku i priliku Božju (usp. *Post* 1, 26), ne može se zadovoljiti pukim preživljavanjem ili životarenjem, prilagođavanjem sadašnjosti i zadovoljavanjem samo materijalnom stvarnošću. To zarobljava ljude u individualizam i uništava nadu, rađajući tugu koja se gnijezdi u srcu i čini ljude ogorčenima i bezosjećajnim.

10. U jubilarnoj Godini bit ćemo pozvani postati opipljivi znakovi nade za mnogu braću i sestre koji žive u teškim uvjetima. Mislim na *zatvorenike* koji, u uvjetima u kojima su lišeni slobode, svakodnevno, uz težak zatvorski život, doživljavaju i emocionalnu prazninu, nametnutu ograničenjima i, u mnogim slučajevima, nedostatak poštovanja. Predlažem vladama da u ovoj Godini jubileja poduzmu inicijative za vraćanje nade; oblici amnestije ili oproštenja koji imaju za cilj pomoći ljudima da vrate vjeru u sebe i u društvo; načini reintegracije u zajednicu, koji bi trebali biti praćeni konkretnom obvezom poštivanja zakona.

To je drevni poziv koji dolazi iz Božje riječi i zadržava svu svoju mudrosnu vrijednost u zazivanju djela milosti i oslobođenja, koja omogućuju nov početak: »Tu pedesetu godinu proglasite svetom! Zemljom proglasite oslobađanje svim njezinim stanovnicima« (*Lev* 25,10). Ono što je utvrđeno Mojsijevim zakonom, ponavlja prorok Izaija: »Gospodin me posla da radosnu vijest donesem ubogima, da iscijelim srca slomljena; da zarobljenima navijestim slobodu i oslobođenje sužnjevima; da navijestim godinu milosti Jahvine i dan odmazde Boga našega; da razveselim ožalošćene na Sionu« (*Iz* 61, 1-2). Riječi su to koje je Isus učinio svojim na početku svoje službe, navješćujući u sebi ispunjenje »godine milosti Gospodnje« (usp. *Lk* 4, 18-19). Neka u svakom kutku svijeta vjernici, a pogotovo pastiri, budu glasnici ovih zahtjeva, hrabro kao jedan tražeći dostojne uvjete za zatvorenike, poštivanje ljudskih prava i, iznad svega, ukidanje smrtne kazne, osude koja je nepojiva s kršćanskom vjerom i uništava svaku nadu u oprost i obnovu [6]. Kako bih zatvorenici pružio konkretan znak blizine, želim osobno otvoriti Sveta vrata u jednom od zatvora, da bi im to bio simbol koji ih potiče da gledaju u budućnost s nadom i obnovljenim opredjeljenjem za život.

11. Neka se znakove nade pruži *bolesnicima*, bilo da su kod kuće ili u bolnici. Neka im patnje olakšaju svojom blizinom oni koji ih posjećuju i ljubavlju koju primaju. Djela milosrđa su ujedno i djela nade koja u srcima bude osjećaj zahvalnosti. Neka zahvalnost stigne i do svih zdravstvenih djelatnika koji svoje poslanje često obavljaju u teškim uvjetima brižno dvoreći bolesne i nemoćne.

Neka ne izostane sveobuhvatna briga za one koji doživljavaju vlastitu slabost u posebno teškim životnim uvjetima, osobito ako pate od bolesti ili invaliditetâ koji ozbiljno ograničavaju njihovu osobnu autonomiju. Briga za njih je hvalospjev ljudskom dostojanstvu, pjesma nade koja zahtijeva zdušnu suradnju cijeloga društva.

12. Znakove nade trebaju i oni koji su sami znak nade, a to su *mladi*. Oni, nažalost, često doživljavaju kako im se snovi rasplinjuju i ruše u prah. Ne smijemo ih razočarati, jer budućnost se temelji na njihovom entuzijazmu. Lijepo ih je vidjeti kako oslobađaju svoju energiju, primjerice kad zasuču rukave i volontiraju u situacijama katastrofe i društvenih nedaća. No, tužno je vidjeti mlade bez nade. Neizbježno je, međutim, da se sadašnjost živi s melankolijom i dosadom kada je budućnost neizvjesna i ne daje prostora snovima, kada studij ne nudi nikakvu perspektivu, a raširena nezaposlenost ili manjak dovoljno stabilnog zaposlenja prijeti uništavanjem želja. Iluzija droge, rizik od prijestupa i težnja za prolaznim izazivaju kod njih više zbunjenosti nego kod drugih i zamagljuje ljepotu i smisao života, tjerajući ih u mračne ponore i na autodestruktivna djela. Neka zato Jubilej dovede u Crkvi i do novog zanosa prema njima: s obnovljenom strašću brinimo se za mladiće i djevojke, za studente, za zaručnike i za mlade naraštaje! Iskazujmo blizinu mladima koji su radost i nada Crkve i svijeta!

13. Neće smjeti izostati znakovi nade za *migrante* koji napuštaju svoju zemlju u potrazi za boljim životom za sebe same i svoje obitelji. Neka njihova očekivanja ne budu osujećena predrasudama i zatvaranjima; neka prihvaćanje, koje širi ruke prema svakome prema njegovu dostojanstvu, bude praćeno odgovornošću, tako da nikome ne bude uskraćeno pravo na izgradnju bolje budućnosti. Neka se brojnim *iseljenicima*, *izbjeglicama* i *prognanicima* koji su zbog međunarodnih sporova prisiljeni bježati kako bi izbjegli ratove, nasilja i diskriminacije, zajamči sigurnost i pristup poslu i obrazovanju, što je ključno za njihovu integraciju u novu društvenu sredinu.

Neka kršćanska zajednica uvijek bude spremna braniti prava najslabijih. Neka velikodušno otvori vrata gostoprimstva kako nitko ne bi izgubio nadu u bolji život. Neka u srcima odzvanja riječ Gospodinova, koji je u velikoj prispodobi o posljednjem sudu rekao: »Stranac bijah i primiste me«, jer »što god učinite jednomu od ove moje najmanje braće, meni učiniste!« (Mt 25, 35.40).

14. Znakove nade zavrjeđuju *starije osobe*, koje često doživljavaju usamljenost i osjećaj napuštenosti. Prepoznati vrijednost bogatstva koje oni predstavljaju, njihovo životno iskustvo, mudrost koju donose i doprinos koji mogu dati, obveza je kršćanske zajednice i civilnog društva, pozvanih raditi zajedno na savezu među naraštajima.

Posebno mislim na *djedove* i *bake* koji vjeru i životnu mudrost prenose na mlade naraštaje. Neka oslonac nađu u zahvalnosti svoje djece i ljubavi svojih unuka, koji pak u njima nalaze ukorijenjenost, razumijevanje i ohrabrenje.

15. Svim srcem zazivam nadu za milijarde *siromašnih* kojima često nedostaje osnovno za život. Pred uvijek novim valovima osiromašenja postoji opasnost da se naviknemo i pomirimo s tim. No, ne smijemo skretati pogled s takvih dramatičnih situacija kojih sada ima posvuda, a ne samo u pojedinim dijelovima svijeta. Siromašne ili osiromašene susrećemo

svakodnevno, a katkad su to možda čak i naši susjedi. Često nemaju doma i dovoljno hrane svaki dan. Doživljavaju isključenost i ravnodušnost mnogih. Sablazan je da u svijetu obdarenom golemim izvorima, od kojih velik dio odlazi na naoružanje, siromašni su »najveći dio [...], milijarde ljudi. Danas ih se spominje u međunarodnim političkim i ekonomskim raspravama, ali se često stječe dojam da su njihovi problemi uvršteni kao dodatak, kao pitanje koje se dodaje gotovo zato što se to mora ili kao nešto sporedno, ako ih se već ne tretira kao puku kolateralnu štetu« [7]. Ne zaboravimo: siromašni su gotovo uvijek žrtve, a ne krivci.

Pozivi za nadu

16. U odjeku drevne riječi prorokâ, Jubilej podsjeća da *zemaljska dobra* nisu namijenjena nekolicini privilegiranih, nego svima. Prijeko je potrebno da oni koji posjeduju bogatstva budu velikodušni i vide lica svoje braće i sestara u potrebi. Posebice mislim na one koji nemaju vode i hrane: glad je skandalozna pošast na tijelu našeg čovječanstva i poziva svakoga od nas da uzdrma svoju savjest. Ponavljam svoj poziv da »novcem koji se koristi za oružje i drugu vojnu potrošnju stvorimo Svjetski fond da se jednom zasvagda iskorijeni glad, kao i za razvoj najsiromašnijih zemalja, tako da njihovi stanovnici ne pribjegavaju nasilnim ili iluzornim rješenjima i ne budu prisiljeni napuštati svoje zemlje tražeći dostojanstveniji život« [8].

U vezi s Godinom jubileja, želim uputiti još jedan usrdan poziv: upućen je zemljama najvećeg blagostanja kako bi prepoznale ozbiljnost mnogih donesenih odluka i pristale *otpisati dugove* zemalja koje ih nikada neće moći otplatiti. Ne radi se toliko o velikodušnosti, već prije svega o pravednosti, koja je danas pogoršana novim oblikom nepravde koje smo postali svjesni: »Postoji pravi 'ekološki dug', poglavito između Sjevera i Juga svijeta, vezan uz tržišne neravnoteže s posljedicama po okoliš, kao i nerazmjerno korištenje prirodnih dobara od strane nekih zemalja tijekom dugog vremenskog razdoblja« [9]. Kao što uči Sveto pismo, zemlja pripada Bogu i svi mi na njoj živimo kao »stranci i gosti« (*Lev* 25, 23). Ako doista želimo utrti put miru, radimo na uklanjanju dubokih uzroka nepravde, poništimo nepravedne i neotplative dugove i nahranimo gladne.

17. U nadolazećoj Svetoj godini obilježiti će se vrlo značajna obljetnica za sve kršćane. Navršiti će se, naime, *1700 godina od prvog velikog ekumenskog koncila, Nicejskog sabora*. Vrijedno je prisjetiti se da su se, još od apostolskih vremena, pastiri okupljali u raznim prilikama na skupštine kako bi obrađivali doktrinarna i disciplinarna pitanja. U prvim stoljećima vjere, broj je sinoda rastao kako na Istoku tako i na Zapadu, pokazujući važnost očuvanja jedinstva Božjeg naroda i vjernog naviještanja evanđelja. Ova Jubilejska godina bit će važna prilika da se konkretizira taj sinodalni oblik, koji kršćanska zajednica danas vidi kao sve potrebniji izraz kako bi što bolje odgovorila na žurnu potrebu evangelizacije: svi kršćanici, svaki sa svojom vlastitom karizmom i službom, dijele odgovornost kako bi mnogostruki znakovi nade mogli svjedočiti Božju prisutnost u svijetu.

Nicejski je sabor imao zadatak očuvati jedinstvo koje je bilo ozbiljno ugroženo poricanjem božanstva Isusa Krista i njegove istobitnosti s Ocem. Na saboru, koji je sazvaio car Konstantin za 20. svibnja 325. godine, sudjelovalo je oko tri stotine biskupa koji su se

okupili u carskoj palači. Nakon brojnih rasprava svi su se, milošću Duha Svetoga, prepoznali u ispovijedi vjere koju i danas molimo na nedjeljnoj euharistiji. Koncilski su oci odlučili da se, prvi put u takvoj ispovijedi, započinje s izrazom *Vjerujemo* [10] kako bi posvjedočili da su sve Crkve u jedinstvu u tom *mi* i da svi kršćani ispovijedaju istu vjeru.

Nicejski je sabor prekretnica u povijesti Crkve. Njegova obljetnica poziva kršćane da se ujedine u slavljenju i zahvaljivanju Presvetom Trojstvu, a posebice Isusu Kristu, Sinu Božjemu, koji je »iste bîti s Ocem« [11] i koji nam je objavio to otajstvo ljubavi. No, Niceja je ujedno poziv svim Crkvama i crkvenim zajednicama da nastave kročiti putom koji vodi prema vidljivom jedinstvu i da se ne umore tražeći odgovarajuće oblike kako bi u potpunosti odgovorili na Isusovu molitvu: »Da svi budu jedno kao što ti, Oče, u meni i ja u tebi, neka i oni u nama budu da svijet uzvjeruje da si me ti poslao« (*Iv* 17, 21).

Na Nicejskom se saboru razgovaralo i o datumu Uskrsa. U vezi s tim i danas postoje različita stajališta koja onemogućuju da se taj izvorišni događaj vjere slavi na isti dan. Providnost je htjela da to bude upravo 2025. godine. Neka to bude poziv svim kršćanima Istoka i Zapada da učine odlučan korak prema postizanju dogovora oko zajedničkog datuma Uskrsa. Dobro je podsjetiti da mnogi ljudi više ni ne znaju za oštre kritike iz prošlosti i ne razumiju kako u vezi s tim može biti podjelâ.

Usidreni u nadi

18. Nada, zajedno s vjerom i ljubavlju, tvori triptih *bogoslovnih kreposti* koje izražavaju bîti kršćanskog života (usp. *1 Kor* 13, 13; *1 Sol* 1, 3). Unutar te neraskidive dinamike nada je krepost koja, da tako kažemo, oblikuje usmjerenje koje ukazuje na smjer i cilj života vjere. Zato nas apostol Pavao potiče: »U nadi budite radosni, u nevolji strpljivi, u molitvi postojani!« (*Rim* 12, 12). Dâ, moramo biti »bogati nadom« (usp. *Rim* 15, 13) kako bismo mogli vjerodostojno i privlačno svjedočiti vjeru i ljubav koju nosimo u svojim srcima; kako bi vjera bila radosna, a ljubav oduševljena; kako bi svatko mogao dati makar i samo osmijeh, gestu prijateljstva, bratski pogled, iskreno slušanje, nesebično služenje, znajući da to, u Isusovu Duhu, može postati sjeme nade za primatelje. Ali što je temelj naše nade? Da bismo to razumjeli, dobro je zadržati se na razlozima naše nade (usp. *1 Pt* 3, 15).

19. »Vjerujem u... *život vječni*« [12]: to je ono što naša vjera ispovijeda i kršćanska nada u tim riječima nalazi temeljni stožer. Ona je, naime »bogoslovna krepost po kojoj čeznemo za [...] vječnim životom kao za svojom srećom« [13]. U pastoralnoj se konstituciji *Gaudium et spes* Drugog vatikanskog koncila kaže: »Ako se izgubi božanski temelj i nada u vječni život, čovjekovo dostojanstvo biva veoma teško povrijeđeno, kao što se to danas često može jasno vidjeti. Zagonetka života i smrti, krivnje i patnje ostaje tada bez rješenja, tako da ljudi nerijetko padaju u očaj.« [14] Mi, naprotiv, po nadi u kojoj smo spašeni, gledajući na vrijeme koje prolazi, imamo sigurnost da povijest čovječanstva i svakoga od nas ne ide prema slijepoj točki ili mračnom ponoru, nego su usmjereni prema susretu s Gospodinom slave. Živimo, dakle, u iščekivanju njegova ponovna dolaska i u nadi da ćemo zauvijek živjeti u njemu: upravo u tom duhu i mi ponavljamo dirljiv zaziv prvih kršćana kojim završava Sveto pismo: »Dođi, Gospodine Isuse!« (*Otk* 22, 20).

20. Isus, umrli i uskrsli, središte je naše vjere. Sveti Pavao, izražavajući taj sadržaj u samo nekoliko riječi i sa samo četiri glagola, prenosi nam *jezgru* naše nade: »Doista, predadoh vam ponajprije što i primih: Krist umrije za grijeha naše po Pismima; bi pokopan i uskrišen treći dan po Pismima; ukaza se Kefi, zatim dvanaestorici« (1 Kor 15,3-5). *Krist je umro, bio pokopan, uskrsnuo, ukazivao se.* Za nas je prošao kroz tamu smrti. Očeva ga je ljubav uskrsnula u sili Duha Svetoga i učinila njegovo čovječstvo prvinom vječnosti za naše spasenje. Kršćanska se nada sastoji upravo u ovome: pred smrću, gdje se čini da sve završava, stječemo sigurnost da se, zahvaljujući Kristu, zahvaljujući njegovoj milosti koja nam je dana u krštenju, »život mijenja, a ne oduzima« [15], i to jednom zasvagda. U krštenju smo, naime, pokopani zajedno s Kristom i primamo u njemu, uskrsnom, dar novog života, koji ruši zid smrti i čini je prijelazom u vječnost.

I dok pred licem *smrti*, toga bolnog odvajanja koje nas tjera da napustimo one koji su nam dragi, nije dopuštena nikakva retorika, Jubilej će nam dati priliku da ponovno otkrijemo, sa silnom zahvalnošću, dar novog života primljenog u krštenju, koji je kadar stubokom promijeniti tu dramu. Važno je, u kontekstu Jubileja, podsjetiti kako se to otajstvo shvaćalo od prvih stoljeća vjere. Kršćani su, primjerice, dugo vremena gradili krsni zdenac u obliku osmerokuta, a i danas se možemo diviti mnogim drevnim krstionicama koje su zadržale taj oblik, kao primjerice onoj u Rimu u Svetom Ivanu Lateranskom. On naznačuje da u krsnom zdencu započinje osmi dan, odnosno dan uskrsnuća, dan koji nadilazi uobičajeni tjedni ritam izmjene dana, otvarajući tako ciklus vremena u dimenziji vječnosti, u život koji traje zauvijek: to je cilj prema kojemu težimo na našem zemaljskom hodočašću (usp. *Rim 6, 22*).

Najvjerodostojnije svjedočanstvo te nade daju nam *mučenici* koji su se, nepokolebljivi u vjeri u uskrsloga Krista, znali odreći i ovozemaljskog života samo da ne izdaju svoga Gospodina. Ima ih u svim vremenima i danas su možda brojniji nego ikad prije, kao ispovjedaoci života koji ne poznaje kraja. Moramo čuvati njihovo svjedočanstvo kako bi naša nada bila plodonosna.

Ti mučenici, koji pripadaju različitim kršćanskim tradicijama, također su sjeme jedinstva jer je u njima uosobljen ekumenizam krvi. Stoga je moja žarka želja da se tijekom ovog Jubileja održi ekumensko slavlje koje će omogućiti da se zorno pokaže bogatstvo svjedočanstva tih mučenika.

21. Što će, dakle, biti s nama nakon smrti? S Isusom iza toga praga jest vječni život, koji se sastoji u punom zajedništvu s Bogom, u kontemplaciji i dioništvu u njegovoj beskrajnoj ljubavi. Ono što sada živimo u nadi, tada ćemo gledati u zbilji. Sveti Augustin je u vezi s tim napisao: »Kad budem združen s tobom svim svojim bićem, nigdje neću imati boli ni napora, i život će moj biti živ, sav pun tebe« [16]. Što će, dakle, karakterizirati tu puninu zajedništva? To da ćemo biti sretni. *Sreća* je čovjekov poziv, cilj koji se tiče svih.

Ali što je sreća? Kakvu sreću očekujemo i za kojom srećom čeznemo? Ne neko površno veselje, prolazno zadovoljstvo koje, jednom postignuto, traži sve više i više u spirali pohlepe u kojoj se ljudska duša nikada ne zasićuje, nego je sve praznija. Potrebna nam je sreća koja se definitivno ostvaruje u onom što nas ispunjava, to jest u ljubavi, kako bismo

već sada mogli reći: »Voljen sam, dakle jesam; i postojat ću zauvijek u Ljubavi koja ne razočarava i od koje me ništa i nitko nikada neće moći odvojiti.« Prisjetimo se još jednom riječi Apostola: »Uvjeren sam doista: ni smrt ni život, ni anđeli ni vlasti, ni sadašnjost ni budućnost, ni sile, ni dubina ni visina, ni ikoji drugi stvor neće nas moći rastaviti od ljubavi Božje u Kristu Isusu Gospodinu našem« (*Rim* 8, 38-39).

22. Još jedna stvarnost povezana s vječnim životom jest *Božji sud*, kako na kraju našeg života tako i na kraju vremenâ. U umjetnosti se to često pokušavalo prikazati – pomislimo samo na Michelangelovo remek-djelo u Sikstinskoj kapeli – prihvaćajući teološko poimanje toga vremena i ulijevajući osjećaj straha kod promatrača. Iako je ispravno pripremati se s velikom savjesnošću i svom ozbiljnošću za trenutak koji rekapitulira život, moramo to istodobno činiti u nadi, toj bogoslovnoj kreposti koja podupire život i pomaže nam da ne podlegnemo strahu. Sud Boga, koji jest ljubav (usp. *1 Iv* 4, 8.16), jednostavno se mora temeljiti samo na ljubavi, osobito na tome jesmo li je prakticirali prema onima koji su najpotrebitiji, u kojima je prisutan Krist, sâm Sudac (usp. *Mt* 25, 31-46). Riječ je, dakle, o sudu različitom od suda ljudi i zemaljskih sudova; valja ga shvaćati kao odnos istine s Bogom koji je ljubav i sa samim sobom unutar nedokučiva otajstva Božjega milosrđa. U Svetome se pismu u vezi s tim kaže: »A takvim si djelima narod svoj poučio da pravednik ima biti čovječan; podario si sinovima svojim dobru nadu, jer daješ pokajanje za grijeha [...] i [mi] očekujemo milosrđe tvoje kada nam bude suđeno« (*Mudr* 12, 19.22). Kao što je napisao Benedikt XVI.: »U času Suda doživljavamo i prihvaćamo trijumf njegove ljubavi nad svim onim što je zlo u svijetu i u nama. Bol ljubavi postaje naše spasenje i naša radost.« [17]

Taj sud se, dakle, odnosi na spasenje kojem se nadamo i koje je Isus za nas postigao svojom smrću i uskrsnućem. Njegov cilj je, dakle, otvoriti nas konačnom susretu s njim. A budući da je u tom kontekstu nemoguće misliti da bi učinjeno zlo moglo ostati skriveno, ono treba biti *očišćeno* kako bi nam se tako omogućio konačan prijelaz u Božju ljubav. U tome smislu razumije se potreba molitve za one koji su završili svoj zemaljski hod, ta solidarnost u zagovornoj molitvi koja svoju plodonosnost nalazi u općinstvu svetih, u zajedničkoj vezi koja nas ujedinjuje u Kristu, Prvorodencu svakoga stvorenja. Tako je jubilejski oprost, po molitvi, posebno namijenjen onima koji su otišli prije nas, da postignu puno milosrđe.

23. *Oprost* nam, naime, omogućuje otkriti koliko je Božje milosrđe bezgranično. Nije slučajno što se u davna vremena pojam *milosrđe* slobodno zamjenjivalo pojmom *oprost*, upravo zato što se njime želi izraziti punina Božjeg oprosta, koje ne poznaje granice.

Sakrament pokore jamči nam da Bog briše naše grijeha. I ponovno su riječi psalma pune utjehe: »On ti otpušta sve grijeha tvoje, on iscjeljuje sve slabosti tvoje; on ti od propasti čuva život, kruni te dobrotom i ljubavlju [...] Milosrdan i milostiv je Jahve, spor na srdžbu i vrlo dobrotiv [...] Ne postupa s nama po grijesima našim niti nam plaća po našim krivnjama. Jer kako je nebo visoko nad zemljom, dobrota je njegova s onima koji ga se boje. Kako je istok daleko od zapada, tako udaljuje od nas bezakonja naša« (*Ps* 103, 3-4.8.10-

12). Sakramentalno pomirenje nije samo lijepa duhovna prilika, već predstavlja odlučujuću, važan i neizostavan korak na putu vjere za svaku osobu. Tu dopuštamo Gospodinu da uništi naše grijehе, da nam ozdravi srce, da ponovno ustanemo i upoznamo njegovo nježno i suosjećajno lice. Ne postoji, naime, bolji način da upoznamo Boga od toga da mu dopustimo da nas pomiri sa sobom (usp. *2 Kor* 5, 20) i iskusimo njegovo oproštenje. Ne odričimo se stoga ispovijedi, nego ponovno otkrijmo ljepotu toga sakramenta ozdravljenja i radosti, ljepotu oproštenja grijehâ!

No, kao što znamo iz vlastita iskustva, grijeh *ostavlja trag*, ima posljedice: ne samo vanjske, u smislu posljedica počinjenog zla, već i unutarnje, u smislu da »svaki grijeh, pa i laki, povlači sa sobom nezdravu privrženost uz stvorenja, koju treba čistiti bilo na ovoj zemlji bilo poslije smrti u stanju zvanom čistilište« [18]. U našem slabom i zlu sklonom čovještву ostaju, dakle, *posljedice grijeha*. One se uklanjaju oprostima, opet zahvaljujući Kristovoj milosti, koja je, kao što je napisao sveti Pavao VI., »naš 'oprost'« [19]. Apostolska će pokorničarna izdati propise za plodonosno dobivanje jubilejskog oprosta.

Takvo snažno iskustvo oproštenja neizbježno otvara srce i um *praštanju*. Praštanje ne mijenja prošlost, ne može promijeniti ono što se već dogodilo. Ipak, praštanje nam može omogućiti da promijenimo budućnost i živimo drukčije, bez zlopamćenja, mržnje i osvete. Budućnost osvjetljena praštanjem omogućuje nam tumačiti prošlost drukčijim, vedrijim očima, iako vlažnima od suza.

Tijekom posljednjeg Izvanrednog jubileja ustanovio sam *misionare milosrđa*, koji nastavljaju imati važno poslanje. Neka nastave svoju službu tijekom nadolazećeg Jubileja, vraćajući nadu i opraštajući svaki put kad im se grješnik obrati otvorena srca i skrušene duše. Neka i dalje budu oruđe pomirenja i neka pomažu gledati u budućnost s nadom u srcu koja dolazi iz Očeva milosrđa. Nadam se da će biskupi moći imati koristi od njihove dragocjene službe, posebice šaljući ih na mjesta gdje je nada na teškoj kušnji, kao što su zatvori, bolnice i mjesta gdje se gazi dostojanstvo osobe, u situacijama najveće oskudice i najveće degradacije, tako da nitko ne bude lišen mogućnosti da dobije Božje oproštenje i utjehu.

24. Nada u Majci Božjoj nalazi svoje najuzvišenije svjedočanstvo. U njoj vidimo da nada nije lakovjieran optimizam, nego dar milosti u zbilji života. Kao i svaka majka, svaki put kad bi pogledala svoga Sina, pomislila je na njegovu budućnost, a zasigurno su joj se u srcu usjekle riječi koje joj je Šimun uputio u hramu: »Ovaj je evo postavljen na propast i uzdignuće mnogima u Izraelu i za znak osporavan – a i tebi će samoj mač probosti dušu – da se razotkriju namisli mnogih srdaca!« (*Lk* 2, 34-35). A podno križa, gledajući nevinog Isusa kako pati i umire, iako je trpjela strašnu bol, ponavljala je svoj *dà* ne gubeći nadu i pouzdanje u Gospodina. Na taj je način surađivala u ispunjenju onoga što je njezin Sin navijestio, naime da ima »da mnogo pretrpi, da ga starješine, glavari svećenički i pismoznanci odbace, da bude ubijen i nakon tri dana da ustane« (*Mk* 8, 31) i u tjeskobi te boli, prinesene iz ljubavi, postala je naša Majka, Majka Nade. Nije slučajno što se u pučkoj

pobožnosti Blaženu Djevicu i dalje zaziva *Stella Maris* [*Zvijezda Mora*], naslovom koji izražava sigurnu nadu da nam Majka Božja pritiče u pomoć u burnim životnim događajima, podupire nas i poziva da vjerujemo i nastavimo se nadati.

U vezi s tim volim podsjetiti da se svetište Naše Gospe Guadalupske u Ciudad de Mexico priprema za proslavu 500. obljetnice prvog ukazanja Djevice 2031. godine. Putem mladoga Juana Diega, Majka Božja poslala je revolucionarnu poruku nade koju i danas upućuje svim hodočasnicima i vjernicima: »Nisam li ovdje ja, tvoja majka?« [20] Sličnom su porukom obilježena mnoga marijanska svetišta diljem svijeta, koja su odredište mnogih hodočasnika koji Majci Božjoj povjeravaju svoje brige, svoje boli i svoja očekivanja. Neka mjesta hodočašća u ovoj Jubilejskoj godini budu sveta mjesta gostoprimstva i povlaštena mjesta nade. Pozivam hodočasnike koji će doći u Rim da zastanu u molitvi u marijanskim svetištima toga grada, da časte Djevicu Mariju i zazovu njezinu zaštitu. Uvjeren sam da će svi, a posebice patnici i nevoljnici, moći iskusiti blizinu najljubaznije majke koja nikada ne napušta svoju djecu, koja je za sveti Božji narod »znak sigurne nade i utjehe« [21].

25. Na putu prema Jubileju, vratimo se Svetomu pismu i poslušajmo riječi koje su upućene nama: »Da bismo... mi pribjeglice imali snažno ohrabrenje da se držimo ponuđene nade. Ona nam je kao *pouzđano i čvrsto sidro* duše što *ulazi* u unutrašnjost *iza zavjese*, kamo je kao preteča za nas ušao Isus« (*Heb 6, 18-20*). To je snažan poziv da nikada ne izgubimo nadu koja nam je dana, da je se čvrsto držimo, nalazeći utočište u Bogu.

Slika sidra doziva u pamet stabilnost i sigurnost koju imamo usred nemirnih voda života kada se oslonimo na Gospodina Isusa. Oluje nikada neće moći prevladati jer smo usidreni u nadi milosti koja nam omogućuje živjeti u Kristu i pobijediti grijeh, strah i smrt. Ta nada, daleko veća od svakodnevnih zadovoljstava i poboljšanja životnih okolnosti, omogućuje nam izdići se iznad kušnji i poziva nas da idemo naprijed ne gubeći iz vida veličinu cilja na koji smo pozvani, a to je Nebo.

Predstojeći Jubilej bit će, dakle, Sveta godina koju karakterizira nada koja ne blijedi, nada u Boga. Neka nam ona također pomogne ponovno otkriti potrebno povjerenje, u Crkvi i društvu, u međuljudskim odnosima, u međunarodnim odnosima, u promicanju dostojanstva svakoga čovjeka i u poštivanju stvorenoga svijeta. Neka svjedočanstvo vjere bude kvasac istinske nade u svijetu, navještaj novoga neba i nove zemlje (*usp. 2 Pt 3, 13*), gdje možemo prebivati u pravdi i slozi među narodima, nastojeći ispuniti Gospodinove obećanje.

Pustimo da nas već sada privuče nada i dopustimo da se putem nas proširi na one koji za njom žude. Svojim im životom poručimo: »U Gospodina se uzdaj, ojunaci se, čvrsto nek' bude srce tvoje: u Gospodina se uzdaj!« (*Ps 27, 14*). Neka snaga nade ispuni našu sadašnjost dok s pouzdanjem iščekujemo ponovni dolazak Gospodina Isusa Krista, kojemu neka je čast i slava sada i u vijeke vjekova.

U Rimu, pri Svetom Ivanu Lateranskom, 9. svibnja 2024., na svetkovinu Uzašašća Gospodina našega Isusa Krista, dvanaeste godine pontifikata.

Papa FRANJO

- [1] Augustin, *Sermones*, 198 augm., 2.
 [2] Usp. *Franjevački izvori*, br. 263,6.10.
 [3] Usp. Franjo, *Misericordiae vultus*, Bula proglašenja Izvanrednog jubileja milosrđa, 11. travnja 2015., br. 1-3.
 [4] Drugi vatikanski koncil, Pastoralna konstitucija o Crkvi u suvremenom svijetu *Gaudium et spes*, 7. prosinca 1965., br. 4.
 [5] Franjo, Enciklika *Laudato si'* o brizi za zajednički dom, 24. svibnja 2015., br. 50.
 [6] Usp. *Katekizam Katoličke Crkve*, br. 2267.
 [7] Franjo, *Laudato si'*, br. 49.
 [8] Franjo, Enciklika *Fratelli tutti* o bratstvu i socijalnom prijateljstvu, 3. listopada 2020., br. 262.
 [9] Franjo, *Laudato si'*, br. 51.
 [10] Nicejsko vjerovanje, H. Denzinger – A. Schönmetzer, *Enchiridion Symbolorum definitionum et declarationum de rebus fidei et morum*, br. 125.
 [11] *Isto*.
 [12] Apostolsko vjerovanje: H. Denzinger – A. Schönmetzer, *Enchiridion Symbolorum definitionum et declarationum de rebus fidei et morum*, br. 30.
 [13] *Katekizam Katoličke Crkve*, br. 1817.
 [14] *Gaudium et spes*, br. 21.
 [15] Rimski misal, *Predslavlje pokojničko, I*.
 [16] Augustin, *Ispovijesti*, X, 28.
 [17] Benedikt XVI., Enciklika *Spe salvi*, 30. studenoga 2007., br. 47.
 [18] *Katekizam Katoličke Crkve*, br. 1472.
 [19] Pavao VI., Apostolsko pismo *Apostolorum limina*, 23. svibnja 1974., II.
 [20] *Nican Mopohua*, br. 119.
 [21] Drugi vatikanski koncil, Dogmatska konstitucija o Crkvi *Lumen gentium*, 21. studenoga 1964., br. 68.

MOLITVA JUBILEJA 2025.

Prijevod Molitve Jubileja, koju je sastavio papa Franjo, na hrvatski jezik, objavljen na službenoj mrežnoj stranici Svete godine 2025.

Oče, koji si na nebesima,
 daj da *vjera* koju si nam darovao
 u svome Sinu Isusu Kristu, našem bratu,
 i plamen *ljubavi*,
 izlivene u naša srca po Duhu Svetom,
 obnove u nama blaženu *nadu*
 u dolazak tvoga Kraljevstva.

Učini da nas tvoja milost preobrazi
 da budemo brižni njegovatelji evanđeoskoga sjemena
 koje će čovječanstvu i svemu stvorenomu podariti rast,
 dok puni pouzdanja
 iščekujemo novo nebo i novu zemlju
 i da se, nakon pobjede nad silama zla,
 zauvijek očituje tvoja slava.

Udijeli, molimo, da milost Jubileja
 živi u nama, *hodočasticima nade*,
 čežnju za nebeskim dobrima,

te na cijeli svijet izlije
radost i mir našega Otkupitelja.
Tebi, vječno blagoslovljeni Bože,
slava i hvala u sve vijeke vjekova.
Amen.

Franciscus

POČETAK I ZAVRŠETAK SVETE GODINE 2025. U SVEOPĆOJ I PARTIKULARNIM CRKVAMA

U buli proglašenja Svete godine 2025. *Spes non confundit* (Nada ne razočarava) papa Franjo odredio da Jubilej 2025. traje od kraja prosinca 2024. do početka siječnja 2026.

Papa Franjo u buli proglašenja Jubileja ili Svete godine 2025. objavljenoj na svetkovinu Uzašašća u četvrtak, 9. svibnja objavio je hodogram otvaranja i zatvaranja svetih vrata na vaticanskim bazilikama i prvostolnicama partikularnih Crkava.

Papa u buli, koju je pročitao mons. Leonardo Sapienza tijekom službe predaje i čitanja Bule proglašenja Jubileja 2025. na svetkovinu Uzašašća Gospodinova u četvrtak 9. svibnja, određuje da će početak redovnog Jubileja 2025. biti označen otvaranjem Svetih vrata Bazilike svetog Petra u Vatikanu 24. prosinca 2024. **U nedjelju, 29. prosinca 2024., dijecezanski biskupi će slaviti svetu euharistiju u svim katedralama i konkatedralama kao svečano otvorenje Jubilarne godine.**

Sveta godina u mjesnim Crkvama završava u nedjelju 28. prosinca 2025., a Sveta godina 2025. završit će zatvaranjem Svetih vrata Bazilike svetog Petra u Vatikanu 6. siječnja 2026., na svetkovinu Bogojavljenja.

Sveta godina 2025. u kontinuitetu je s prethodnim milosnim godinama, piše Papa u svojoj buli te nastavlja: »U posljednjoj redovnoj Svetoj godini prijeđen je prag dvijetisućite obljetnice rođenja Isusa Krista. Potom sam, 13. ožujka 2015., proglasio izvanrednu Svetu godinu s ciljem da se ljudima prikaže „lice Božjeg milosrđa“, središnji navještaj Evanđelja za sve ljude u svim vremenima. Sada je došlo vrijeme za novu Svetu godinu u kojoj će se Sveta vrata ponovno širom otvoriti kako bi se omogućilo živo iskustvo Božje ljubavi koja u srcu budi sigurnu nadu spasenja u Kristu. Ova Sveta godina, istodobno, pokazat će put još jednom temeljnom događaju za sve kršćane: godine 2033. slavit će se dvije tisuće godina od otkupljenja mukom, smrću i uskrsnućem našega Gospodina Isusa Krista. Pred nama je, dakle, putovanje obilježeno velikim etapama u kojima Božja milost prethodi i prati narod koji korača marljiv u vjeri, djelatatan u ljubavi i postojan u nadi« (usp. *1 Sol/1, 3*).

Na temelju tako duge tradicije i sa sigurnošću da će ova Sveta godina biti intenzivno iskustvo milosti i nade za cijelu Crkvu, određujem da će se Sveta vrata Bazilike svetog Petra u Vatikanu otvoriti 24. prosinca 2024. čime će biti označen početak Redovnog Jubileja. Sljedeće nedjelje, 29. prosinca 2024., otvorit ću Sveta vrata svoje prvostolne crkve

sv. Ivana na Lateranu, čija će se 1700. obljetnica posvete proslaviti 9. studenoga ove godine. Dana 1. siječnja 2025., na svetkovinu Svete Marije Bogorodice, bit će otvorena Sveta vrata papinske bazilike Svete Marije Velike. Konačno, u nedjelju 5. siječnja otvorit će se Sveta vrata papinske bazilike svetog Pavla izvan zidina. Sveta vrata potonjih triju bazilika bit će ponovno zatvorena najkasnije do nedjelje 28. prosinca iste godine, piše Papa u Buli proglašenja redovnog Jubileja, Svete godine 2025.

Papa, nadalje, određuje da u nedjelju, 29. prosinca 2024., dijecezanski biskupi slave svetu euharistiju u svim katedralama i konkatedralama kao svečano otvorenje Jubilarne godine, prema obredniku koji će se pripremiti za tu prigodu. Za slavlje u konkatedralnim crkvama biskupa može zamijeniti delegat određen za tu prigodu. Neka hodočašće od crkve, izabrane za *collectio*, do katedrale bude znak puta nade koji, obasjan Božjom Riječi, ujedinjuje vjernike. Za vrijeme potonjeg hodočašća neka se čitaju dijelovi ovog dokumenta i puku proglasi jubilejski oprost, koji će se moći dobiti prema propisima sadržanim u istom Obredniku za slavlje Svete godine u partikularnim crkvama, pojašnjava se u Papinoj buli te dodaje: Tijekom Svete godine, koja u mjesnim Crkvama završava u nedjelju 28. prosinca 2025., treba se pobrinuti da Božji narod s punim sudjelovanjem primi i poruku nade u Božju milost i znakove koji svjedoče njezinu djelotvornost.

Redovni Jubilej završit će zatvaranjem Svetih vrata Bazilike svetog Petra u Vatikanu 6. siječnja 2026., određuje se u buli proglašenja Svete godine 2025.

»Neka svjetlo kršćanske nade dopre do svakog čovjeka kao poruka Božje ljubavi upućena svima! I neka Crkva u svakom dijelu svijeta bude vjerni svjedok te poruke!«, želja je Svetoga Oca Franje.

O PODJELI OPROSTA ZA REDOVNI JUBILEJ 2025. GODINE KOJI JE PROGLASIO PAPA FRANJO

Apostolska pokorničarna na spomendan Majke Božje Fatimske, u ponedjeljak 13. svibnja, objavila je uvjete pod kojima se može zadobiti potpuni oprost tijekom Jubilejske godine.

»Sada je došlo vrijeme za novi Jubilej u kojem će se ponovno širom otvoriti Sveta vrata kako bi sve pozvali na jako iskustvo Božje ljubavi« (*Spes non confundit*, 6). U Buli kojom najavljuje redovni Jubilej 2025. godine, Sveti Otac, u sadašnjem povijesnom trenutku u kojem je, »ne obazirući se na tragedije prošlosti, čovječanstvo izloženo novom i teškom ispitu pred kojim vidi mnoge narode potlačene brutalnošću nasilja« (*Spes non confundit*, 8), poziva kršćane da postanu *hodočasnici nade*. To je krepost koju treba ponovno otkriti u znakovima vremena, za koje se, tako da obuhvaćaju »čežnju ljudskog srca, koje je potrebno spasonosne Božje prisutnosti, traži da se preobrazu u znakove nade« (*Spes non confundit*, 7), a ona se prije svega mora crpsti u Božjoj milosti i punini njegova milosrđa.

Papa Franjo već je u Buli najave Izvanrednog jubileja milosrđa 2015. istaknuo kako oprost u tom kontekstu dobiva posebnu važnost (*Misericordiae vultus*, 22), budući da Božje milosrđe »postaje *oprost* Oca koji po Kristovoj Zaručnici dopire do raskajanog grešnika i

oslobađa ga od svakog ostatka posljedice grijeha« (Ibid.). Slično i danas Sveti Otac izjavljuje da nam dar oprosta »dopušta otkriti koliko je Božje milosrđe bezgranično. Nije slučajno da je u davnim vremenima pojam *milosrđe* bio zamjenjiv izrazom *oprost*, upravo zato što to znači izraziti puninu Božjeg oprostjenja koje ne poznaje granica« (*Spes non confundit*, 23). Stoga je oprost jubilejska milost.

Također, prigodom redovnog jubileja 2025. godine, dakle, voljom Vrhovnog svećenika, ovaj *Dvor milosrđa*, čija je zadaća raspolagati svime onime što se tiče davanja i korištenja oprosta, želeći ohrabriti duše vjernika da se ispune pobožnom željom za dobivanjem oprosta koji se promatra kao dar milosti specifičan za svaku Svetu godinu, utvrđuje sljedeće smjernice kako bi ih vjernici mogli iskoristiti »za dobivanje i duhovno plodonosno prakticiranje jubilarnog oprosta« (*Spes non confundit*, 23).

Tijekom redovnog jubileja 2025., svi ostali prethodno dodijeljeni oprosti ostaju na snazi. Svi vjernici, koji su istinski raskajani i slobodni od svake naklonosti prema grijehu (usp. *Enchiridion Indulgentiarum*, IV izd., norma 20, §1), koji su potaknuti duhom milosrđa i koji su tijekom Svete godine pročišćeni po sakramentu pokore i okrijepljeni svetom pričešću, molili na nakane Vrhovnog svećenika, moći će iz crkvene riznice dobiti potpuni oprost, s odrješenjem i oprostjenjem od svih svojih grijeha, a koji se po izboru može primijeniti i za duše u čistilištu na sljedeće načine:

I.-Sveta hodočašća

Vjernici, *hodočasnici nade*, moći će dobiti jubilarni oprost od Svetog Oca ako pobožno hodočaste:

prema bilo kojem svetom jubilarnom mjestu i tamo pobožno sudjeluju na svetoj misi (kad god liturgijske norme to dopuštaju, može se ponajprije slaviti i vlastita misa za jubilej ili zavjetna misa: za pomirenje, za oprostjenje grijeha, moliti za krepost milosrđa i za slogu naroda); na obrednim misama prigodom podjela sakramenata kršćanske inicijacije ili bolesničkog pomazanja; na slavljima službe riječi; na liturgiji časova (Služba čitanja, Jutarnja, Večernja); na pobožnosti Križnog puta; mole kronicu na čast Blažene Djevice Marije; mole himan *Akatistos*; na pokorničkom slavlju, koje završava pojedinačnom ispovijedi pokornika, kako je utvrđeno u Redu pokore (obrazac II);

– u Rimu: barem u jednu od četiri glavne papinske bazilike: svetog Petra u Vatikanu, sv. Ivana Lateranskog, svete Marije Velike, svetog Pavla izvan zidina;

– u Svetoj zemlji: barem u jednu od tri bazilike: Svetoga groba u Jeruzalemu, Rođenja Isusova u Betlehemu, Navještenja u Nazaretu;

– u drugim crkvenim područjima: u katedralu ili druge crkve i sveta mjesta koje odredi mjesni ordinarij. Biskupi će uzeti u obzir potrebe vjernika kao i samu priliku da se smisao hodočašća očuva netaknutim sa svom njegovom simboličkom snagom, sposobnom pokazati žarku potrebu za obraćenjem i pomirenjem;

II.- Pobožni posjeti svetim mjestima

Isto tako, vjernici će moći dobiti jubilejski oprost ako pojedinačno ili u skupini pobožno posjete bilo koje jubilejsko mjesto i tamo se u prikladnom vremenu uključe u euharistijsko klanjanje i meditaciju, a koje će se zaključiti s molitvom Oče naš, ispovijest vjere u bilo kojem legitimnom obliku i zazivom Mariji, Majci Božjoj, kako bi u ovoj Svetoj godini svatko »mogao doživjeti blizinu najljubaznije Majke, koja nikada ne napušta svoju djecu« (*Spes non confundit*, 24).

U posebnoj prigodi Jubilarne godine, uz gore navedena znamenita hodočasnička mjesta, pod istim će se uvjetima moći posjetiti i ova druga svetišta:

– u Rimu: bazilika Svetoga Križa Jeruzalemskog, bazilika svetoga Lovre, bazilika svetoga Sebastijana, (pobožni posjet nazvan "pobožnost sedam crkava", tako drag svetom Filipu Neriju, toplo se preporuča), svetište *Divino amore*, crkva Duha Svetoga *in Sassia*, crkva svetog Pavla *alle Tre Fontane* (mjesto mučeništva Apostola), kršćanske katakombe; crkve Jubilarnih puteva posvećene *Iter Europaeumu* i crkve posvećene *zaštitnicama Europe i crkvenim naučiteljicama* (bazilika *Santa Maria sopra Minerva*, crkva svete Brigite *Campo de' Fiori*, crkva *Santa Maria della Vittoria*, crkva *Trinità dei Monti*, bazilika svete Cecilije *in Trastevere*, bazilika svetog Augustina *in Campo Marzio*);

– na drugim mjestima u svijetu: dvije papinske bazilike *minor* u Asizu, svetoga Franje i svete Marije od Anđela; papinska bazilika Gospe od Loreta, Gospe od Pompeja, svetoga Antuna Padovanskog; svaka *manja* bazilika, katedrala, konkatedrala, marijansko svetište kao i, za dobrobit vjernika, svaka istaknuta zborna crkva ili svetište koje može odrediti svaki dijecezanski ili eparhijski biskup, kao i nacionalna ili međunarodna svetišta, »sveta su mjesta dobrodošlice i povlaštenih prostora za rađanje nade« (*Spes non confundit*, 24), kako su to odredile biskupske konferencije.

Istinski raskajani vjernici koji iz ozbiljnih razloga neće moći sudjelovati u svečanim slavljenjima, hodočašćima i pobožnim pohodima (kao što su prije svega klauzurne redovnice i redovnici, starije osobe, bolesni, zatvorenici, kao i oni koji u bolnici ili na drugim mjestima stalno skrbe o bolesnicima), dobit će *jubilarni oprost* pod istim uvjetima ako, sjedinjeni u duhu s prisutnim vjernicima, osobito u trenucima u kojima se riječi Vrhovnog svećenika ili dijecezanskih biskupa prenose putem sredstava komunikacije, izmole Oče naš, ispovijest vjere u bilo kojem obliku u svom domu ili gdje god se nalazili (npr. u samostanskoj kapeli, bolnici, staračkom domu, zatvoru...) i druge odobrene molitve u skladu sa svrhama Svete godine, prinoseći svoje patnje ili teškoće svojih života;

III.- Djela milosrđa i pokore

Nadalje, vjernici će moći dobiti jubilejski oprost ako pobožno sudjeluju u pučkim misijama, duhovnim vježbama ili tečajevima o tekstovima *Drugoga vatikanskog sabora i Katekizmu Katoličke Crkve*, koji bi se, po volji Svetoga Oca, trebali održavati u crkvama ili drugim prikladnim mjestima.

Usprkos pravilu prema kojem se može postići samo jedan potpuni oprost dnevno (v. *Enchiridion Indulgentiarum*, IV izd., norma 18, §1), vjernici koji su učinili djelo milosrđa u

korist duša u čistilištu, ako zakonito pristupe sakramentu pričesti drugi puta u istom danu, moći će dobiti potpuni oprost dva puta toga istog dana, a može se primijeniti samo za pokojne (to znači unutar euharistijskog slavlja; v. kan. 917 i Papinska komisija za autentično tumačenje CIC -a, *Responsa ad dubia*, 1, 11. srpnja 1984.). To je hvalevrijedna vježba nadnaravnog milosrđa koja se tako postiže kroz ovaj dvostruki prinos. Tako se očituje veza, unutar otajstvenog tijela, između vjernika koji još uvijek hodočaste na zemlji i onih koji su završili svoje putovanje, činjenicom da je "jubilejski oprost, na temelju molitve, posebno namijenjen za one koji su nam prethodili kako bi zadobili potpuno milosrđe" (*Spes non confundit*, 22).

Ali na poseban način, »u Svetoj godini pozvani smo postati opipljivi znakovi nade za mnogu braću i sestre koji žive u teškim uvjetima« (*Spes non confundit*, 10): potpuni oprost je na poseban način povezan s djelima milosrđa i pokore, koje svjedoče o poduzetom obraćenju. Po uzoru i zapovijedi Kristovoj, vjernici su pozvani činiti djela milosrđa i ljubavi, osobito među onima kojima je to najpotrebnije. Točnije, neka ponovno otkriju »tjelesna djela milosrđa: gladna nahraniti, žedna napojiti, siromaha odjenuti, putnika primiti, bolesna i utamničenika pohoditi, zarobljenike i prognanike pomagati, mrtva pokopati« (*Misericordiae vultus*, 15) te »duhovna djela milosrđa: dvoumna savjetovati, neuka poučiti, grješnika pokarati, žalosna i nevoljna utješiti, uvredu oprostiti, nepravdu strpljivo podnositi, za žive i mrtve Boga moliti« (*ibid.*).

Također, vjernici će moći dobiti jubilarni oprost ako na primjereno vrijeme posjete svoju braću i sestre koji su u potrebi ili teškoćama (bolesnici, zatvorenici, usamljene starije osobe, invalidi...), hodočasteći tako prema Kristu koji je prisutan u njima (v. *Mt* 25,34-36). Pridržavajući se duhovnih, sakramentalnih i molitvenih uvjeta, vjernici će sigurno moći ponavljati takve posjete tijekom Svete godine i tako će svaki puta, pa čak i svakodnevno, dobiti potpuni oprost.

Jubilejski potpuni oprost može se postići i kroz inicijative koje na konkretan i velikodušan način provode pokornički duh koji je poput duše Jubileja. Tu se posebno misli na ponovno otkrivanje vrijednosti petka: uzdržavanjem, barem na jedan dan, od uzaludnih aktivnosti (stvarnih ili virtualnih, prenošenih putem medija i društvenih mreža), od suviše konzumacije (primjerice postom ili prakticiranjem uzdržavanja prema normama Crkve ili biskupa), kao i izdvajanjem novčanih iznosa za siromašne, podupiranjem vjerskih ili društvenih aktivnosti, osobito u korist obrane i zaštite te kvalitete života u svim njegovim fazama, napuštene djece, mladih ljudi u poteškoćama, starijih ljudi u potrebi ili usamljenih, migranata iz različitih zemalja »koji napuštaju svoju zemlju u potrazi za boljim životom za sebe i svoje obitelji« (*Spes non confundit*, 13), posvećujući tako prikladan dio svog slobodnog vremena dobrovoljnim aktivnostima, u korist zajednice ili drugim oblicima zalaganja.

Svi dijecezanski ili eparhijski biskupi i koji su njima izjednačeni u pravu, na najprikladniji dan ovog jubilejskog vremena, prigodom glavnog slavlja u katedrali i u pojedinim jubilarnim crkvama, moći će podijeliti papinski blagoslov s priloženim potpunim oprostom, koji mogu dobiti svi vjernici koji će primiti ovaj blagoslov pod uobičajenim uvjetima.

Kako bi pristup sakramentu pokore i postizanje božanskog oprostia snagom Ključeva bio pastoralno olakšan, pozivaju se mjesni ordinariji da kanonicima i svećenicima koji ispovijedaju u katedralama i crkvama određenima za Svetu godinu podjele ovlasti odrješenja *pro foro interno* za vjernike istočnih Crkava s obzirom na propise kan. 728, §2 *Zakonika kanona istočnih Crkava*, a u slučaju eventualne rezerve one s obzirom na kan. 727, isključujući, kao što je vidljivo, slučajeve razmatrane u kan. 728, §1; za vjernike Latinske Crkve, vrijedi ono što je propisano u kan. 508 §1 *Zakonika kanonskoga prava*.

U tom smislu ova Pokorničarna poziva sve svećenike da velikodušnom dostupnošću i predanošću vjernicima pruže najširu mogućnost korištenja sredstava spasenja na način da se objavi vrijeme kada se može pristupiti ispovijedi te da se sa župnicima ili rektorima crkava napravi plan i raspored ispovijedanja i pokorničkih slavlja te da u tom smjeru budu dostupni i umirovljeni svećenici koji nemaju neke druge definirane pastoralne službe. Ovisno o mogućnostima, svećenici bi se trebali i prisjetiti, u skladu s motuproprijem *Misericordia Dei*, da imaju pastoralnu mogućnost ispovijedanja i tijekom slavlja svete mise.

Kako bi pomogla ispovjednicima, Apostolska pokorničarna, po nalogu Svetog Oca, utvrđuje da će svećenici koji prate ili se pridružuju jubilarim hodočašćima izvan svoje biskupije moći uživati iste one ovlasti koje im je u njihovoj biskupiji dodijelila zakonita vlast. Apostolska pokorničarna dat će posebne ovlasti ispovjednicima papinskih bazilika, kanonicima i dijecezanskim svećenicima u različitim crkvenim područjima.

Nakon što vjernike propisno pouče o težini grijeha povezanih s cenzurom ili nekim uvjetom, ispovjednici će s pastoralnom ljubavlju odrediti sakramentalnu pokoru koja može potaknuti stvarno pokajanje, a ovisno o slučaju, popraviti moguće posljedice ili sablazni.

Naposljetku, Pokorničarna srdačno poziva biskupe, kao nositelje trostrukog *munusa* poučavanja, upravljanja i posvećivanja, da se pobrinu za jasno objašnjenje ovdje predloženih odredbi i načela za posvećenje vjernika, posebno vodeći računa o mjesnim prilikama, kulturi i tradiciji. Kateheza prilagođena socio-kulturološkim karakteristikama svakoga naroda moći će učinkovito predložiti Evanđelje i vrijednost kršćanske poruke, duboko ukorijenjujući u srcima želju za ovim jedinstvenim darom, dobivenim posredovanjem Crkve.

Ovaj Dekret vrijedi za cijeli Redovni jubilej 2025. godine, bez obzira na bilo koju suprotnu odredbu.

Dano u Rimu, iz sjedišta Apostolske pokorničarne, 13. svibnja 2024., spomendan Blažene Djevice Marije Fatimske.

Angelo de Donatis, viši pokorničar
mons. Krzysztof Nykiel, regent

PORUKA SVETOGA OCA FRANJE ZA 39. SVJETSKI DAN MLADIH**– Svetkovina Krista Kralja, 24. studenoga 2024. –****ONI ŠTO SE UZDAJU U GOSPODINA HODE I NE UMARAJU SE (usp. Iz 40, 31)**

Dragi mladi!

Prošle smo godine započeli hod nade ususret Velikom jubileju razmišljajući o Pavlovu izrazu: *Radujte se u nadi* (Rim 12, 12). Upravo kako bismo se pripremili za jubilejsko hodočašće 2025. godine, ove smo se godine dali nadahnuti prorokom Izaijom, koji kaže: »Al' onima što se u Gospodina uzdaju [...] hode i ne more se« (Iz 40, 31). Ovaj izraz preuzet iz takozvane *Knjige utjehe* (Iz 40-55), koja najavljuje kraj izraelskog sužanjstva u Babilonu i početak novoga doba nade i novog rođenja za Božji narod, koji se može vratiti u svoju domovinu zahvaljujući novom "putu" koji, u povijesti, Gospodin utire svojoj djeci (usp. Iz 40, 3).

I mi danas živimo u vremenima obilježenim dramatičnim prilikama koje tjeraju na očaj i sprječavaju nas da s mirom gledamo u budućnost: tragedija rata, društvene nepravde, nejednakosti, glad, iskorištavanje ljudi i stvorenoga svijeta. Najveću cijenu često plaćate upravo vi mladi, koji osjećate neizvjesnost budućnosti i ne nazirete sigurnu perspektivu za svoje snove, izlažući se tako opasnosti da živite život bez nade, da postanete zarobljenici dosade i melankolije, ponekad uvučeni u iluziju poroka i destruktivne stvarnosti (usp. Bula *Spes non confundit*, 12). Zato, predragi, želim da, kao što je bio slučaj s Izraelom u Babilonu, i do vas dopre poruka nade: i danas Gospodin pred vama otvara put i poziva vas da njime idete s radošću i nadom.

1. Hodočašće života i njegovi izazovi

Izaija prorokuje o "hodu bez umora". Razmišljajmo, dakle, o ta dva aspekta: hodanje i umor.

Naš je život hodočašće, putovanje koje nas tjera onkraj nas samih, putovanje u potrazi za srećom, a kršćanski život je, na poseban način, hodočašće ususret Bogu, našem spasenju i punini svega dobra. Ciljevi, postignuća i uspjesi na tom putu, ako su samo materijalni, nakon početnog trenutka zadovoljstva ipak nas ostavljaju gladne i željne dubljeg smisla. Ne zadovoljavaju, naime, u potpunosti našu dušu, zato što nas je stvorio Onaj koji je beskonačan. Stoga u nama prebiva čežnja za transcendencijom, stalni nemir koji nas tjera na ostvarenje viših težnji, nečeg "većeg". Zato, kao što sam vam više puta rekao, vama mladima ne može biti dosta to da "gledate život s balkona".

Normalno je, ipak, da i kad na svoja putovanja krenemo puni entuzijazma, prije ili kasnije počnemo osjećati umor. U nekim slučajevima uzrok tjeskobe i unutarnjeg umora predstavljaju društveni pritisci koji nas tjeraju postići određene standarde uspjeha u učenju, na poslu i u privatnom životu. To izaziva tugu: živimo u užurbanosti ispraznog aktivizma koji nas vodi do toga da dane ispunimo s bezbroj stvari, a opet osjećamo kao da nam nikad ne polazi za rukom učiniti dovoljno i da nikako ne možemo biti na visini zadatka. Taj umor

često prati dosada. To je ono stanje bezvoljnosti i nezadovoljstva koje osjećaju svi oni koji se ne pokrenu, ne odlučuju, ne biraju, nikad ne riskiraju i radije ostaju u svojoj zoni komfora, zatvoreni u sebe, promatrajući i prosuđujući svijet skriveni iza ekrana, a da nikad ne "uprljaju ruke" problemima, drugim ljudima i životom. Ta vrsta umora je poput betona u koji nam zapnu stopala, koji se na kraju stvrdne, sputa nas, paralizira i onemogućuje nam ići naprijed. Draži mi je umor onih koji su u pokretu nego dosada onih koji stoje i nemaju volje pokrenuti se!

Rješenje za umor, ma koliko to nevjerojatno zvučalo, nije mirovanje na mjestu i odmor. Odgovor na to, radije, jest krenuti na put i postati hodočasnici nade. Ovo je moj poziv za vas: hodite u nadi! Nada pobjeđuje svaki umor, svaku krizu i svaku tjeskobu i daje nam snažan poticaj ići naprijed, jer to je dar koji primamo od samoga Boga: On naše vrijeme ispunjava smislom, obasjava naš put, pokazuje nam smjer i cilj života. Apostol Pavao upotrijebio je sliku trkača koji na trkalištu trči ne bi li osvojio nagradu (usp. 1 Kor 9, 24). Oni od vas koji su sudjelovali na nekom sportskom natjecanju – ne kao gledatelji, već kao sudionici – znaju dobro kolika je unutarnja snaga potrebna da se stigne do cilja. Nada je upravo nova snaga koju nam Bog ulijeva, koja nam omogućuje ustrajati u utrci, koja nam daje "izdići pogled" onkraj teškoća sadašnjeg časa i usmjerava nas prema određenom cilju: zajedništvu s Bogom i punini vječnoga života. Ako postoji lijep cilj, ako život ne vodi u ništavilo, ako ništa od onoga što sanjam, planiram i ostvarujem nije izgubljeno, tada vrijedi ići i znojiti se, svladavati prepreke i suočiti se s umorom, jer konačna nagrada je čudesna!

2. Hodočasnici u pustinji

Na hodočašću života neizbježno će biti izazova s kojima nam se valja uhvatiti u koštac. U davna vremena na dugim se putovanjima trebalo suočiti s različitim godišnjim dobima i promjenom klime. Trebalo je prijeći prekrasne livade i svježe šume, ali i snijegom prekrivene planine i vrela pustinje. I za vjernike je, dakle, hodočašće života i putovanje do daleke destinacije zamorno, kao što je to za izraelski narod bilo putovanje pustinjom prema Obećanoj zemlji.

Tako je i sa svima nama. I za one koji su primili dar vjere, bilo je sretnih trenutaka kad je Bog bio prisutan i kad ste osjetili njegovu blizinu i prisutnost, kao i onih drugih trenutaka kad ste doživjeli iskustvo pustinje. Može se dogoditi da nakon početnog oduševljenja u učenju ili radu, ili zanosa u nasljedovanju Krista – bilo u braku, svećeništvu ili posvećenom životu – uslijede trenuci krize zbog kojih se život čini kao teško putovanje pustinjom. Ti trenuci krize, međutim, nisu izgubljeno ili beskorisno vrijeme, već se mogu pokazati kao važne prilike za rast. To su trenuci čišćenja nade! U krizama se ruše mnoge lažne "nade", one koje su premalene za naše srce. Razotkrivaju se i tako ostajemo kao goli, sami sa sobom i temeljnim pitanjima života, lišeni svih iluzija. I u tom trenutku svaki se od nas može zapitati: na kojim nadama temeljim svoj život? Jesu li one istinite ili su to puke iluzije?

U tim trenucima Gospodin nas ne ostavlja; pristupa nam očinski i uvijek nam daje kruh koji nam daje novu snagu i omogućuje nam ponovno krenuti na put. Sjetimo se da je

narodu u pustinji dao manu (usp. Izl 16), a umornom i obeshrabrenom proroku Iliji dvaput je dao pečen kruh i vodu da može putovati »četrdeset dana i četrdeset noći sve do Božje gore Horeba« (usp. 1 Kr 19, 3-8). U tim je biblijskim pričama vjera Crkve vidjela predoznačen dragocjeni dar euharistije, pravu manu i istinsku popudbinu (viaticum) koju nam Bog daje da nas okrijepi na našem putu. Kao što je rekao blaženi Carlo Acutis, Euharistija je autoput za nebo. Tom je mladiću euharistija bila najvažniji dnevni zadatak! Na taj način, prisno sjedinjeni s Gospodinom, hodamo i ne umaramo se, zato što on ide s nama (usp. Mt 28, 20). Pozivam vas da ponovno otkrijete veliki dar euharistije!

U neizbježnim trenucima umora na našem hodočašću ovim svijetom, naučimo, dakle, odmarati se poput Isusa i u Isusu. Onaj, koji svojim učenicima preporučuje odmor nakon povratka iz svoje misije (usp. Mk 6, 31), zna za vašu potrebu za odmorom tijela, vremenom za razonodu, za druženjem s prijateljima, za bavljenje sportom kao i za snom. No, postoji dublji odmor, a to je odmor duše, koji mnogi traže, a malo ih nalazi, a koji se nalazi samo u Kristu. Znajte da svaki unutarnji umor može naći okrjepu u Gospodinu koji vam govori: »Dođite k meni svi koji ste umorni i opterećeni. Ja ću vas odmoriti« (Mt 11, 28). Kad vas svlada umor na vašem putu, vratite se Isusu, naučite se odmarati u njemu i ostati u njemu, jer oni što se »u Gospodina uzdaju... hode i ne more se« (Iz 40, 31).

3. Od turistâ do hodočasnikâ

Dragi mladi, poziv koji vam upućujem jest ovaj: krenite na put, otkrivati život, tragovima ljubavi, tražite Božje lice. Ali ono što vam preporučujem jest ovo: ne idite na put kao obični turisti, već kao hodočasnici. Neka vaše putovanje, naime, ne bude tek površno prolaženje kroz život, u kojem ne uočavate ljepotu onoga što susrećete, ne otkrivete značenje putova koje ste prošli, hvatajući kratke trenutke i prolazna iskustva zabilježena na selfiju. Tako čine turisti. Hodočasnik pak čitavim svojim bićem uranja u mjesta koja susreće, pušta im da mu progovore i postanu dijelom njegova traganja srećom. Jubilejsko hodočašće, dakle, želi postati simbolom unutarnjeg putovanja na koje smo svi pozvani da bismo došli do konačnog cilja.

Tim se stavovima pripremamo za Godinu Jubileja. Nadam se da će mnogi od vas moći hodočastiti u Rim i proći kroz Sveta vrata. Svima će, u svakom slučaju, biti pružena mogućnost poduzeti to hodočašće i u pojedinim partikularnim Crkvama i tako ponovno otkriti brojna mjesna mjesta milosti u kojima sveti i vjerni Božji narod njeguje svoju vjeru i pobožnost. Nadam se da će to jubilejsko hodočašće za svakog od nas postati »trenutak živog i osobnog susreta s našim Gospodinom Isusom Kristom, "Vratima spasenja"« (bula *Spes non confundit*, 1). Pozivam vas da ga proživite s tri osnovna stava: zahvaljivanjem, da se vaše srce otvori za hvalu za darove koje ste primili, prije svega za dar života; traženjem, tako da to putovanje izražava stalnu želju da se traži Gospodina i da se ne ugasi žeđ srca; i na kraju pokorom, koja nam pomaže zaviriti u svoju nutrinu kako bismo prepoznali pogrešne putove i izbore koje ponekad činimo, te da se tako možemo obratiti Gospodinu i svjetlu njegova evanđelja.

4. Poslani kao hodočasnici nade

Ostavljam vam još jednu sliku koju vrijedi uzeti k srcu na vašem putu. Kad se dođe do Bazilike svetog Petra u Rimu, prolazi se trgom okruženim kolonadom, djelom velikog arhitekta i kipara Gian Lorenza Berninija. Ta kolonada, kao cjelina, izgleda kao veliki zagrljaj: predstavlja dvije raširene ruke Crkve, naše Majke, koja prihvaća svu svoju djecu! U ovoj nadolazećoj Svetoj godini nade sve vas pozivam da doživite zagrljaj milosrdnog Boga, da doživite njegovo oprostjenje, oprostjenje svih naših "nutarnjih dugova", kao što je to bila tradicija u prigodi biblijskih Svetih godina. I tako prihvaćeni od Boga i preporođeni u njemu, postanite i vi sami raširene ruku za mnoge svoje prijatelje i vršnjake kojima je potrebno da, kroz vašu toplu otvorenost prema njima, osjete ljubav Boga Oca. Neka svaki od vas pruži »makar i samo osmijeh, gestu prijateljstva, bratski pogled, iskreno slušanje, nesebično služenje, znajući da to, u Isusovu Duhu, može postati sjeme nade za primatelje« (ondje, 18) te tako postanete neumorni misionari radosti.

Na tom putu, uzdignimo pogled, očima vjere, prema svecima koji su nas prethodili na tome putu, koji su stigli do cilja i daju nam svoje ohrabrujuće svjedočanstvo: »Dobar sam boj bio, trku završio, vjeru sačuvao. Stoga, pripravljen mi je vijenac pravednosti kojim će mi u onaj Dan uzvratiti Gospodin, pravedan sudac; ne samo meni nego i svima koji s ljubavlju čekaju njegov pojavak« (2 Tim 4, 7-8). Primjer svetaca i svetica nas privlači i podupire.

Samo hrabro! Sve vas nosim u srcu i povjeravam hod svakoga od vas Djevici Mariji, da po njezinu primjeru umijete strpljivo i s pouzdanjem iščekivati ono čemu se nadate, nastavljajući put kao hodočasnici nade i ljubavi.

Rim, Sveti Ivan Lateranski, 29. kolovoza 2024., spomen Mučeništva svetog Ivana Krstitelja.

papa Franjo

DOKUMENT VIJEĆA HBK-a ZA NAUK VJERE ODGOVORNOST PREMA ZAJEDNIČKOM DOMU – ODNOS KRŠĆANA PREMA SVEMU STVORENOM

Uvod

1. Ekološka kriza – znak vremena

Ekološka kriza kojoj svjedočimo predstavlja veliku opasnost za život mnogih ljudi. Osim toga, ona ima posljedice na društveni, ekonomski i politički život svih ljudi, ali i budućih naraštaja. Također, ona je nezaobilazan problem pred kojim se Kristovi vjernici nalaze zajedno sa svim ljudima te pred njime ne mogu zatvoriti oči. Sve radosti i nade, ali u isto vrijeme žalosti i tjeskobe građana na našem planetu Zemlji, istodobno su i radosti i nade, žalosti i tjeskobe kršćana (usp. GS 1). Ekološka kriza znak je vremena koji je Crkva pozvana tumačiti u duhu poziva Drugoga vatikanskog koncila: »Crkva je dužna da u svako vrijeme

ispituje znakove vremena i tumači ih u svjetlu evanđelja tako da uzmogne odgovoriti na vječna ljudska pitanja o smislu sadašnjeg i budućeg života te o njihovu međusobnom odnosu, i to na način kako odgovara svakom pojedinom naraštaju» (GS 4). Ekološka kriza odnosi se na narušene odnose među živim organizmima i na odnose između živih organizama i okoliša. Ona obuhvaća i krizu koja se odnosi na onečišćenje okoliša i ubrzanje klimatskih promjena nastalih zbog antropogenih utjecaja.

S pravom se može postaviti pitanje: Kako se Kristov vjernik treba postaviti spram kompleksnih i različitih problema koji proizlaze iz ekološke krize? Ovim dokumentom želi se rasvijetliti uloga i odgovornost koju kršćani imaju u suočavanju s ekološkom krizom na temelju svojega kršćanskog poslanja na koje ih Bog poziva da ga ostvaruju, posebice u odnosu prema čovjeku i svemu stvorenomu.

2. Stvarnost ekološke krize

Papa Franjo u enciklici *Laudato si* – O brizi za zajednički dom u prvom poglavlju koje nosi naslov Što se događa našem zajedničkom domu, iznio je cjelokupan pregled problema koji proizlaze iz posljedica ubrzanih klimatskih promjena, koji su dio ekološke krize: zbrinjavanje otpada, porast razine mora, velika koncentracija stakleničkih plinova, dostupnost pitke vode, gubitak bioraznolikosti i dr. (usp. LS 17-61). Pritom papa Franjo polazi od konsenzusa koji vlada među znanstvenicima o tome da, osim prirodnih uzroka koji se događaju u zemljini sustavu i izmjenjuju u velikim vremenskim razdobljima, postoje i antropogeni uzroci koji dovode do ekološke krize. Pokazalo se, naime, kako je ljudsko djelovanje prekomjernom emisijom stakleničkih plinova u atmosferu dovelo do ubrzanja klimatskih promjena. I u apostolskoj pobudnici *Laudate Deum* papa Franjo naglašava kako »nije više moguće sumnjati u ljudske – antropogene – uzroke klimatskih promjena« (LD 11).

Time izražava poštovanje autonomije znanosti i njezine metode koja se, »ako se doista obavlja znanstveno i prema čudorednim načelima, nikad neće stvarno protiviti vjeri jer profane stvari i stvari vjere imaju izvor u istome Bogu« (GS 36). Odnos prema znanju o svijetu i ljudima komplementaran je s odnosom prema znanju o samome sebi, kako kaže sv. Ivan Pavao II. u enciklici *Vjera i razum*, jer »što više čovjek zna o stvarima i svijetu, to bolje spoznaje i samoga sebe u svojoj jedinstvenoj naravi te u isto vrijeme to hitnijim postaje pitanje o smislu stvari i same njegove egzistencije« (FR 1).

3. Kriza koja pogađa najslabije

Specifičnost ekološke krize jest u tome što ne obuhvaća jedan dio ljudskoga života i djelovanja, nego prožima sve njegove vidove. Posljedice ekološke krize najteže pogađaju sugrađane našeg planeta Zemlje, koji nemaju mogućnosti da se prilagode klimatskim promjenama nego, u najgorem slučaju, moraju napustiti svoje domove i uputiti se u krajeve u kojima mogu biti sigurni da će imati osnovne uvjete za život. Tiču se također svih onih sugrađana našega planeta Zemlje, koji bi također željeli imati pristup pitkoj vodi, električnoj energiji, a onda kvalitetnoj hrani, obrazovanju i drugomu. Prije svega, to je pitanje pravednosti koje se ne odnosi samo na naš naraštaj, nego i na buduće naraštaje.

S pravom se može postaviti pitanje: Jesmo li učinili sve da naraštaji koji dolaze iza nas imaju u najmanju ruku jednake uvjete života kao i mi na našem planetu Zemlji?

4. Briga o stvorenom izraz je solidarnosti

Briga za stvoreno istodobno jest izraz solidarnosti s osobama koje su najpogođenije posljedicama ekološke krize. Dok će se s jedne strane stanovnici bogatijih zemalja lakše prilagoditi posljedicama klimatskih promjena, s druge strane stanovnici siromašnih zemalja i zemalja u razvoju vrlo će se teško u istoj mjeri moći prilagoditi. Naime, »mnogi siromašni žive u mjestima koja su posebno pogođena pojavama vezanima uz zatopljenje, i njihova sredstva uzdržavanja umnogome ovise o prirodnim dobrima i o onome što ekosustav daje, kao što su zemljoradnja, ribarstvo i šumska dobra. Oni nemaju drugih ekonomskih mogućnosti ili dobara, koji bi im omogućili prilagoditi se klimatskim promjenama i suočiti se s prirodnim katastrofama, i njihov pristup socijalnim uslugama i službama zaštite vrlo je ograničen« (LS 25). Briga za stvoreno stoga uključuje i solidarnost s građanima našega planeta Zemlje, koji žive u takvim krajevima

To je razlog zašto su klimatske promjene i ekološka kriza problemi koji se tiču i vjernika. Radi se ne samo o ugrožavanju dara koji nam je Bog svima darovao – dara života na planetu Zemlji, nego općenito dostojanstva ljudskog života i pravednosti. To je ne samo ekološki i klimatski problem, već i moralni problem, koji zahtijeva novu solidarnost među narodima kako bi se ublažile posljedice klimatskih promjena (usp. MB 10).

5. Ekološka kriza je i crkveno pitanje

Također, to je razlog zašto sve složene probleme koji se tiču klimatskih promjena i ekološke krize treba promatrati i tumačiti u svjetlu brige za Božji dar stvorenoga i brige za najugroženiju braću i sestre. Ne radi se o tome da se Crkvu nastoji transformirati u ekološku organizaciju, nego o tome da se osvijesti uloga vjernika u očuvanju toga Božjeg dara zbog onih malenih koji su najugroženiji.

Osim toga, briga za stvoreno izraz je eklezijalnog zajedništva svih vjernika diljem svijeta. Osluškiivanje problema s kojima se suočavaju, primjerice kršćani koji žive na ugroženim područjima i zajednička suradnja oko očuvanja stvorenoga, snažan je izraz sinodalnog procesa koji je sastavni dio života Crkve. Sinodalnost pretpostavlja sudjelovanje svih vjernika u suočavanju s različitim izazovima s kojima se susreću, njihovo međusobno zajedništvo i ostvarivanje poslanja na koje Isus Krist poziva. Nemoguće je kao kršćanin ne suosjećati s braćom i sestrama u Kristu koji doživljavaju velike nevolje uzrokovane klimatskim promjenama. Njihove rane i nevolje istodobno su rane i nevolje koje pogađaju sve udove mističnoga Tijela Kristova, odnosno, sve članove Crkve.

Kako bi se istaknula uloga i odgovornost koju kršćani imaju u suočavanju s ekološkom krizom, u ovome dokumentu prvo će se sažeto iznijeti crkveni nauk o Bogu Stvoritelju, svemu stvorenomu i čovjeku, a potom će u drugom dijelu biti govora o načelima za život kršćana u kontekstu ekološke krize.

I. dio: BOG, ČOVJEK I STVORENO**6. Bog Stvoritelj u Bibliji**

Starozavjetni nauk o Bogu stvoritelju koji stvara ni iz čega svjedoči o nadilaženju tadašnjih različitih mitskih predodžbi obilježenih mnogobožačkim vjerovanjima u kojima se obično radilo o procesu stvaranja nakon završenih ratova božanstava. Posebice na temelju izvješća o stvaranju u Knjizi Postanka, starozavjetni pisci naglašavaju Božju neuvjetovanu slobodu, mudrost i ljubav u činu stvaranja. Osim toga, ističe se Božja uzvišenost spram čovjeka, jer je Božja veličina nedokučiva (usp. Ps 145,3). Sva stvorenja kao i sve stvaranje jest dobro (usp. Post 1).

Novi zavjet produbljuje starozavjetni nauk o Bogu Stvoritelju. Na nekoliko mjesta novozavjetni autori inzistiraju na Božjem stvarateljskom djelu koje se nastavlja. Sveti Pavao u Ateni pred filozofima govori o Bogu koji »nije daleko ni od koga od nas. U njemu doista živimo, mičemo se i jesmo (...)« (Dj 17,28). Timoteju se obraća podsjetivši ga da Bog »svemu život daje« (1 Tim 6,13).

Novozavjetni tekstovi ističu i unutrašnju vrijednost svakoga stvorenja koju ono prima od samoga Boga u činu stvaranja. Sve što postoji posjeduje vrijednost u sebi »jer sve je od njega i po njemu i za njega« (Rim 11,36).

7. Vjera Crkve u Boga Stvoritelja

U središtu kršćanske vjeroispovijesti jest Bog koji stvara nebo i zemlju. Sva stvorenja imaju svoj izvor u Bogu, a vrhunac u Isusu Kristu (KKC 280), te »ne postoji ništa što ne bi svoje postojanje dugovalo Bogu Stvoritelju« (KKC 338). Sve što postoji, sav vidljivi svijet, cjelokupan svemir, »razvija se u Bogu, koji ga svega ispunjava« (LS 233).

Stoga, kršćanski nauk ne dijeli ona vjerovanja koja u svemu stvorenom prepoznaju odraz jedinstvene povezanosti unutar jednog organizma, majke zemlje – Gaie, koja reducira cjelokupnu stvarnost na život bez transcendencije, odnosno na život bez božanske objave. Iako se mogu naći zajednička polazišta i potrebno je voditi dijalog radi postizanja zajedničkog dobra sa svim ljudima dobre volje, u crkvenom nauku o odnosu spram stvorenoga na prvom je mjestu Bog koji stvara.

Vjera Crkve u Boga Stvoritelja pretpostavlja vjeru u Boga koji ni iz čega svojom mudrošću i ljubavlju stvara ipak uređen i dobar svijet, pri čemu istodobno nadilazi sva stvorenja, prisutan je u stvorenjima i sva stvorenja uzdržava (usp. KKC 295-301).

Kada sv. Franjo moli, obraća se Gospodinu zahvaljujući mu za sestru i majku zemlju: »Hvaljen budi, moj Gospodine, za sestru našu, majku zemlju koja nas uzdržava i nama upravlja i izvodi plodove razne i šareno cvijeće i travu« (FI, str. 116-117). U središtu njegove molitve jest Bog koji stvara različita bića, a ona pak »odražavaju zraku beskonačne Božje mudrosti i dobrote« (KKC 339).

8. Presveto Trojstvo i stvaranje

Čin stvaranja čin je svih triju božanskih osoba. Katekizam katoličke Crkve jasno naglašuje: »Stvaranje je zajedničko djelo Svete Trojice« (KKC 292). Bog Otac Stvoritelj, po svojoj Riječi – Sinu, stvara svijet u Duhu Svetomu – Životvorcu.

Posebnost novozavjetnog nauka o stvaranju jest tumačenje stvaranja u kristološkom ključu, odnosno u svjetlu spasiteljske uloge Isusa Krista. On je središnja točka cjelokupnoga stvaranja prema kojemu je sve usmjereno, jer u njemu je »sve stvoreno na nebesima i na zemlji, vidljivo i nevidljivo, bilo Prijestolja, bilo Gospodstva, bilo vrhovništva, bilo Vlasti – sve je po njemu i za njega stvoreno« (Kol 1,16). Kristova spasiteljska uloga nerazdvojiva je od njegove uloge u stvaranju: Otac stvara po Kristu, a Krist je svrha i cilj stvaranja. Stoga je kršćansko shvaćanje stvaranja i svrhe stvorenja obilježeno davanjem velike važnosti svakom čovjeku i svemu stvorenomu koji u Kristu tek ostvaruju svrhu svoga postojanja.

Kristova spasiteljska uloga usmjerena je prema konačnom dovršenju koje je započelo u novom stvaranju, odnosno u njegovom otkupiteljskom činu. Sve stvoreno, zajedno s čovjekom, iščekuje konačno otkupljenje: »Doista, stvorenje sa svom žudnjom iščekuje ovo objavljenje sinova Božjih: stvorenje je uistinu podvrgnuto ispraznosti – ne po svojoj volji, nego zbog onoga koji ga podvrgnu – ali u nadi. Jer i stvorenje će se osloboditi robovanja i pokvarljivosti da sudjeluje u slobodi djece Božje. Jer znamo: sve stvorenje zajedno uzdiše i muči se u porođajnim bolima sve do sada. Ali ne samo ono! I mi koji imamo prvine Duha, i mi u sebi uzdišemo iščekujući posinstvo, otkupljenje svoga tijela« (Rim 8,18-23).

Duh Sveti u činu stvaranja jest počelo i snaga života kojom Otac djeluje, stvara i uređuje svijet. Duh Sveti daje život i trajno obnavlja zemlju: »Pošalješ li dah svoj, opet nastaju, i tako obnavljaš lice zemlje« (Ps 104,30). Također, Duh Sveti daje život svakom čovjeku nasuprot smrti uzrokovane grijehom: »Ta zakon Duha života u Kristu Isusu oslobodi me zakona grijeha i smrti« (Rim 8,2).

Papa Franjo u enciklici *Laudato si* sažima specifične uloge Oca, Sina i Duha Svetog u činu stvaranja: »Otac je krajnji izvor svega, on je temelj, pun ljubavi i objave, svega što postoji. Sin, njegov odraz, po kojemu je sve stvoreno, ujedinio se s ovom zemljom kada se utjelovio u krilu Marije. Duh, beskrajna sveza ljubavi, duboko je prisutan u samom središtu svemira, on nadahnjuje i iznjedruje nove putove. Svijet su stvorile tri Osobe, kao jedno božansko počelo, ali svaka od njih ostvaruje to zajedničko djelo u skladu sa svojim vlastitim identitetom« (LS 238).

9. Čovjek – suradnik u Božjem stvaranju

Kruna Božjeg stvaranja jest čovjek, biće stvoreno na »sliku Božju« (usp. Post 1,26), koje Bog poziva na suradnju. Stvoren kao muško i žensko te kao tjelesno i duhovno biće s razumom i slobodnom voljom, čovjek je pozvan surađivati u Božjem stvaralačkom djelu. Postavljen u vrt zemaljski, pozvan je da bude poput Vrtlara, Boga koji se brine o svemu stvorenom, a ne poput sebičnjaka koji ne vidi ništa osim svoje koristi. Upravo zbog toga što je stvoren kao slika Božja, čovjek sudjeluje u brizi za sve stvoreno. Ovu posebnu ulogu

Bog dodjeljuje čovjeku kako bi »sudjelovao u njegovom djelu, u njegovom projektu ljubavi i spasenja, dapače u njegovom vlastitom kraljevanju nad svemirom« (CS 25).

Opisujući Božje darivanje prekrasnog vrta čovjeku, starozavjetni pisci koriste termine podožiti i vladati koji su ponajprije usmjereni na to da Bog čovjeku daruje zemljopisni prostor u kojem može ostvariti svoje poslanje. Podlaganje i vladanje u ovom su kontekstu pojmovi iz vojničko-kraljevskog govora kojima biblijski pisci ističu kraljevsku ulogu koja je dodijeljena čovjeku. Nipošto se ne radi o odobravanju sebičnog i antropocentričnog pristupa iskorištavanju prirode. Papa Franjo upozorava na krivu interpretaciju koja je bila prisutna u povijesti kršćanstva: »Iako je istina da su kršćani katkad pogrešno tumačili Pisma, danas moramo snažno odbaciti shvaćanje prema kojem se iz činjenice da smo stvoreni na sliku i priliku Božju, i zadaće da sebi podložimo zemlju, može izvući zaključak o čovjekovoj apsolutnoj vladavini nad ostalim stvorenjima« (LS 67).

U kršćanskom tumačenju, kraljevska uloga koju je Bog povjerio čovjeku u brizi za njegovo djelo odnosi se na model upravljanja kraljevstvom kakvo je pokazao Isus Krist: žrtvi za druge. Dakle, »unutarnje značenje tog kraljevanja je, kao što Isus podsjeća svoje učenike, onaj služenja: samo dobrovoljnim žrtvovanjem kao žrtvenim darom Krist postaje kralj svemira, s križem kao svojim prijestoljem« (CS 59).

Primaran čovjekov zadatak jest »čuvati i obrađivati vrt« (Post 2,15), što nije moguće bez suradnje s Bogom, drugim ljudima i svim stvorenjima. Time je svijet u koji je postavljen čovjek svijet o kojem se treba brinuti, usavršavati ga i, kako smo u dokumentu Čovjek stvoren »na sliku Božju« – njegova veličina i poziv istaknuli, »stvorenje sve više upravljati prema njegovu Stvoritelju i Spasitelju«, o čemu će čovjek »pred Bogom 'polagati račun'« (ČS 22).

10. Čovjek – biće triju odnosa

Biblijski izvještaji o stvaranju tumače čovjeka kao biće odnosa »s Bogom, s bližnjim i sa zemljom« (LS 66). Čovjek je stoga prvenstveno biće odnosâ bez kojih ne može shvatiti svoju ulogu u Božjem planu stvaranja. On je »pozvan u zajedništvo trojstvenoga Boga, potom je usmjeren na interpersonalne odnose s drugim ljudima i smješten u univerzalnu zajednicu svih stvorenja« (CS 8).

Ti su odnosi toliko isprepleteni da je nemoguće narušiti jedan odnos a da se i ostali odnosi ne naruše. Učinjena nepravda prema bližnjemu jest istodobno narušavanje odnosa prema Bogu i zemlji. Manjak slavljenja Boga istodobno jest manjak poštovanja bližnjega i zemlje, a uništavanje zemlje istovremeno jest iskaz nepoštovanja Boga, koji je čovjeku darovao zemlju i bližnjega koji trpi posljedice uništavanja zemlje. Izvorno zamišljen sklad opisan u izvještaju o stvaranju, narušen je grijehom koji je čovjek učinio na đavolski poticaj »zato što smo si umislili da možemo zauzeti Božje mjesto i odbili priznati se ograničenim stvorenjima« (LS 66). Od toga trenutka odnosi na kojima se temelji ljudski život duboko su narušeni i vane za otkupljenjem. Oslabljena je ljubav prema Bogu, među ljudima se rodilo nepovjerenje i ljubomora, a odnos prema stvorenome neprestano je u opasnosti da postane odnos tiranina prema svojim podanicima. Grijeh je temeljna egzistencijalna

stvarnost koja kontinuirano narušava sve odnose koje čovjek kao biće odnosa posjeduje. Stoga je prekomjerno iskorištavanje prirodnih izvora, iskazivanje nebrige za osobe pogođene ekološkom krizom i sama ekološka kriza u kojoj se čovječanstvo danas nalazi, također posljedica ljudskoga grijeha u čijoj se logici pojedine osobe, kao i prirodni izvori, poimaju kao objekti koji se mogu i trebaju iskoristiti.

11. Vrijednost stvorenoga

Sve stvoreno ima svoju unutarnju vrijednost jer ga je Bog stvorio i brine se za njega. U izvještaju o stvaranju u *Knjizi Postanka* nakon svakog dana stvaranja pisac zaključuje: »I vidje Bog da je dobro« (usp. Post 1). Stoga se može zaključiti kako »svako stvorenje posjeduje vlastitu dobrotu i savršenost« (KKC 339), jer je Bog Stvoritelj sve stvorio i jer »Bog ljubi sva bića i ne mrzi ni jedno koje je stvorio, jer da je štogod mrzio, ne bi ga ni stvorio« (Mudr 11,24). Sve stvoreno proizlazi »iz Božje dobrote te ima u njoj udjela« (KKC 229). Sva stvorenja imaju vrijednost u sebi na temelju toga što ih je Bog stvorio, a ne na temelju procjene jesu li ona ili nisu od koristi za čovjeka. Upravo zbog toga »čovjek mora dobrotu koja je vlastita svakom stvorenju poštovati da izbjegne neurednu upotrebu stvari, jer bi time prezreo Stvoritelja i uzrokovao zlokobne posljedice za ljude i njihov okoliš« (Isto).

Time što je stvorenje poput dara povjerenog čovjeku, ne znači da je čovjeku nad njim omogućena potpuna dominacija (usp. Isto). Čovjek, kao kruna Božjeg stvaranja i slika Božja, pozvan je čuvati, obrađivati i brinuti se za zemlju.

II. dio: NAČELA ZA ŽIVOT KRŠĆANA U KONTEKSTU EKOLOŠKE KRIZE

12. Zašto bi se kršćani trebali brinuti o svemu stvorenome?

Sastavni dio kršćanskog poziva jest i briga o svemu stvorenome. Bog daje čovjeku zadatak da se brine o svemu što je stvorio, odnosno da »obrađuje i čuva« povjereni mu vrt (usp. Post 2,15). Na taj način briga o svemu stvorenome nadilazi isključivo horizontalnu dimenziju ljudske egzistencije u kojoj se briga za sve stvoreno može motivirati hvalevrijednim suosjećanjem sa svim živim bićima, s drugim ljudima koji su više izloženi posljedicama ekološke krize, i time da su sva živa bića međusobno povezana i ovisna jedna o drugima. Kršćanski pristup u brizi o svemu stvorenome inzistira na vertikalnoj dimenziji brige, odnosno na brizi utemeljenoj u Bogu koji se objavljuje u Isusu Kristu po Duhu Svetome. Bog stvara, on odlučuje u život postaviti sva živa bića čime ona postaju neizostavan dio njegova prekrasna stvaralačkog plana, nerijetko nedohvatljiva ljudskomu razumu.

Nekoliko je razloga zbog kojih bi se kršćani trebali brinuti o svemu stvorenome: briga o svemu stvorenome jest odgovor na Božji poziv; briga o svemu stvorenome briga je o Božjem stvaralačkom djelu koje odražava njegovu ljepotu; briga o svemu stvorenome jest nasljedovanje Isusa Krista, koji je svojim utjelovljenjem i otkupljenjem na križu iskazao predivnu brigu za čovjeka i sve stvoreno.

13. Briga o svemu stvorenome kao odgovor na Božji poziv

Ako se Bog proslavlja u svim stvorenjima koja imaju vlastitu vrijednost i ako je čovjeku dodijeljena uloga vrtlara koji čuva, obrađuje i brine se za zemlju, onda je sasvim razumljivo kako odnos kršćana prema stvorenomu ne može biti ništa drugo nego odnos brižnog čuvara i brižnog vrtlara prema darovanom mu vrtu.

Unutarnja motivacija za brigu o svemu stvorenom, očuvanju bioraznolikosti, smanjivanju emisije stakleničkih plinova i usvajanju novoga stila života suprotnoga nasilnom konzumerizmu (usp. LS 203), duboko je vjernički utemeljena. Odnos prema svemu stvorenomu sastavan je dio temeljnih odnosa koji tvore ljudsko biće i ne može biti prožet izrabljivačkom i konzumerističkom kulturom inspiriranom tehnokratskom paradigmom koja u svakom živom biću prepoznaje isključivo objekt podložan iskorištavanju.

Vjernik upravo zbog Božjeg poziva na očuvanje i obrađivanje zemlje ne može nego promatrati sve stvoreno kao izraz Božje ljubavi. Stoga, »predanost vjernika zdravom okolišu za sve proizlazi direktno iz njihovog vjerovanja u Boga Stvoritelja« (MB 16). Radi se o »ozbiljnoj dužnosti brige za sve stvoreno« (Isto). Kao što je vjernik dužan njegovati odnos prema Bogu i bližnjemu, isto tako dužan je njegovati odnos prema svemu stvorenomu, što predstavlja neizostavan dio njegova vjerničkog identiteta: »Napose kršćani shvaćaju da je njihova odgovornost u stvaranju i njihova dužnost prema prirodi i Stvoritelju bitan dio njihove vjere« (MB 15). Stoga, briga za sve stvoreno može biti velik doprinos svih kršćana rješavanju problema koji tište cijelo čovječanstvo pa je dobro »za čovječanstvo i svijet u cjelini da mi vjernici bolje prepoznamo ekološke obveze koje su plod naših uvjerenja« (LS 64).

14. Dijalog kao put prema očuvanju svega stvorenoga

Sa svima onima koji u brizi za očuvanje našega planeta Zemlje ne uočavaju vertikalnu dimenziju kršćanske objave, potrebno je voditi dijalog o zajedničkom pothvatu. Papa Franjo uputio je »hitan poziv na obnovu dijaloga o načinu na koji gradimo budućnost planeta« (LS 14). Radi se o pozivu koji »uključuje brigu da se cijela ljudska obitelj ujedini u traženju održivog i cjelovitog razvoja, jer znamo da se stvari mogu mijenjati« (LS 13). Stoga je dijalog jedini put prema ostvarivanju cilja koji obvezuje sve građane našeg planeta Zemlje: očuvanje svega stvorenoga.

15. Briga o svemu stvorenomu briga je o Božjem stvaralačkom djelu

Također, u kršćanskom pristupu očuvanju stvorenoga, sva živa bića odražavaju Božju ljepotu. Bog se u svemu stvorenomu objavljuje, a ljepota svega stvorenoga upućuje na njihova Stvoritelja, kao što naglašava sv. Augustin: »Ispitaj ljepotu zemlje, mora, prorijeđena i svugdje prisutna zraka; ispitaj ljepotu neba (...) ispitaj sve te stvari. Sve će ti odgovoriti: Gledaj nas samo i promotri kako smo lijepe! Njihova je ljepota kao njihov hvalospjev. No, ta stvorenja, tako lijepa a ipak promjenljiva, tko ih je stvorio ako ne netko tko je lijep a nepodložan mijeni?« (Sveti Augustin, *Sermones*, 241,2; PL 38, 1134; prema: KKC 32).

16. Sâm Bog je u Isusu Kristu iskazao brigu o čovjeku i svemu stvorenome

Vrhunac Božje brige za sve stvoreno jest Kristovo utjelovljenje. Sâm Bog se utjelovljuje u stvorenome kao najmanji i najkrhkiji kako bi iskazao ljubav prema svome prekrasnom umjetničkom djelu, očaravajućem vrtu u koji je postavio čovjeka, vrhunac svoga stvaralačkoga čina. Događaj utjelovljenja neodvojivo je povezan i s Kristovim otkupiteljskim činom koji je izvršio na križu. Drugi vatikanski koncil ističe: »Naime, riječ Božja, po kojoj je sve stvoreno, sama je postala tijelom tako da kao savršen čovjek sve spasi i u sebi uglavi. Gospodin je cilj ljudske povijesti, točka prema kojoj se usmjeruju želje povijesti i uljudbe, središte ljudskog roda, radost svih srdaca i punina njihovih težnji« (GS 45).

Stoga je sve stvoreno usmjereno prema konačnoj proslavi koju iščekuje kao što napominje sv. Pavao: »U Kristu obnoviti sve što je na nebu i sve što je na zemlji« (Ef 1,10). Sve je stvoreno, već pri stvaranju, usmjereno na nov život u konačnoj proslavi. Stoga cjelokupna priroda i sve stvoreno u sebi posjeduju duboku čežnju prema oslobođenju od grijeha koji sve prožima, kao što ističe sv. Pavao: »Jer i stvorenje će se osloboditi robovanja pokvarljivosti da sudjeluje u slobodi i slavi djece Božje. Jer znamo: sve stvorenje zajedno uzdiše i muči se u porođajnim bolima sve do sada« (Rim 8,21-22).

Sve stvoreno u kršćanskoj objavi zadobiva najveličanstveniji i najuzvišeniji status jer je sâm Bog odlučio stvoriti sva živa bića. Zbog toga ona imaju vlastitu vrijednost, odražavajući predivnu Božju ljepotu, jer se sâm Bog odlučio utjeloviti u svijetu i jer sve stvoreno iščekuje konačnu proslavu.

17. »Evangelizacijski kapital« brige za sve stvoreno

Sve navedeno pruža nemali kapital za razvijanje i usvajanje novih evangelizacijskih i pastoralnih strategija u 21. stoljeću, koje bi općenito u brizi za stvoreno inzistirale na naviještanju Radosne vijesti, Božje Riječi, Isusa Krista. U tom procesu posebnu ulogu imaju vjernici laici, jer u njihovu poslanju nije moguće odvojiti evangelizaciju od brige za sve stvoreno. Kada Drugi vatikanski koncil opisuje ulogu vjernika laika, tada ističe posebnost njihove uloge u evangelizaciji na sljedeći način: »Ta evangelizacija, to jest Kristova poruka iznesena svjedočenjem života i riječju, zadobiva osebujno obilježje i posebnu učinkovitost iz toga što se izvršuje u uobičajenim okolnostima svijeta. (...) Stoga laici mogu i moraju pridonositi svoje dragocjeno djelovanje za evangelizaciju svijeta također kada su zaokupljeni vremenitim brigama« (LG 35).

Kršćanski pristup očuvanju svega stvorenoga može s jedne strane predstavljati velik poticaj očuvanju našega planeta Zemlje, koji se diljem svijeta uočava, a s druge strane istodobno može pridonijeti evangelizacijskoj zadaći Crkve. Ne predstavlja li stoga briga za sve stvoreno »evangelizacijski kapital«, odnosno temu koja može biti važan pokretač evangelizacijskog poslanja Crkve, posebice među našom braćom i sestrama koji iskazuju brigu oko svega stvorenoga, ali su se udaljili od Crkve? Nije li ova briga oko svega stvorenoga, koja se uočava u različitim ekološkim pokretima, velika prilika da u pastoralu i

vjerničkoj crkvenoj praksi Crkva unutar prisutne horizontalne praktične brige za sve stvoreno pokaže da je kršćanska inspiracija vertikalno utemeljena u Bogu koji se u Isusu Kristu objavljuje u Duhu Svetome, u konkretnoj ljudskoj povijesti?

Hrvatski su biskupi prepoznali ovaj potencijal kada su među oblicima i sadržajima okupljanja posebnih zajednica ili živih vjerničkih krugova među ostalim naveli i »ekološku zajednicu« kao zajednicu koja »u našim danima može imati značajnu ulogu u stvaranju dubljeg vjerničkog odnosa prema stvorenom svijetu, što se može postizati bilo vlastitim inicijativama, bilo zauzetošću svih župljana, od djece, mladih i odraslih do udruživanja s drugim pokretima izvan župe i na širem planu« (Hrvatska biskupska konferencija – Nacionalni katehetski ured, *Župna kateheza u obnovi župne zajednice. Plan i program*, br. 89). Pritom je jasno naglašena evangelizacijska dimenzija ekološke zajednice unutar živih vjerničkih krugova na sljedeći način: »I ova zajednica ima šansu zahvaćanja (što) šireg kruga župljana, počevši od najmanjih. Ona potiče župljane na uključivanje u razne pothvate na razini mjesta, odnosno gradske četvrti, a na crti razvijanja kulture življenja, stanovanja i zalaganja za opće dobro« (Isto).

ZAKLJUČAK

18. Načela za kršćansku brigu za sve stvoreno

U nastavku donosimo načela koja mogu biti od pomoći kršćanima za jasnije razumijevanje kršćanskoga moralnog postupanja u svjetlu ekološke krize u kojoj se nalazimo. Praktične upute za provođenje ovih načela mogu se pronaći u dokumentu Međudikasterijske radne skupine Svete Stolice za cjelovitu ekologiju s nazivom *Na putu prema brizi za zajednički dom. Pet godina od Laudato si*.

U nastavku donosimo načela koja mogu biti od pomoći kršćanima za jasnije razumijevanje kršćanskoga moralnog postupanja u svjetlu ekološke krize u kojoj se nalazimo. Praktične upute za provođenje ovih načela mogu se pronaći u dokumentu Međudikasterijske radne skupine Svete Stolice za cjelovitu ekologiju s nazivom *Na putu prema brizi za zajednički dom. Pet godina od Laudato si*.

1) Kršćani su pozvani brinuti se za sve stvoreno. Briga za sve stvoreno sastavni je dio vjerničkog identiteta, jer je čovjek biće odnosa »s Bogom, s bližnjim i sa zemljom« (LS 66).

2) S povjerenjem mogu se uzeti u obzir znanstvene činjenice o ljudskim uzrocima ubrzanja klimatskih promjena (usp. LS 23; LD 11) te o njima razmatrati kao znakovima vremena koje su kršćani u svjetlu evanđelja pozvani tumačiti (usp. GS 4).

3) Kršćanski angažman oko brige za sve stvoreno ima nekoliko posebnosti:

- neizostavno naglašava vertikalnu dimenziju koja pretpostavlja vjeru u Boga Oca Stvoritelja, koji se objavljuje u Sinu po Duhu Svetome;
- podrazumijeva shvaćanje da stvorenja imaju vlastitu vrijednost, jer ih je sâm Bog stvorio;
- prožet je pristupom koji u svemu stvorenome prepoznaje Božju ljepotu;

- zajedno sa svim stvorenjima s kojima je neodvojivo povezan, čezne za konačnom proslavom u Isusu Kristu.

4) U našim hrvatskim prilikama kršćanski angažman oko brige za sve stvoreno, osim evangelizacijske dimenzije, ima i društvenu dimenziju. Svi su kršćani pozvani promicati zaštitu naših prirodnih izvora, poput voda i šuma koje su bitne kako za opstanak naroda tako i za kvalitetu života. Također, to podrazumijeva i promicanje održivih životnih stilova, zaštitu okoliša u skladu s naukom Crkve, te sudjelovanje u inicijativama koje promiču očuvanje naše prirodne baštine. Dobro je podsjetiti na rad Komisije »Iustitia et Pax« Hrvatske biskupske konferencije, koja je u nekoliko navrata izdala dokumente priopćenja u kojima se promiče zaštita voda, šuma, prava i dužnosti prema vodi i moru, zaštita javnih dobara i drugo (vidi sljedeće izjave: *Izjava o prijedlogu Zakona o strateškim investicijskim projektima RH; Izjava o promicanju javnog interesa i zaštiti javnih dobara; Neprihvatljivost predloženih izmjena zakona o vodama; Zabrinutost zbog zakona o vodama; Prava i dužnosti prema vodi i moru*).

19. Marija – uzor brige za sve stvoreno

Isusova majka Marija cijelim je svojim životom iskazala brigu o svome sinu Isusu Kristu, našem Spasitelju. Na sličan se način Marija, Kraljica Svega Stvorenja, brine za sve stvoreno koje je ranjeno, »kao što je probodena srca oplakivala Isusovu smrt, tako sada suosjeća s patnjom raspetih siromaha i stvorenja ovoga svijeta, satrvenih čovjekovom rukom« (LS 241). Također, »u njezinu proslavljenom tijelu, zajedno s Kristom uskrsnulim, dio stvorenoga svijeta dostigao je puninu svoje ljepote« (Isto). Mariju zato možemo shvatiti kao divan uzor brige za sve stvoreno i mudroga pogleda na ljepotu i vrijednost ovoga svijeta.

20. Kršćanska molitva sa svim stvorenim

Da bismo dublje shvatili smisao našega postojanja u stvorenome svijetu te zauzetije mogli obnašati svoje vjerničko poslanje u očuvanju i brzi za sve stvoreno, potrebna nam je podrška molitve. U tom smislu, razmišljanja o kršćanskoj odgovornosti prema svemu stvorenome zaključujemo molitvom pape Franje upućenu Bogu Stvoritelju:

»(...) Gospodine Božje, jedan i trojstven,
 čudesno zajedništvo beskrajne ljubavi,
 uči nas promatrati te
 u ljepoti svemira,
 gdje sve govori o tebi.
 Probudi našu hvalu i našu zahvalnost
 za sva bića što si ih stvorio.
 Daj nam milost da oćutimo duboko jedinstvo sa svime što postoji.
 Bože ljubavi, pokaži nam naše mjesto
 na ovome svijetu
 kao oruđa tvoje ljubavi
 prema svim bićima na ovoj zemlji,

jer ti ni jedno od njih ne zaboravljaš. (...)
Gospodine, zahvati nas svojom moći i svojim svjetlom,
pomozi nam da štitimo svaki život,
da pripravimo tlo za bolju budućnost,
da dođe tvoje Kraljevstvo
pravde, mira, ljubavi i ljepote.
Hvaljen budi!
Amen.« (LS 246)

Korišteni i preporučeni crkveni dokumenti

- DRUGI VATIKANSKI KONCIL, *Dogmatska konstitucija o Crkvi »Lumen gentium«*, 1964. (LG)
DRUGI VATIKANSKI KONCIL, *Pastoralna konstitucija o Crkvi u suvremenom svijetu »Gaudium et spes«*, 1965. (GS)
IVAN PAVAO II., *Mir s Bogom Stvoriteljem, mir sa svim stvorenim. Poruka pape Ivana Pavla II. za proslavu Svjetskog dana mira*, (MB)
Katekizam Katoličke crkve, HBK – Glas Koncila, 1994. (KKC)
IVAN PAVAO II., *Fides et ratio – Vjera i razum. Enciklika o odnosu vjere i razuma*, (FR)
HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA – NACIONALNI KATEHETSKI URED, *Župna kateheza u obnovi župne zajednice. Plan i program*, 2000.
INTERNATIONAL THEOLOGICAL COMMISSION, *Communion and Stewardship. Human Person Created in the Image of God*, 2004. (CS)
HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA – KOMISIJA »IUSTITIA ET PAX«, *Prava i dužnosti prema vodi i moru*, 2008.
HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA – KOMISIJA »IUSTITIA ET PAX«, *Zabrinutost zbog zakona o vodama*, 2009.
HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA – KOMISIJA »IUSTITIA ET PAX«, *Neprihvatljivost predloženih izmjena zakona o vodama*, 2011.
HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA – KOMISIJA »IUSTITIA ET PAX«, *Izjava o promicanju javnog interesa i zaštiti javnih dobara*, 2012.
VIJEĆE FRANJEVAČKIH ZAJEDNICA HRVATSKE I BOSNE I HERCEGOVINE, *Franjevački izvori*, 2012.
HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA – KOMISIJA »IUSTITIA ET PAX«, *Izjava o prijedlogu Zakona o strateškim investicijskim projektima RH*, 2013.
Papa FRANJO, *Laudato si. Enciklika o brizi za zajednički dom*, (LS)
VIJEĆE HRVATSKE BISKUPSKE KONFERENCIJE ZA NAUK VJERE, *Čovjek stvoren »na sliku Božju« – njegova veličina i poziv*, 2019. (ČS)
MEĐUDIKASTERIJSKA RADNA SKUPINA SVETE STOLICE ZA CJELOVITU EKOLOGIJU, *Na putu prema brizi za zajednički dom. Pet godina od Laudato si*, 2022.
Papa FRANJO, *Laudate Deum. Apostolska pobudnica o klimatskoj krizi*, (LD)

U Zagrebu, uz svetkovinu Isusa Krista Kralja Svega Stvorenja 2024. godine

+ Vlado Košić
sisački biskup
predsjednik Vijeća HBK-a za nauk vjere

PORUKA PREDSJEDNIKA ODBORA HBK-A ZA PASTORAL POMORACA O BLAGDANU SV. NIKOLE 2024.

Poštovani pomorci i ribari!

Evo nas kao i svake godine do sada s porukom o blagdanu sv. Nikole, vašeg nebeskog zaštitnika. Poruka nipošto nije znak pukog običaja ili nekakvog protokola. Ona je znak naše blizine i zajedništva u Bogu.

Svima nam je poznata istina da je čovjek biće zajedništva. Od kolijevke do groba usmjereni smo jedni na druge. Najveći dar od Boga darovan čovjeku upravo je sam čovjek. Punina čovještva ostvaruje se u zajedništvu. Kako nas poučava sv. Pavao, svi smo mi pojedini samo udovi istog tijela, sudbinski vezani jedni za druge. Snaga jednog uda snaga je čitavog tijela i slabost jednog uda slabost je čitavog tijela. Ne možemo biti ni opstati jedni bez drugih.

Ako je itko znak te ljudske povezanosti, onda ste to upravo vi, pomorci i ribari, ljudi uzajamnosti, jedinstva i zavisnosti jednih od drugih. Plovite kao posada jednog istog broda, svaki usmjeren na drugoga, na njegov posao i stručnost. Uspjeh svakog pojedinog ovisi o uspjehu sviju zajedno. Razine zadataka i odgovornosti podijeljene su i različite za svakog pojedinog, ali nijedna zadaća koju obavljate nije bez odgovornosti i nipošto se ne smije umanjiti, zanemariti ili preskočiti. Solidarno služenje cjelini, uči nas život, nikada ne ide bez žrtve i samoodricanja. O njemu, uz niz čimbenika, najviše ovisi vaša uspješna i sretna plovidba. Vaša usklađenost i uzajamnost, vaša humanost, vaše čovjekoljublje, stručnost i zrelost, vaša oslonjenost na druge, vaša disciplina i samosvladavanje, vaša uklopljenost u posadu omogućuje brodu uspješnu plovidbu. Ljudi ste uzajamnosti, solidarnosti i povjerenja. Time i kao kršćani svjedočite kršćanski smisao života, nudite ga drugima koji to nisu, kao lijek protiv dehumanizacije i urušavanja vrijednosti. Sveti Nikola, dobrotvor i uzor solidarnosti, osposobljuje nas za uvijek veću i jaču osjetljivost za druge, obdaruje nas pozornošću na njihov doprinos našoj sreći i spremnošću na žrtvu za dobro svih. Neka nas krijepi u življenju i svjedočenju evanđeoskih ideala i vrjednota koje Crkva nastoji promicati.

Vi sami najbolje znadete da plovidba nije uvijek uspješna. U brodolomima i nesrećama vi kao moreplovci možete pomoći onima kojima je pomoć na moru potrebna. Pomoć drugima u nevolji, spašavanje drugih smješta vas na stranu Krista, otkupitelja i spasitelja ljudskog roda. Izbavljajući druge iz straha i pogibelji, posrednici ste moći Uskrsloga, svjedoci njegove ljubavi koja usrećuje i spašava. Isto tako navjestitelji ste Božjega djelovanja u Isusu Kristu, spasitelju čovječanstva, sol ste i kvasac preobrazbe svijeta ogrezlog u egoizmu i samodostatnosti. Sveti Nikola, pomoćnik i tješitelj nevoljnih, uzor je pomaganja potrebnima, u koje se svi možemo ubrojiti. Neka vam uvijek bude na pomoć, raspirujući vašu oslonjenost na Božje stvarateljsko, providonosno i otkupiteljsko djelo.

Premda ste dio čvrsto povezane brodske posade, na beskrajnim morskim prostranstvima obilježava vas iskustvo samoće i odvojenosti od drugih. Samoća može biti ubitačna, ali

ona istodobno ima i odgojnu moć. U njoj dozrijeva i pročišćuje se pogled na stvarnost, ona ja kadra preobraziti čovjeka, pretvoriti ga u sudionika svakodnevnih i plodonosnih duhovnih vježbi. U njoj i po njoj lakše urastamo u Božje naume sa stvarnošću. Sveti Nikola, duhovni voditelj i naš prijatelj, svaku našu plovidbu može pretvoriti u duhovnu vježbu, u iskustvo Božje skrbi i brige za nas osobno. Prihvatimo ga kao prijatelja i povjeravamo mu se poput prijatelja.

Upućeni jedni na druge kao posada, ovisite i o mnogim drugima koji nisu izravno s vama na brodu, ali putuju s vama na razne načine. Prate vas nadzirući vaše mehaničke i električne brodske naprave, podastirući vam vremenske prognoze, brinući se o vašem sigurnom prihvatu u lukama, osiguravajući vam nove poslove, bilježeći iskustva drugih pomoraca, živih i pokojnih. Svijest o uključenosti mnogih u vašu sigurnu plovidbu rađa osjećaj zahvalnosti i povjerenja prema onima koji vas nevidljivo prate. Iskrena i dobronamjerna suradnja sa svima, povjerenje u ljude, u one koji su svojim djelima s nama, čisti i produbljuje naše povjerenje u Boga, našu oslonjenost na njegovo vodstvo i pomoć. Često smo poput noćnih ptica slijepi za ono što je samo po sebi najsjajnije. Zatvaranje samo u sebe i svoj svijet, oslonjenost samo na vlastito iskustvo i stručnost otežava svaku plovidbu, izbacuje iz tijekova života i njegova napretka. Sveti Nikola, u Bogu proslavljeni biskup, prozor nam je prema Bogu, prema njegovoj katkad teško zamjetljivoj prisutnosti, prema njegovu djelovanju po nama nevidljivim čimbenicima. Njegov lik, njegova sličica u našoj kabini ili novčaniku neka nam otvori oči uma i srca za nevidljivo, za ono što je neprolazno i što jedino ostaje.

S ovim mislima, poštovani pomorci i ribari, želim vam obilje Božjega blagoslova, blizinu Blažene Djevice Marije, Zvijezde mora, zagovor sv. Nikole, vašeg nebeskog zaštitnika, mirno more te uvijek iznova sretan povratak u luku.

✠ Ranko Vidović
hvarski biskup
predsjednik Odbora HBK-a za pastoral pomoraca

PORUKA PREDsjedNIKA HRVATSKOG CARITASA ZA NEDJELJU CARITASA

UČITELJU, ŠTO NAM JE ČINITI? (Usp. Lk 3,12)

Treća nedjelja došašća – *Gaudete* (Raduj se!) – na korak do Božića pere oči vjere kako bismo Boga prepoznali kao Boga radosti. Čudesan Bog! Bog radosti! Bog opijen radošću! Radost je privilegirani put susreta s Bogom, s Bogom koji dolazi obnoviti svoju ljubav. »Ima nešto u Bogu što preporuča život, što ga tjera da ponovo krene tamo gdje je stao. Da pođe s mjesta na kojem stojimo, u kojem smo ukopani«, kaže Ermes Ronchi. Radost Božje blizine čini upravo to – vraća životu snagu.

Prorok Sefanija, jedan od najmanjih proroka, natopljen je radošću koja izvire iz Božje blizine. Njegove riječi hrabre Jeruzalem i sve oko njega – pa i nas danas – da maknemo svoje obrane i pustimo Boga u srce, kako bi u njemu potekla radost. Bog je taj koji nas oslobađa, koji nas vraća na put života. Ta radost nije samo emocionalna ili trenutna, ona je duboka, ona nas pokreće, ona mijenja smjer našeg života.

Naš je poziv otvoriti se toj radosti, dopustiti joj da se ulije u naše srce i proširi na sve oko nas. Na tom putu važno je prepoznati da radost ne može ostati samo u nama – ona mora biti podijeljena. Bog dolazi da bi nas ispunio, a ta ispunjenost znači poziv na darivanje. Nema prave radosti ako ne dijelimo s drugima.

Pustimo radost da poteče! Strahovi, nepovjerenje i ego kao da nas ukopavaju na mjestu. Svijet u kojem živimo često nas usmjerava na sebe, na vlastite interese, na želju za uspjehom ili posjedovanjem. Pitanje koje nas oslobađa i otvara radosti glasi: „Što nam je činiti?“

Traženje savjeta prvi je korak prema obraćenju, prema promjeni. No kako stojimo s pitanjima i traženjem savjeta? Današnji svijet nudi bezbroj savjeta – kako biti uspješan u poslu, sportu, zdravlju, predstavljanju drugima, što je legitimno i vrijedno. Međutim, rijetko se traže savjeti o rastu u ljudskim kvalitetama, empatiji, ljubavi ili duhovnom sazrijevanju, onome što nas u konačnici vodi prema radosti, prema zdravoj osobnosti i društvu. Takve savjete ne daju agencije, nego ljudi koji su sami prošli put preobrazbe, koji izvlače odgovore iz izvora Božje mudrosti.

Ivan Krstitelj – zdenac mudrosti. Jedan od zdenaca mudrosti je Ivan Krstitelj, kojeg evanđelje opisuje kao čovjeka s dubokim korijenima u Bogu. Rođen je u Ein Karimu (»zdenac u vinogradu«), no njegova mudrost dolazi iz pustinje, iz teškog puta do čistih i dragocjenih izvora Božje mudrosti. Ivan je osoba koja je prošla kroz surovost pustinje, te sada nudi mudrost onima koji dolaze žedni i žele piti na njegovu izvoru.

Ivanova bistra dubina nije prazna. Ljudi dolaze s upitnikom, koji, okrenut naopako, »postaje« udica (? / ⚡). Pitaju, love mudrost iz Ivanove dubine. Ljudi su uznemireni u savjesti i traže savjet. Pitanja koja mu postavljaju nisu banalna; jednostavna su, ali probijaju svako-dnevnicu i pogađaju samu bit života. Ivan im ne savjetuje izvanredne stvari, već put koji ima moć preobraziti njihov život. On nije mudrac koji nudi teoretske savjete; on je praktičan i direktan. Njegov savjet svodi se na jedno: svatko neka izvrši svoju dužnost!

Mnoštvu kaže: Tko ima dvije haljine, neka jednu podijeli s onim tko nema. Tko ima hrane, neka dijeli s gladnima. Solidarnost nije prvenstveno pitanje milosrđa, već pravednosti. Godišnje se u svijetu proizvede hrane za 20 milijardi ljudi – gotovo tri puta više nego što je potrebno. Problem je u nepravednoj raspodjeli.

Carinicima poručuje: Ne ubirite više nego što je određeno. Borite se protiv mita i korupcije, jer oni razaraju društvo i najviše pogađaju najsiromašnije. Poštenje je zahtjev pravde, a ne milosrđa.

Vojnicima savjetuje: Ne zlorabite svoju moć za zlostavljanje ili iznuđivanje, nego budite zadovoljni svojim plaćama. Ni u ovom slučaju ništa više od pravednosti.

Dragi prijatelji, naša sjena može se vidjeti u svakoj skupini koja dolazi Ivanu: mnoštvu, carinicima, vojnicima. S njima postavljamo pitanje: »Što nam je činiti?«

Odgovori, iako prilagođeni svakoj skupini, u srži su isti: ostvarite *pravednost* i *ljubav*!

Pravednost je krvotok zdravog društva. Gdje postoje zgrtanje, varanje i zlostavljanje, pravednost biva ugušena, a radost susreta s Bogom onemogućena. Pravednost se ne svodi samo na donošenje zakona, već na prepoznavanje i djelovanje prema stvarnim potrebama i nepravdama u društvu. Dužni smo onima koji nemaju kruha ni haljine, koji su izrabljivani ili nezaštićeni.

Obratiti se, što je zov došašća, znači promijeniti smjer – od okrenutosti prema sebi prema otvorenosti prema drugima. Od uzimanja prema davanju. To je put prema susretu s Bogom, koji nam se daruje. Božji dolazak među nas pokazuje nemoguće ali istinito: da smo Bogu važniji od Njega samoga. On ne dolazi da nas osudi, nego *hita da nas spasi*, da se u ljubavi za nas daruje.

Darovati je glagol ljubavi. Ljubav ima svoj red – ona počinje s pravednošću. Ljubav bez pravednosti je himba, a pravednost bez ljubavi nema snagu.

Vrijeme pripreve za Božić, čežnje za Božjom toplinom i ljubavlju, usmjerava nas prema nutrini i prema potrebama drugih. U ovom milosnom vremenu pozvani smo očistiti svoje srce, otvoriti ga prema onima koji su u potrebi. Stoga, neka ova Nedjelja Caritasa – Ljubavi – bude poticaj za darivanje koje nas vodi prema pravom susretu s Bogom – izvorom prave radosti. U toj radosti darivanje postaje ne samo čin ljubavi, već put prema unutarnjoj preobrazbi. Pravednost i ljubav pozivaju na konkretan dar za najpotrebnije, što postaje put osobnog i društvenog ozdravljenja. Da bi se osjećao dobro, radosno, čovjek mora darivati.

Zahvalni, u ime malenih, za svaki čin ljubavi, želimo vam sretno putovanje prema Božiću!

✠ Bože Radoš, v.r.
varaždinski biskup predsjednik Hrvatskog Caritasa

ČESTITKA I PORUKA ZA MEĐUNARODNI DAN OSOBA S INVALIDITETOM 2024.

— 3. prosinca 2024. —

Prema neograničenoj radosti

Drage osobe s invaliditetom i djeco s teškoćama u razvoju,

za vaš dan, koji ove godine obilježavamo u utorak 3. prosinca, srdačno upućujemo čestitku vama i vašim obiteljima. Činimo to s nakanom da kao suputnici, kao braća i sestre u Kristu, nastavimo zajedničko koračanje u duhu sinodalnosti bez obzira na poteškoće s kojima se u životu svi susrećemo. Korisnu uputu za to putovanje daje nam sv. Pavao kada kaže: »U nadi budite radosni, u nevolji strpljivi, u molitvi postojani!« (Rim 12,12). Nesum-

njivo, od vas možemo najbolje naučiti da kršćanska radost ne proizlazi iz izostanka nevolja, prepreka i ograničenja, nego iz spremnosti da ih se prihvati kao sastavni dio ovozemaljskoga života. Hvala vam što nas svojim primjerom poučavate strpljivosti u nevoljama i što nam ukazujete na snagu postojane molitve. Hvala vam što umijete isijavati radošću, nerijetko i u nadi protiv svake nade. Tako nam pomazete da i mi postajemo radosniji u susretima s vama. Hvala vam što neumornim svjedočanstvom iskazane ljubavi i brižnosti vaše obitelji obogaćuju Crkvu i cijelo društvo.

Sinodalni put u Crkvi posljednjih je godina stvorio nova očekivanja, dinamiku i nadu. To se ponajprije odnosi na promjenu u načinu razmišljanja o invaliditetu uz poziv na veću uključenost i sudjelovanje osoba s invaliditetom u svojim vjerničkim zajednicama, ali i u procesima odlučivanja. Na tome tragu želimo vam u sklopu ove čestitke skrenuti pozornost na *Završni dokument Drugog zasjedanja Sinode o sinodalnosti* koji se u br. 63 obraća upravo vama drage osobe s invaliditetom. Zajedno sa sudionicima sinode smatramo važnim prepoznati vaša iskustva patnje, marginalizacije, diskriminacije, manjka tolerancije, ponekad čak i unutar pojedinih kršćanskih zajednica. S druge strane, posvješćujući neizmjereno bogatstvo čovječnosti koje donosite sa sobom, želimo buditi svijest o vašoj suodgovornosti i spremnosti da budete aktivni subjekti evangelizacije.

Navedene smjernice temelje se na dva dokumenta *Crkva je naš dom* i *Neograničena radost* koji su nastali pri Dikasteriju za laike, obitelj i život kao plod posebnog dvogodišnjeg sinodalnog savjetovanja provedenog s 30-tak osoba s invaliditetom iz cijeloga svijeta. Kako bi Crkva uistinu bila vaš dom i kako bismo svi zajedno napredovali prema neograničenoj radosti kojoj se nadamo u Nebu, budite slobodni iskazati svoje potrebe i svoja nadanja. Odvažite se pristupiti pastoralnim djelatnicima i članovima svojih zajednica kako biste im pomogli da bolje razumiju različite vrste oštećenja i invaliditeta te da bolje posvijeste fizičke, kulturne i druge zapreke koje priječe vaše aktivno sudjelovanje u životu Crkve i društva. Tako će se lakše potaći zajedničko nadilaženje prepreka, omogućavanja pristupačnosti i osposobljavanja pastoralnih djelatnika kako bi se svakome od vas osiguralo dužno razumijevanje i poštovanje te omogućilo da u potpunosti živite svoj poziv u Crkvi i društvu. Time stvarate uvjete da zaista budete protagonisti svojih životâ, vlastitog duhovnog iskustva i apostolskog zalaganja, a pri tome će do izražaja doći i vaši talenti, poput onih umjetničkih.

Naposljetku, ovu čestitku zaključujemo pozivom da svi, bez obzira na ograničenja, postanemo hodočasnici nade na što nas upućuje geslo Jubilarne godine. Učinimo to u radosti dijeleći je velikodušno s drugima, jer radost se baš poput ljubavi umnaža davanjem i najbolji je lijek protiv »bolesti smrknutog lica« koju spominje papa Franjo. Razvedrimo svoja lica svjesni da nam unatoč svemu onu vječnu neograničenu radost nitko ne može oteti (usp. Iv 16,22), baš kao što su toga bili svjesni sveci poput sv. Franje Ksaverskoga na čiji se spomendan slavi Međunarodni dan osoba s invaliditetom.

U Zagrebu, 26. studenoga 2024.

Pododbor za osobe s invaliditetom
pri Vijeću Hrvatske biskupske konferencije za laike

➤ IZVJEŠTAJI**ODRŽAN SASTANAK ODBORA HBK-A ZA MLADE****– 11. studenoga 2024. –**

Sastanak Odbora za mlade HBK-a održan je u ponedjeljak, 11. studenog 2024., pod predsjedanjem šibenskog biskupa Tomislava Rogića u sjedištu Hrvatske biskupske konferencije u Zagrebu. Na sastanku je sudjelovalo dvadesetak povjerenika za mlade pojedinih nadbiskupija i biskupija te redovničkih zajednica iz Hrvatske i BiH.

Nakon uvodne molitve i prihvaćanja zapisnika s prošle sjednice, predstavljeni su novi članovi Odbora za mlade. Druga točka dnevnog reda bio je team building povjerenika za mlade koji će se održati u veljači sljedeće godine u Šibeniku, a na kojem će članovi Odbora raspravljati o gorućim temama u Pastoralu mladih.

Potom su sudionici sastanka upoznati s novostima u organizaciji Susreta hrvatske katoličke mladeži u Požegi te Jubileja za mlade koji će se održati od 28. srpnja do 3. kolovoza 2025. u Rimu pod geslom »Hodočasnici nade«. U godini Jubileja povjerenici će poseban naglasak staviti na nacionalni program za mlade koji je usmjeren na posvetu mladeži Presvetom Srcu Isusovu, a koji su pripremili povjerenici za mlade Splitsko-makarske nadbiskupije i Šibenske biskupije, don Ivan Terze i don Ante Vrcić.

Sljedeća točka dnevnog reda bila je evalaucija Završnice katoličke malonogometne lige odigrane 1. i 2. lipnja 2024. u Zagrebačkoj nadbiskupiji. Nastupilo je 10 ekipa pobjednika biskupijskih liga, a ovogodišnji je pobjednik ekipa Pomoćnice kršćana iz Kmana (Split).

Još jedna od tema o kojoj se raspravljalo na sastanku Odbora bio je nadolazeći Taizé novogodišnji susret koji se ove godine održava u Tallinu, a na kojem će sudjelovati nekoliko grupa mladih iz Hrvatske.

Na kraju susreta biskup Rogić pozvao je sve povjerenike da se odazovu inicijativi SKAC-a Osijek te sudjeluju na mimohodu u Vukovaru na kojem će mladi, na čelu kolone sjećanja, nositi majice s imenima žrtava Grada Heroja.

Susret je završio zajedničkom molitvom i druženjem.

PRIOPĆENJE SA 69. ZASJEDANJA SABORA HBK-A**– 14. studenoga 2024. –**

Plenarno 69. zasjedanje Sabora Hrvatske biskupske konferencije (HBK) održano je od 12. do 14. studenoga 2024. godine u sjedištu HBK-a u Zagrebu, pod predsjedanjem zagrebačkog nadbiskupa Dražena Kutleše. Na početku zasjedanja sudjelovali su kardinal Josip Bozanić i apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj, nadbiskup Giorgio Lingua, koji je srdačno pozdravio sve nazočne. Među gostima su bili delegat Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine, banjolučki biskup Željko Majić, srijemski biskup Fabijan Svalina, subotički

biskup Ferenc Fazekas te dvojica imenovanih biskupa, gospičko-senjski mons. Marko Medo i kotorski mons. Mladen Vukšić.

Predsjednik Hrvatske biskupske konferencije, nadbiskup Kutleša, pozdravljajući nazočne članove HBK-a i goste, izrazio je dobrodošlicu u zajedništvo biskupskog zbora te je uputio čestitke dvojici novoimenovanih biskupa, zaželjevši im plodonosan rad na slavu Božju i na dobro povjerenih im duša. U najavi tema zasjedanja, nadbiskup Kutleša izrazio je radost zbog skorašnje beatifikacije fra Alojzija Palića, novog blaženika iz hrvatskoga naroda.

Nakon usvajanja zapisnika s izvanrednog zasjedanja održanog u lipnju, pomoćni biskup đakovačko-osječki Ivan Ćurić prikazao je tijek i glavne naglaske završnog dokumenta s drugog zasjedanja 16. skupštine Biskupske sinode, posvećene sinodalnosti u Crkvi, na kojoj je sudjelovao kao izaslanik Hrvatske biskupske konferencije. Posebno je naglasio važnost proučavanja sinodskih dokumenata i primjene sinodskih smjernica na svim razinama crkvenog života.

Na zasjedanju su biskupi posvetili posebnu pozornost najnovijoj enciklici pape Franje *Dilexit nos* (On koji nas uzljubi), koja pruža dublje razumijevanje »ljudske i božanske ljubavi Srca Isusa Krista«. Predstavljeni su glavni naglasci enciklike i njezin bogati sadržaj, uz poticaj da pobožnost prema Presvetom Srcu Isusovu zaživi obnovljenom snagom u našem narodu. U tom duhu, na Svetkovinu Presvetog Srca Isusova (27. lipnja) u Jubilarnoj 2025. godini, hrvatski će biskupi posvetiti narod i domovinu Presvetom Srcu Isusovu.

Na temelju odluka donesenih na ovogodišnjem proljetnom zasjedanju, formiran je tim stručnjaka koji je osmislio edukativni program o javnom nastupanju u medijima, namijenjen bogoslovima, đakonima, svećenicima te redovnicama i redovnicima. Istaknuto je kako bi formacija na području medijske pismenosti trebala započeti još u bogoslovnim sjemeništima i na teološkim učilištima. Program će se najprije primijeniti u okviru Đakonske pastoralne godine. Pripremu programa izradio je tim stručnjaka s Hrvatskog katoličkog sveučilišta.

Na zasjedanju se raspravljalo i o aktivnostima Hrvatskoga Caritasa u pružanju pomoći potrebitima. Posebno je naglašena vrlo uspješna humanitarna akcija Hrvatskog Caritasa pokrenuta za pomoć stradalima u poplavama koje su pogodile Bosnu i Hercegovinu početkom listopada. Nakon što je HBK preko Hrvatskog Caritasa uputila žurnu pomoć u iznosu od 100.000 eura, odaziv vjernika iz Hrvatske bio je vrlo velik te je prikupljeno oko 800.000 eura. Ta je akcija još jednom potvrdila velikodušnost i solidarnost hrvatskih vjernika prema ljudima u potrebi.

U osvrtu na tijek aktualnog trogodišnjeg ciklusa obiteljskog pastoralna, posvećenog obiteljima osoba s invaliditetom, istaknuto je kako se već uočavaju određeni rezultati. S ciljem unapređenja pastoralna osoba s invaliditetom, predloženi su konkretni koraci, poput inicijative za uklanjanje arhitektonskih prepreka u i oko bogoslužnih te pastoralnih objekata, kao i njihovu prilagodbu prema načelima univerzalnog dizajna. Naglašena je i nužnost osposobljavanja pastoralnih djelatnika i suradnika za rad s osobama s invaliditetom, što je potrebno uključiti u početnu i trajnu formaciju u crkvenim odgojno-obrazovnim

ustanovama, uključujući i volontere. Istaknuta je također potreba za teološkom refleksijom o invaliditetu i pastoralnom pristupu osobama s invaliditetom te za njihovim aktivnim sudjelovanjem u pastoralnom životu Crkve.

Biskupi su upoznati s pripremama za proslavu Svete godine 2025. i obilježavanja 1100. obljetnice splitskih crkvenih sabora u vrijeme hrvatskog kralja Tomislava. U tijeku je priprema zajedničkog Pastirskog pisma biskupa Hrvatske biskupske konferencije i Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine povodom ovog jubileja, čije je objavljivanje planirano početkom Došašća ove godine. Predviđeno je da će međunarodni znanstveni skup pod naslovom *Počeci kraljevstva. Splitski crkveni sabori, Tomislav i njegovo doba o 1100. obljetnici* biti održan od 8. do 10. svibnja 2025. godine u Splitu. Prijavljena su 44 sudionika, sveučilišna profesora i znanstvenika, iz devet zemalja. Nacionalni katehetski ured HBK-a pripremio je priručnik za državno natjecanje iz vjeronauka za školsku godinu 2024./2025., posvećen nacionalnom jubileju 1100. obljetnice splitskih crkvenih sabora. Biskupima je također predstavljen dosadašnji tijek priprema za nacionalno jubilarno hodočašće u Rim, planirano od 5. do 12. listopada 2025. godine.

Na zasjedanju su donesene i neke odluke o službama i imenovanjima u tijelima Hrvatske biskupske konferencije (HBK). Za novog predsjednika Biskupske komisije za ekumenizam i Odbora za odnose sa Židovima i muslimanima imenovan je bjelovarsko-križevački biskup Vjekoslav Huzjak. Dubrovački biskup Roko Glasnović imenovan je predsjednikom Vijeća HBK-a za katolički odgoj i obrazovanje, a požeški biskup Ivo Martinović predsjednikom Vijeća za život i obitelj.

Predsjednici pojedinih komisija, vijeća i odbora HBK-a podnijeli su izvješća o radu od proteklog zasjedanja.

Dogovoren je i kalendar događanja za iduću, 2025. godinu. Zajedničko zasjedanje HBK-a i BK BiH održat će se u Zagrebu 20. siječnja, dok će izvanredno zasjedanje HBK-a biti održano 21. siječnja. Katehetsko-pastoralni kolokvij za svećenike održat će se od 25. do 26. veljače. Plenarno, 70. zasjedanje Sabora HBK-a predviđeno je od 28. do 30. travnja. Komemoracija žrtava Bleiburške tragedije i hrvatskog križnog puta održat će se 17. svibnja. Članovi HBK-a susrest će se s članovima Hrvatske redovničke konferencije 2. lipnja, a izvanredno zasjedanje HBK-a održat će se 3. lipnja. Jubilarno nacionalno hodočašće u Rim planirano je za razdoblje od 5. do 12. listopada, dok će jesensko redovito, 71. zasjedanje HBK-a biti održano od 21. do 23. listopada.

Na kraju prvoga dana zasjedanja, biskupi su slavili misno slavlje u Bogoslužnom prostoru bl. Alojzija Stepinca na zagrebačkom Kaptolu, koje je predvodio apostolski nuncij u Saveznoj Republici Njemačkoj, nadbiskup Nikola Eterović. Na kraju mise, predsjednik HBK-a, nadbiskup Kutleša, u ime svih biskupa čestitao je predvoditelju slavlja 25. obljetnicu biskupskog služenja. Potom je uslijedilo predstavljanje knjige nadbiskupa Eterovića, *Tiha moć. Diplomacija Svete Stolice*, u dvorani Vijenac Nadbiskupijskog pastoralnog instituta, kojem su nazočili svi članovi HBK-a.

Tajništvo HBK-a

SJEDNICA VIJEĆA HBK ZA NAUK VJERE**– 20. studenoga 2024. –**

Redovita sjednica Vijeća HBK-a za nauk vjere pod predsjedanjem sisačkog biskupa mons. dr. Vlade Košića, održana je u srijedu 20. studenoga 2024. u sjedištu HBK-a u Zagrebu. Sjednici su, uz predsjednika mons. Košića, nazočili: prof. dr. sc. Željko Tanjić, prof. dr. Tonči Matulić, prof. dr. sc. Mijo Nikić, izv. prof. dr. sc. Richard Pavlić i tajnica izv. prof. dr. s. Valerija Kovač uživo te prof. dr. sc. Ante Mateljan on-line.

Najveći dio sjednice bio je posvećen završnim raspravama i doradama dokumenta *Odgovornost prema zajedničkom domu. Odnos kršćana prema svemu stvorenom*, koji će Vijeće objaviti uz Svetkovinu Krista Kralja svega stvorenja. Vijeće, na temelju kršćanskog nauka o stvaranju i suvremenih iskaza crkvenog učiteljstva, tim dokumentom želi rasvijetliti ulogu i odgovornost koju kršćani imaju u suočavanju s ekološkom krizom na temelju svoga vjerničkog poslanja, kojeg su pozvani ostvarivati posebice u odnosu prema čovjeku i svemu stvorenom.

Uz nekoliko aktualnih tema, na sjednici se još posebno raspravljalo o jubilejima, koji će se slaviti sljedeće godine i o njihovoj važnosti: o proslavi Svete godine 2025., 1700. obljetnici prvoga Nicejskog sabora i 1100. obljetnici splitskih crkvenih sabora u vrijeme hrvatskog kralja Tomislava.

SUSRET PREMIJERA I ČLANOVA VLADE I STALNOG VIJEĆA HBK-A**– 10. prosinca 2024. –**

Predsjednik Vlade Andrej Plenković i članovi Vlade održali su danas, 10. prosinca 2024., redoviti sastanak s članovima Stalnog vijeća Hrvatske biskupske konferencije, u Banskim dvorima u Zagrebu.

Na sastanku izraženo je zadovoljstvo kvalitetnim odnosima Vlade i Katoličke Crkve te je nastavljen konstruktivan dijalog Vlade i Hrvatske biskupske konferencije o zajedničkim temama.

Raspravljene su daljnje aktivnosti u pogledu dovršenja procesa obnove sakralnih objekata nakon potresa, koja se odvija ubrzanom dinamikom uz osigurana sredstva iz državnog proračuna i Fonda solidarnosti EU-a.

Predstavljene su i nove mjere Vlade usmjerene na zaustavljanje negativnih demografskih trendova i jačanje obitelji kao jezgre hrvatskoga društva, kao i druge aktivnosti koje se poduzimaju za podizanje životnog standarda građana, ekonomsko osamostaljivanje mladih i priuštivost stanovanja.

Razmotrena je i tema unaprjeđenja okvira za djelovanje katoličkih odgojno-obrazovnih ustanova u Republici Hrvatskoj, kao i rješavanje pitanja financiranja katoličkih škola, u

skladu s Ugovorom između Svete Stolice i Republike Hrvatske o suradnji na području odgoja i kulture. U tom pogledu, nastavit će se s izradom provedbenog ugovora o katoličkim odgojno – obrazovnim ustanovama te je najavljena i inicijativa Ministarstva znanosti, obrazovanja i mladih o donošenju novog zakonskog okvira o osnovnom obrazovanju i srednjem obrazovanju.

Razgovaralo se i o potrebi donošenja provedbenog ugovora o pravnom reguliranju statusa katoličkih zdravstvenih ustanova u RH poput »Specijalne bolnice za psihijatriju i palijativnu skrb Sveti Rafael Strmac« i slično. Bilo je govora i o pitanju poboljšanja pristupa osobama s invaliditetom sakralnim objektima i grobljima, kao i podršci Vlade aktivnostima obilježavanja 1100. obljetnice hrvatskog kraljevstva i splitskih crkvenih sabora u vrijeme hrvatskog kralja Tomislava.

Na sastanku su sudjelovali članovi Stalnoga vijeća Hrvatske biskupske konferencije: predsjednik HBK-a mons. Dražen Kutleša, zagrebački nadbiskup i metropolit, mons. Đuro Hrančić, đakovačko-osječki nadbiskup i metropolit, mons. Zdenko Križić, splitsko-makarski nadbiskup i metropolit, mons. Jure Bogdan, vojni ordinarij u RH, mons. Ivica Petanjak, krčki biskup. Uz njih sudjelovali su i mons. Antun Škvorčević, požeški biskup u miru i generalni tajnik HBK-a Krunoslav Novak.

Uz predsjednika Vlade bili su potpredsjednik Vlade i ministar prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine Branko Bačić, potpredsjednik Vlade i ministar poljoprivrede, šumarstva i ribarstva Josip Dabro, ministrica kulture i medija Nina Obuljen Koržinek, ministar znanosti, obrazovanja i mladih Radovan Fuchs, ministrica zdravstva Irena Hršćić, ministar demografije i useljništva Ivan Šipić i ravnatelj Ureda Komisije za odnose s vjerskim zajednicama Šime Jerčić.

Broj: 462/2024.

Krk, 11. prosinca 2024.

SVETA GODINA 2025.

Poznato nam je da se svaka 25. godina u Crkvi slavi kao jubilarna ili sveta. Tako je i nado-lazeću 2025. godinu papa Franjo proglasio Jubilarnom godinom. Bulom *Nada ne razočarava* potiče da jubilej »za sve bude trenutak živoga i osobnog susreta s Gospodinom Isusom Kristom« i prilika da »Crkva uvijek, posvuda i svima naviješta Krista kao *našu nadu*«. Papa također podsjeća da u srcu svakog čovjeka prebiva nada kao želja i iščekivanje do-bra.

Kao i u svim biskupijama svijeta, tako će i u našoj biskupiji svečano otvaranje Jubilejske godine biti na blagdan Svete Obitelji Isusa, Marije i Josipa, u nedjelju 29. prosinca 2024. godine, na tri mjesta: u Krku gdje će slavlje predvoditi biskup ordinarij mons. Ivica Petanjak; u Osoru gdje će otvaranje Jubileja predvoditi biskup u miru mons. Valter Župan; te u Rabu s predvoditeljem slavlja generalnim vikarom mons. Franjom Velčićem.

Središnje crkve u ova tri grada, katedrala u Krku te župne crkve u Rabu i u Osoru, kroz cijelu Svetu godinu, bit će jubilejske crkve u kojima će se moći primiti potpuni oprost.

Svečano otvaranje Svete godine

a. Vjernici otoka Krka okupit će se u crkvi Majke Božje od Zdravlja u Krku, gdje će u 16 sati započeti slavlje otvaranja Jubilejske godine. Okupljena zajednica, *hodočasnici nade*, od crkve Majke Božje uputit će se prema katedrali hodeći za Kristovim križem, sidrom spasenja i znakom nade koja ne razočarava i Evaželistarom, škrinjom žive Božje riječi. Hodočasnička procesija zastat će na ulazu u katedralu gdje se obred nastavlja poklonom križu i ulaskom u katedralu kroz glavna vrata koja su znak Krista. Slijedi spomen krštenja i obnova krsnog saveza te svečana euharistija.

Ovo će u gradu Krku biti glavna nedjeljna misa.

b. Vjernici otoka Raba okupit će se u 18 sati u crkvi sv. Justine gdje će započeti slavlje otvaranja Jubileja.

c. Za pastoralno područje Cres – Lošinj okupljanje i početak slavlja bit će u 16 sati u crkvi sv. Gaudencija u Osoru.

Neka svi svećenici naše Biskupije nastoje sudjelovati i koncelebrirati u ovim zajedničkim slavljinama, prilagode termine nedjeljnih misa i pozovu vjernike na ovo jedinstveno slavlje.

Sudjelovanje u obredu otvaranja Jubilejske godine daruje milost potpunog oprosta svima koji su ispunili sve uvjete (ispovijed, pričest, Očenaš i molitva na nakanu Svetog Oca).

Kateheze i hodočašća

Posebno mjesto u jubilejskom hodu naše biskupije imat će korizmene i adventske kateheze. Profesori vlč. dr. Anton Tamarut i vlč. dr. Božidar Mrakovčić pripremit će devet prigodnih kateheza na temu Nicejsko-carigradskog vjerovanja koje će župnici održati svojim vjernicima u korizmi i došašću iduće godine.

Jubilejsku godinu obilježiti će biskupijsko hodočašće u Rim od 6. do 10. listopada i dekanatska hodočašća u krčku katedralu ujesen 2025. godine.

Neka nam svima slavlje Svete godine pomogne u obnovi i jačanju vjere i njezinom svjedočenju u današnjem vremenu.

✠ Ivica, biskup, v. r.

Broj: 466/2024.

Krk, 17. prosinca 2024.

OSTALE OBLJETNICE SVEOPĆE I NACIONALNE CRKVE

Osim što u 2025. godini obilježavamo 1700. godišnjicu Nicejskog sabora (325.) i 60. obljetnicu početka Drugog vatikanskog sabora (1965.), naša nacionalna Crkva proslavit će sljedeće godine 1100. obljetnicu Splitskih crkvenih sabora i početka hrvatskog kraljevstva. Tim povodom će se održati trodnevni međunarodni znanstveni skup u Splitu od 8. do 10. svibnja, a euharistijsko slavlje na spomen 1100 godina hrvatskog kraljevstva bit će u Tomislavgradu 5. srpnja 2025.

Biskupi HBK i BK BiH tim su povodom uputili Pastirsko pismo *Na kršćanskim temeljima, u zajedništvu Crkve, hodočasnici nade* koje ste već primili i koje ste pozvani podijeliti obiteljima za vrijeme blagoslova obitelji. Vi je uzmite u ruke i nastojte pročitati, po mogućnosti više puta, jer samo ako dobro poznamo svoje kršćanske i nacionalne temelje i korijene, moći ćemo biti hodočasnici nade i svjedoci vjere i domoljublja. Obogatite ovo došašće i božićne blagdane novim spoznajama i životnim odlukama.

✠ Ivica, biskup, v. r.

GODIŠNJE KLANJANJE PRESVETOM

Niže se donosi raspored godišnjeg svečanog klanjanja za pojedine župe prema danima koje su same župe izabrale.

Oni župnici koji ekskuriraju, te zbog veoma malog broja vjernika nisu u mogućnosti održati takvo svečano klanjanje, neka održavaju barem jedan sat klanjanja u tim župama, ako mogu, i u više navrata.

Banjol.....	zadnja nedjelja listopada	Nerezine.....	Maslinska nedjelja
Barbat.....	II. vazmena nedjelja	Novalja	II. nedjelja došašća
Baška	misijaska nedjelja	Njivice	Misijaska nedjelja
Bašč. Draga.....	I. nedjelja svibnja	Omišalj.....	Krist Kralj
Belej	I. nedjelja svibnja	Orlec.....	Tijelovo
Beli.....	V. korizmena nedjelja	Osor	III. nedjelja rujna
Cres	Maslinska nedj., Vel. Ponedjeljak	Polje.....	Krist Kralj
Ćunski.....	Tijelovo	Poljica.....	I. nedjelja studenog
Dobrinj.....	zadnja nedjelja travnja	Punat.....	Misijaska nedjelja
Dragozići	Maslinska nedjelja	Punta Križa	Tijelovo
Dubašnica	IV. korizmena nedjelja	Rab.....	Krist Kralj
Garica	I. nedjelja listopada	Risika	IV. vazmena nedjelja
Kampor.....	Bijela nedjelja	Supetarska Draga	III. nedjelja svibnja
Kornić	Krist Kralj	Susak	Tijelovo
Kras	zadnja nedjelja lipnja	Sv. Vid	I. nedjelja listopada
Krk	Maslinska nedj., Veliki Ponedjeljak	Ustrine	I nedjelja listopada
Linardići	IV. nedjelja listopada	Valun	zadnja nedjelja travnja
Lopar.....	III. nedjelja listopada	Veli Lošinj	Cvjetnica, Veliki Ponedjeljak
Lubenice.....	zadnja nedjelja rujna	Vrbnik.....	I nedjelja studenog
Lun.....	III. nedjelja lipnja	Vrh.....	zadnja nedjelja listopada
Mali Lošinj.....	Cvjetnica, Vel. Ponedjeljak		
Martinšćica	III. vazmena nedjelja		
Mundanije.....	Krist Kralj		

✱ Ivica, biskup, v. r.

MISE »PRO FAMILIA ET IUVENTUTE«

Donosimo kalendar slavljenja sv. misa u 2025. godini koji se odnosi na molitveno djelo: »Pro familia et iuventute«. U to su djelo uključeni naši dijecezanski svećenici i samostani redovnika na području naše biskupije. Neka svatko unese u svoju knjigu misnih intencija ovu nakanu na određeni dan, a župnici neka prethodne nedjelje upozore vjernike na ovu molitvenu nakanu i pozovu ih na sudjelovanje.

I. Raspored svetih misa na subote*Siječanj*

- 04. Badurina D. Zvonimir i Zec Slavko
- 11. Barbiš Anton i Zubović Robert
- 18. Barbiš Marinko i Živković Andrija
- 25. Boras Krunoslav i Sudac Zlatko

Veljača

- 01. Bozanić Anton i Franjevci TOR - Krk
- 08. Brnić Ivan ml.
i Franjevci TOR - Martinšćica
- 15. Brnić Ivan st.
i Franjevci TOR - Glavotok
- 22. Brozić Frane i Franjevci konv. – Cres

Ožujak

- 01. Budinić Anton
i Franjevci OFM - Košljun
- 08. Buić Ivan i Franjevci OFM - Kampor
- 15. Crnović Tomislav i Franjevci TOR
– Porat
- 22. Dabo Boris i Karmelićani – Krk
- 29. Dašek Marin

Travanj

- 05. Debelić Ivan
- 12. Žuškin Denis
- 26. Depikolozvane Anton

Svibanj

- 03. Deželić Dinko
- 10. Guszak Milivoj
- 17. Hendrih Marin
- 24. Ilijić Saša
- 31. Jurasić Ivan

Lipanj

- 07. Justinić Dinko
- 14. Karabaić Josip
- 21. Katunar Ivan
- 28. Katunar Ivica

Srpanj

- 05. Kirinčić Vedran
- 12. Kordić Ivica
- 19. Kordić Petar
- 26. Kosić Josip

Kolovoz

- 02. Kosić Marijan
- 09. Krajnović Kristijan
- 16. Kučić Renato
- 23. Malović Saša
- 30. Maričević Zoran

Rujan

- 06. Markulić Franko
- 13. Martinčić Vjekoslav
- 20. Milovčić Ivan
- 27. Mrakovčić Božidar

Listopad

- 04. Mrakovčić Mladen
- 11. Paljević Luka
- 18. Papić Ranko
- 25. Perović Kristijan

Studenj

15. Plješa Ivan
22. Polonijo Matej
29. Rodinis Enco

Prosinac

06. Seršić Zvonimir
13. Valković Jerko
20. Velčić Franjo i Vidas Josip
27. Volarić Božidar i Zec Anton

II. Raspored svetih misa na Marijine blagdane

01.01. N. God. Sv. Bogorodica
– Mons. Valter Župan, biskup u miru

11.02. Gospa Lurdska
– Šabalja Filip

16.07. BDM od Karmela
– Španjić Silvio

05.08. Gospa Snježna
– Šuljić Anton

15.08. Velika Gospa
– Mons. Ivica Petanjak, biskup

08.09. Mala Gospa
– Tamarut Anton

15.09. Gospa Žalosna
– Toljanić Antun

07.10. BDM od sv. Krunice
– Turčić Anton

21.11. Prikazanje BDM
– Turčić Ivan

08.12. Bezgrešno začeće BDM
– Valković Anton

✘ Ivica, biskup, v. r.

Broj: 469/2024.

Krk, 17. prosinca 2024.

OBVEZE PREMA ORDINARIJATU

Statistiku vjerskog života župe za 2024. godinu župnici trebaju poslati ovom Ordinarijatu **do konca siječnja 2025.**

Financijski izvještaj za godinu 2024. treba dostaviti Ordinarijatu **do konca veljače 2025.** Ukoliko neke župe nisu poslale izvještaj za neku od proteklih godina, neka to učine čim prije.

Matice – parice za 2024. dostavljaju se ovom Ordinarijatu preko dekanskih ureda. Ti će ih uredi poslati Ordinarijatu **najkasnije do konca ožujka 2025.**

Molimo župnike da budu točni u izvršavanju gornjih obveza, naročito slanja statistika kako bi i Ordinarijat mogao na vrijeme izvršiti svoje obaveze prema središnjim uredima Svete Stolice.

✘ Ivica, biskup, v. r.

Broj: 470/2024.

Krk, 17. prosinca 2024.

TEČAJEVI PRIPRAVE ZA BRAK

Cres: Za područje otoka Cresa tečaj će se održati od 14. do 16. ožujka 2025. u Cresu.

Krk: Tečaj pripreme za brak za područje otoka Krka održat će se od 10. do 14. ožujka 2025., od 18.30 do 20.30 sati u dvorani Biskupskog dvora u Krku. Prijavnicu za tečaj kandidati trebaju preuzeti s mrežne stranice biskupijakrk.hr i ispunjenu poslati na e-mail Ureda za obitelj: ured.obitelj@ri.t-com.hr

Lošinj: Za zainteresirane s otoka Lošinja, tečaj će se održati u Malom Lošinju od 3. do 8. ožujka 2025. u 19.00 sati.

Rab: Za područje otoka Raba Tečaj će se održati u Rabu od 23. do 27. veljače 2025.

✠ Ivica, biskup

Broj: 471/2024.

Krk, 17. prosinca 2024.

OTPUŠTANJE CENZURE ZBOG POBAČAJA

Tko nešto poduzme radi pobačaja upada, ako dođe do učinka, u izopćenje unaprijed izrečeno (kan. 1398). Prema općim kanonskim normama u izopćenje upadaju one katoličke osobe koje su svjesno i slobodno, fizički ili moralno, sudjelovale u zločinu učinkovitog pobačaja.

Redovitom vlašću mogu otpustiti cenzuru: ordinarij (tj. dijecezanski biskup, generalni i biskupski vikar i viši redovnički poglavari) u sakramentu ispovijedi i izvan njega; a samo u sakramentu ispovijedi svaki biskup i kanonik pokorničar (usp. kann. 1355, § 1; 508, § 1).

Da bi vjernici u našoj biskupiji mogli lakše dobiti otpuštenje cenzure zbog pobačaja i zatim odrješenje od grijeha, ovime prenosim odluku pape Franje koju je objavio u apostolskom pismu *Misericordia et misera* 20. studenog 2016. u br. 12: »**Podjeljujem od sada nadalje svim svećenicima, po snazi njihove službe, ovlast da daju odrješenje onima koji nešto poduzmu oko grijeha pobačaja**«, a kojom svim svećenicima koji imaju ovlast za ispovijedanje (jurisdikciju), a nije im prestala, dajem ovlaštenje da vjernike koji su počinili grijeh i kazneno djelo pobačaja odriješe od grijeha i cenzure izopćenja.

Neka ispovjednici na primjeren način pokornicima predoče ozbiljnost i težinu počinjenog grijeha te im odrede odgovarajuću spasonosnu pokoru.

✠ Ivica, biskup

Broj: 18/2024.

Krk, 13. prosinca 2024.

**DUHOVNA OBNOVA U SVETOJ GODINI
ZA ODGOJITELJICE U VJERI I VJEROUČITELJ(IC)E****— Veternica, 24.-26. siječnja 2025. —**

Duhovna obnova za odgojiteljice u vjeri i vjeroučitelj(ic)e naše biskupije u jubilarnoj 2025. godini održat će se od petka 24. do nedjelje 26. siječnja 2025. u Duhovnom centru Veternica Varaždinske biskupije. Predvoditelji će biti vlč. Damjan Koren i vlč. Zvonimir Seršić.

Predstojnik

SUSRET REDOVNIKA I REDOVNICA NA BLAGDAN SVIJEĆNICE**– Krk, 2. veljače 2025. –**

Dan posvećenog života proslaviti ćemo u nedjelju 2. veljače 2025 na blagdan Prikazanja Gospodinova – Svijećnicu.

Prigodno predavanje u jubilejskoj godini održat će u samostanu oo. Karmelićana u Krku, s početkom u 17 sati, mons. dr. Richard Pavlić, generalni vikar Gospičko-senjske biskupije, župnik u Senju i profesor dogmatske teologije pri Hrvatskom katoličkom sveučilištu u Zagrebu.

U 18 sati će početi sveta euharistija u krčkoj katedrali koju će predvoditi biskup Ivica Petanjak.

Nakon euharistijske gozbe ljubavi uslijedit će prigodno druženje kod oo. Karmelićana.

U broju 16 svog pastirskog pisma za Godinu Jubileja naši biskupi ističu: »Bez unutarnje, duhovne obnove pastirā i stada, biskupā, prezbiterā, redovnikā i redovnica, kao i vjernikā laika, slavlje Jubileja može biti prigodničarsko i samo izvanjsko, odjeveno u svečano ruho, ali iznutra prazno i neplodno. Plodnost dolazi od Božje milosti, ali po ljudskim životima, djelima i svjedočenjem.«

Neka i ovaj susret potakne napose našu braću i sestre redovnike i redovnice da nastave tražiti i sijati ljepotu Krista u konkretnosti povijesnih zbivanja, kako je istaknuo Papa Franjo 15. srpnja 2024.

Zvonimir Badurina Dudić, povjerenik

➤ **Najave:**

DUHOVNA OBNOVA ZA VOLONTERE ŽUPNIH CARITASA

Biskupijski Caritas organizira korizmenu duhovnu obnovu za volontere župnih Caritas koja će se održati u korizmenom vremenu, a o svim detaljima duhovne obnove župni Caritasi biti će na vrijeme obavješteni.

SJEDNICA UPRAVNOG VIJEĆA CARITASA BISKUPIJE KRK

Caritas Biskupije Krk održat će sjednicu Upravnoga vijeća početkom 2025. godine. Ovo vijeće raspravlja i odlučuje o temeljnim zadacima Biskupijskog Caritas, prima na znanje i raspravlja o izvješćima župnih Caritas i Biskupijskog Caritas, predlaže programe rada Biskupijskog Caritas te vrši i druge zadaće vezane uz pravilan i djelotvoran rad Caritas Biskupije Krk. Članovi vijeća biti će na vrijeme obavješteni u datumu i mjestu održavanja.

PROJEKT *PRIJATELJI S MORA*

Početak 2025. godine otvorit će se prijave za šestu sezonu projekta *Prijatelji s mora* koji Caritas Biskupije Krk provodi u suradnji s Caritasima s kontinentalnog područja Hrvatske. Projekt je to kojim se obiteljima s djecom slabijeg imovinskog stanja omogućuje besplatan smještaj kod iznajmljivača privatnog smještaja. Uz donatore smještaja projekt uključuje i donatore usluga, različite obrtnike koji nude ovim obiteljima besplatne usluge kao što su obroci i slastice u restoranima, zabavni sadržaj i dr. Također su moguće i novčane donacije s kojima se pokrivaju putni troškovi dolaska obitelji. Prijave donatora biti će moguće preko web stranice www.biskupijakrk.hr/prijatelji-s-mora.

PRIKUPLJANJE MASLINOVIH GRANČICA ZA POMOĆ POTREBITIMA

Za potrebe Caritas Zagrebačke nadbiskupije Caritas Biskupije Krk organizira akciju »Maslinova grančica nade« uoči Nedjelje Muke Gospodnje. Župe na otoku Krku dobit će poziv na prikupljanje maslinovih grančica koje će naš Caritas preuzeti u tjednu prije Nedjelje Muke Gospodnje, a koje će proslijediti Caritasu Zagrebačke nadbiskupije. Naime njihov Caritas provodi istoimenu akciju, kojom pomažu najpotrebnije na svojem području djelovanja. Maslinove grančice dijele vjernicima župa na Nedjelju Muke Gospodnje – Cvjetnicu, a oni zauzvrat mogu ostaviti dobrovoljni prilog za potrebite.

TJEDAN SOLIDARNOSTI S CRKVOM I LJUDIMA U BOSNI I HERCEGOVINI

Hrvatski Caritas, odlukom HBK, provodi akciju pod nazivom »Tjedan solidarnosti i zajedništva s Crkvom i ljudima u Bosni i Hercegovini«. Njezina svrha je da se vjerničkoj i općoj javnosti u Republici Hrvatskoj osvijesti što nas sve s Crkvom i Hrvatima u Bosni i Hercegovini veže – u geopolitičkom, kulturnom, znanstvenom, sportskom, demografskom, vjerskom i svakom drugom smislu – i zašto je za Republiku Hrvatsku od strateške važnosti skrbiti za položaj hrvatske manjine u Bosni i Hercegovini. Za ovu akciju već tradicionalno na 3. korizmenu nedjelju organizira se prikupljanje novčanih priloga u obliku kolekte. Na sve župe Hrvatski Caritas dostavit će uobičajene prigodne plakate i poslanicu predsjednika Hrvatskog Caritasa.

➤ Izvještaji:**PROJEKT 72 SATA BEZ KOMPROMISA**

Od 17. do 20. listopada održan je peti po redu volonterski projekt za mlade »72 sata bez kompromisa« na otoku Krku. Projekt je okupio 50-ak volontera s Krka i Lošinja koji su beskompromisno darovali svoje vrijeme u 12 radnih, ekoloških i socijalnih akcija na otoku Krku. Projekt ima nacionalni karakter te je o. g. sudjelovalo 20 gradova, a na otoku Krku organizaciju vodi Biskupijski Caritas na čelu s nekolicinom mladih volontera. Projekt je započeo svečanom misom otvaranja u četvrtak koju je predvodio krčki biskup Ivica Petanjak, nakon koje su volonteri dobili prepoznatljive zelene majice projekta te saznali na kojim će akcijama ostaviti svoj trag. U petak i subotu održalo se 12 različitih akcija u različitim mjestima i ustanovama, udrugama i domaćinstvima korisnika Caritasa, a u subotu popodne dan je završio zajedničkim ručkom i druženjem volontera u Oazi Kraljice mira. Kraj projekta obilježen je na svečanoj nedjeljnoj misi koju je predvodio krčki župnik Vedran Kirinčić.

AKCIJA PLAMEN ZA DVOSTRUKO DOBRO

Tijekom cijele godine Biskupijski Caritas provodi ovu akciju prodaje lampiona, a koja se najintenzivnije provodi uoči svetkovine Svih svetih. Od prošlogodišnje do ovogodišnje akcije, koja se provodila u 40-tak župa naše biskupije, za potrebe Biskupijskog Caritasa uprihođeno je 9.813 eura, te za potrebe župnih Caritasa preko 6.000 eura.

AKCIJA PODJELI BLAGDANSKU RADOST

Ove godine započela je predbožićna akcija »Podjeli blagdansku radost« prikupljanja prehrambenih i higijenskih proizvoda u suradnji s Lidlom Hrvatska koja se provodila u svim Lidlovim dućanima od 2. do 15. prosinca 2024. Sve prikupljeno Caritas je preko svoje mreže prosljedio potrebitima.

SUSRET VODITELJA ŽUPNIH CARITASA

Dana 4. prosinca 2024. održan je sastanak voditelja župnih Caritasa Biskupije Krk čiju mrežu čini 25 župnih Caritasa koji broje preko 200 volontera. Nakon pozdrava i duhovne animacije, voditelji župnih Caritasa upoznati su s djelovanjem Biskupijskog Caritasa, aktivnostima i radu ostalih župnih Caritasa u 2024. godini, te nadolazećom akcijom Nedjelja Caritasa. Razgovaralo se o aktualnim temama, izazovima na koje nailaze, njihovim rješenjima te planovima za 2025. godinu. Župni Caritasi su temelj žive Crkve te se ovim i ostalim susretima podržava, promiče i usklađuje njihovo djelovanje. Biskupijski Caritas pruža trajnu potporu djelovanju župnih Caritasa, a jedan od njegovih ciljeva djelovanja je upravo i organizirano karitativno djelovanje u župama biskupije.

Robert Brozić, voditelj projekata

Dijecezanska kronika i obavijesti**KRONIKA BISKUPA IVICE PETANJKA**

Krčki biskup mons. Ivica Petanjak, OFM Cap. je:

Rujan

- 14. u Udbini sudjelovao na svetoj misi prigodom Dana hrvatskih mučenika;
- 16. u Zagrebu sudjelovao na sastanku Stalnog vijeća HBK;
- 18. u Krku predsjedao sastanku Prezbiterskog vijeća te sastanku povjerenika svih povjerenstava i voditelja ureda Biskupije Krk;
- 21. u Krku u Oazi Kraljice mira sudjelovao na biskupijskom susretu ministranata;
- 23. u Banjolu predvodio misno slavlje o slavlju sv. Pija iz Pietrelcine;
- 25. u Rijeci sudjelovao na Teološko pastoralnom seminaru;
- 28. u Krku sudjelovao na skupštini Pokreta za života Biskupije Krk.

Listopad

- 4. u Šibeniku kod franjevac konventualaca predvodio svetkovinu sv. Franje Asiškog;
- 9. u Cresu predvodio misno slavlje prigodom obljetnice smrti sluga Božjega fra Placida Cortesea, OFM Conv.;
- 11. u Zagrebu u bazilici sv. Antuna na Svetom Duhu sudjelovao na misnom slavlju prigodom 800. obljetnice od kada je sveti Franjo primio stigme;
- 13. u Rijeci na Trsatu predvodio svečanu misu biskupijskog hodočašća Gospi Trsatskoj;
- 15. u Karlobagu predvodio svetu misu zadušnicu prilikom sprovoda fra Ante Kukavice, OFM Cap.;
- 16. u Krku sudjelovao na Plenarnom sastanku svećenika;

-
- 17. u katedrali u Krku slavio svetu misu prigodom početka projekta *72 sata bez kompromisa*;
 - 19. u katedrali u Krku slavio svetu misu prigodom susreta za žene i djevojke Krčke biskupije u organizaciji Apostolata za duhovno majčinstvo žena;
 - 25. primio u posjet generalnog ministra Reda manje braće, fra Massima Fussarelia, OFM;
 - 26. u Splitu sudjelovao na misnom slavlju prilikom kojeg je postavljen palij splitsko – makarskom nadbiskupu i metropoliti mons. Zdenku Križiću, OCD;
 - u Splitu sudjelovao na sastanku Stalnog vijeća HBK;
 - 27. u Lunu predvodio misno slavlje i krstio 5. dijete obitelji Antonija i Katarine Badurina.

Studeni

- 1. u katedrali u Krku predslavio svečanu svetu misu svetkovine Svih svetih;
- 2. na groblju u Krku predslavio svetu misu Dušnoga dana;
- 4. u katedrali u Krku predslavio svetu misu spomena na pokojne biskupe i svećenike;
- 5. u samostanskoj crkvi Bezgrješnog začeca BDM u Dubravi u Zagrebu slavio svetu misu o spomendanu bl. fra Serafina Kodića;
- 12. -14. u Zagrebu sudjelovao na Plenarnom zasjedanju biskupa HBK;
- 12. u Zagrebu sudjelovao na predstavljanju knjige *Tiha moć. Diplomacija Svete Stolice* mons. Nikole Eterovića;
- 21. u Poreču sudjelovao na svečanom misnom slavlju o svetkovini sv. Mavra, zaštitnika Porečke biskupije;
- 23. u Kotoru sudjelovao na biskupskom ređenju mons. Mladena Vukšića, novog biskupa kotorskog;
- 25. u Novalji predvodio svečano misno slavlje o sv. Katarini, dj. i mč., zaštitnici župe;
- 30. u Mošćenicama predvodio svečano misno slavlje o svetkovini sv. Andrije, apostola, zaštitnika župe.

Prosinac

- 1. u Krku krstio Josipa Gunjevića, četvrto dijete obitelji Renata i Ivanke Gunjević;
- 4. u Krku predsjedao susretu voditelja župnih Caritasa Krčke biskupije;
- 10. u Zagrebu sudjelovao s ostalim biskupima Stalnog vijeća HBK na susretu s predsjednikom Vlade RH, g. Andrejom Plenkovićem:
 - u popodnevnim satima u Zagrebu sudjelovao na sastanku Stalnog vijeća HBK;
- 11. u Poljicama sudjelovao na predbožićnom susretu redovnica s područja Krčke biskupije i predvodio svetu misu;
- 14. u Gospiću sudjelovao na biskupskom ređenju mons. Marka Mede, novog biskupa gospićko – senjskog;
 - u Krku sudjelovao na misnom slavlju o godišnjici smrti i spomena na slugu Božjega biskupa Antuna Mahnića;
- 17. u Krku predvodio svetu misu zornicu;
- 18. u biskupskom domu primio svećenike, redovnike i redovnice, vjeroučitelje, predstavnike civilnih vlasti i raznih javnih, obrazovno - odgojnih i kulturnih ustanova prilikom božićnog čestitanja.

➤ **IZVJEŠTAJI**

BISKUPIJSKI SUSRET MINISTRANATA U KRKU

– 21. rujna 2024. –

Naši su se ministranti i ministrantice i ove godine našli na svom godišnjem susretu u Oazi Kraljice Mira u Krku. Nešto prije 9 sati Oaza je već bila poprilično ispunjena, a konačni broj ministranata i ministrantica zaustavio se na oko stotinjak.

Susret je vodio naš povjerenik za pastoral duhovnih zvanja vlč. Anton Budinić. Svojim animiranjem i osmišljavanjem igara i radionica, kao i zadnjih godina, pomogli su mladi Salezijanci. Iako su svi jedva čekali da krenu igrati nogomet, ipak je radionica prva došla na red. Tema je bila veoma izazovna: *Prijatelji*. Kroz otprilike 45 minuta razgovarali smo o prijateljstvu, naj i manje-naj-prijateljima i na kraju molili za one manje-naj-prijatelje.

Došlo je vrijeme i za svetu misu. Nju je, uz koncelebraciju nekolicine svećenika, predvodio biskup Ivica Petanjak. Budući je bio blagdan sv. Mateja, biskup nas je u homiliji podsjetio na trenutak kada Isus poziva Mateja da ga slijedi. Možemo reći, Bog poziva i ljubi nekog kome Bog i nije bio baš naj-prijatelj. Ali, kako smo čuli u homiliji, Isus u osobi Mateja, cariniku koji je bio „blatan“ grijehom, vidi ono „zlatno“ i poziva ga da ga slijedi.

Nakon mise uslijedio je ručak, a nakon ručka dugo očekivani nogomet i igre, koje su prošle u naj-prijateljskoj atmosferi. Oko 15 i 30 sati došlo je vrijeme za rastanak sa prvima, onima koji su morali loviti trajekt. Malo kasnije, oko 16 sati, i mi ostali smo išli uhvatiti svoj trajekt za otok na kojem živimo.

Do dogodne i još jednog susreta u Majčinoj Oazi.

Zoran Maričević

BISKUPIJSKO HODOČAŠĆE MAJCI BOŽJOJ TRSATSKOJ

– 13. listopada 2024. –

U nedjelju 13. listopada vjernici Krčke biskupije okupili su se u svetišće Gospe Trsatske na godišnje zavjetno hodočašće. Krčki biskup mons. Ivica Petanjak predvodio je misno slavlje u kojem su koncelebrirala dvadeset i petorica krčkih svećenika.

Misnom slavlju prethodila je molitva Gospine krunice koju su ove godine predvodile članice Apostolata za duhovno majčinstvo žena »Marica Stanković«: Vesna Avsec, Elvira Bošnjak i Mirjana Žužić iz župe Krk, Anica Brusić, Željka Fugošić i Stanka Kirinčić iz župe Polje, Katica Linardić i Anica Pinezić iz župe Linardić, Marija Orlić, Loreta Sorić i Mladenka Baljak iz župe Mali Lošinj te majke svećenika Katica Paljević, Elda Morich i Marica Rizvan. Prije svakog otajstva čitana su kratka razmatranja iz pisane ostavštine službenice Božje Marice Stanković.

U svečanoj ulaznoj procesiji četvorica župljana župe Kras, koja ove godine slavi 100. obljetnicu utemeljenja, Zvonko Justinić, Kruno Plišić, Ivan Justinić i Robert Justinić, nosili su čudotvornu sliku Gospe Trsatske.

Prvo čitanje čitala je Meri Maškarin iz župe Banjol, psalam su pjevali župnik Lopara vlč. Božidar Volarić te Ivica Maškarin i Mirjana Bravarić iz Banjola. Drugo čitanje pročitala je Mira Paparić iz Lopara.

Zbor mladih i župni zbor Banjola, s pridruženim članovima župnih zborova iz Barbata, Kampora, Lopara, Mundanija i Supetarske Drage animirali su pjevanje na misnom slavlju. Na orguljama su ih pratili Ivica Maškarin i Danijela Škarić.

U homiliji biskup Petanjak osvrnuo se na Evanđelje (Mk 10, 17-30), koje je navijestio vlč. Ivica Katunar, župnik Polja.

U propovijedi biskup pojašnjava:

Današnje evanđelje počinje riječima: »Dok je Isus izlazio na put, dotrča netko, kleknu preda nj pa ga upita« (Mk 10,17). Nalazimo se u Palestini gdje su pokreti lagani i nikad se ne trči; danasve ne trči odrastao čovjek. Sramota je trčati i društvena pravila kažu: nema trčanja!

U Lukinom evanđelju otac trči ususret izgubljenom sinu (Lk 15,20). Ovdje se radi o dugogodišnjoj tjeskobi koja se pretvorila u nevjerojatnu sreću: vratio se otpisani sin. To što mu otac trči ususret nečasno je u očima svijeta, ali se otac na to ne obazire.

U Ivanovu evanđelju Magdalena trči s Isusova groba, a Petar i Ivan trče na grob iz istog razloga: tjeskobe što je grob otvoren i u njemu nema pokojnika (usp. Iv 20,2-4).

U Markovom evanđelju samo dvije osobe trče: opsjednuti iz Gerazena, koji iz grobnica trči ususret Isusu (usp. Mk 5,1-20) i ovaj iz današnjeg evanđelja.

Svi koji u evanđelju trče, trče iz neke nevjerojatne tjeskobe i nečeg nečuvenog.

Zašto trči ovaj iz današnjeg evanđelja? Dobar vjernik i bogat! Kakva je muka u njemu i što je njega spopalo? I ne samo da trči nego kad je dotrčao do Isusa baca se na koljena (usp. Mk 10,17). Ovaj čovjek je zahvaćen vjerskom tjeskobom da nikada ne čini dovoljno. Nesiguran je i traži nekoga tko će mu reći: »Ono što radiš dobro je, dovoljno je.« Njega izgriza iznutra da li dovoljno moli, da li dovoljno posti, dovoljno daje drugima, je li učinio veliki ili mali grijeh...? Ovaj čovjek zna tko je Bog, ali ga ne poznaje dovoljno i zato od Isusa traži sigurnost i jamstva.

I što ga pita: »Što mi je činiti da baštinim život vječni?« (Mk 10,17).

Jadni, bolesni, bijedni, Isusa mole za zdravlje jer nisu sigurni imaju li i ovaj život, a kamo li da se brinu za buduću. Tko postavlja pitanje o vječnom životu? Bogati materijalno i religiozno. Religiozno bogati vođeni su umišljenom sviješću da Boga već imaju Boga, da ga posjeduju. Muči ih tjeskoba: »Kako da ga imam i tamo?«

Isus ne govori o vječnom životu već o kraljevstvu Božjem. Kad je započeo svoje javno djelovanje rekao je: »Kraljevstvo je nebesko ovdje, sada, među vama!« (Mk 1,15). Nije cilj

imati život bez kraja, zauvijek, nego ga već sad treba kvalitetno živjeti, pa će biti sretan i danas i sutra i prekositra. Zašto već danas ne bismo mogli živjeti u ljubavi, praštanju, milosrđu, razumijevanju, pa onda tako i sutra i prekositra?

Isus mladiću nabraja zapovijedi, on ga poziva na ljubav prema bližnjemu. Zašto? Zato što ljubav mora biti konkretna. Ne možete cijelu noć provesti pred Presvetim ili izmoliti sve krunice, a s onim s kojim živite ne pričate. Držati samo vertikalnu i gledati da prema Bogu nisi ništa pogriješio može nas odvesti u potpuno krivu duhovnost: pred Bogom sam čist, a drugi me ne zanimaju. Daleko je to od Isusovog evanđelja i Kraljevstva Božjeg na zemlji. Molitva mora dati snagu za konkretan, uprljan, žuljav, znojan, svakodnevn život, koji se odvija u suodnosima s drugima koji su ti po volji i s onima koji to nisu. Koji te vesele i koji te živciraju.

Isus nabraja samo zapovijedi koje su u odnosu prema čovjeku, jer se iz odnosa prema čovjeku vidi ljubiš li Boga ili ne. Čuvši Isusove riječi o zapovijedima, ovaj čovjek je oduševljen, zna da je dobar: »Učitelju, sve sam to čuvao od svoje mladosti« (Mk 10,20).

Isus ga nato pogleda, zavoli ga i rekne mu: »Jedno ti nedostaje! Idi i što imaš prodaj i podaj siromasima pa ćeš imati blago na nebu. A onda dođi i idi za mnom!« Nakon što ga je pogledao, Isus ga je zavolio, ali ne zato što je dobar, nego zato što bez Isusove ljubavi on ne može učiniti ono što sada od njega traži. Isus ga gleda s ljubavlju, jer je pred njim nesretan koji je dotrčao i kleknuo, kojeg ni bogatstvo ni njegova vjera nisu usrećili. Zbog toga je uznemiren. Jer sa svime što ima (novac i život po Božjim zapovijedima) nisu ga usrećili. Ljubeći ga, prihvaćajući ga, grleći ga, Isus ga želi potaknuti da osjeti ono što je doista važno: ljubav, a ne bogatstvo, niti vjerska sigurnost.

Isus ga gleda u oči i čita ga: »Mene ne možeš prevariti. Mene nećeš navući da nasjednem i kažem: „bravo, kakav savršeni vjernik, kakav sveti čovjek!“«

Isus ga gleda iznutra i kaže: »Jedno ti nedostaje!« (Mk 10,21). U židovskom svijetu, kad nedostaje jedno, nedostaje sve! Bez tog jednog, ne ostaje ti ništa. Mislio si da imaš sve, a nemaš ništa. Bogat si i živiš po zapovijedima, a nesretan si.

Onaj koji skrupulozno pazi da izvrši sve Božje zapovijedi nikad ne zna je li to Bogu dovoljno i nesretan je jer nije spoznao da je Bog onaj koji daje sve i koji se daje u potpunosti, koji ništa svoga ne zadržava za sebe nego je sretan da se može darovati u potpunosti. Isus želi da ovaj čovjek bude sretan i zato mu kaže da ide i da sve što ima proda, poda siromasima i da će imati blago na nebu (usp. Mk 10,21). To blago je sam Bog.

Mi sav svoj život gradimo na sigurnosti. Moramo si osigurati budućnost, starost. Biti sigurni da imamo. A Isus pita: „Jesi li spreman sve izgubiti?“ kako bi zadobio jednu jedinu sigurnost: Boga. S Bogom dolazi vjera i sloboda. U vjeri i slobodi je sreća.

Mladić je dotrčao do Isusa i otišao od njega žalostan, jer nije shvatio da on ne posjeduje bogatstvo nego bogatstvo posjeduje njega. Novac ne služi njemu, nego on novcu. Kod Isusa vrijedi samo jedno pravilo: »Posjeduje se samo ono što se daje. Samo je tvoje ono čega nemaš, jer sve što si darovao nikad nisi izgubio.« Ljubav, pažnju, dobrotu, suosjećanje, praštanje, povjerenje, uvijek možeš dati i uvijek ćeš ih imati. Nikada ih nećeš izgubiti.

Na koncu Isus poziva ovog čovjeka isto kao i apostole: »Dođi i idi za mnom!« No, ovaj ga ne može slijediti, jer je opsjednut svojim imetkom, jer nije slobodan.

Za sve vrijedi pitanje: možeš li to što imaš izgubiti? Ako možeš, znači da je tvoje, slobodan si. Ako je odgovor ne, znači opsjednut si – to što imaš tebe posjeduje.

Draga braćo i sestre!

Bog je došao k Mariji i pitao je želi li ostaviti sve svoje planove koje je do sada imala za svoju budućnost i ići putem koji joj on nudi? Pristala je u vjeri, ne znajući i ne poznajući put, jer je bila sposobna i spremna krenuti na taj put, jer je bila slobodna u sebi. Poput apostola pratila ga je kroz njegov život i promatrajući njega propitkivala je sebe. Nije bila uvjerena ni sigurna da sve razumije. Nije znala što će biti sutra, osim da treba ići za Isusom. S Isusom je prošla i svoju Golgotu, ali je doživjela i radost Kristova uskrsnuća i snagu dara Duha Svetoga. Pokušajmo biti slobodni za Isusa Krista. Dajmo se od njega voditi i njegovim se evanđeljem oblikovati, jer ćemo tek tada spoznati pravu radost i veselje.

Na kraju misnog slavlja biskup Petanjak predvodio je zagovornu molitvu pred likom Gospe Trsatske.

Vjernici su zatim, predvođeni o. Biskupom i svećenicima, u procesiji, moleći i pjevajući, pohodili oltar čudotvorne slike Majke Božje u bazilici svetišta.

Irena Žužić

JESENSKI PLENARNI SASTANAK SVEĆENIKA I REDOVNIKA

– Krk, 16. listopada 2024. –

Jesenski plenarni sastanak svećenika i redovnika Krčke biskupije održan je u Krku, u srijedu 16. listopada. Susretu je predsjedao krčki biskup mons. dr. Ivica Petanjak, a prisustvovao je biskup u miru mons. Valter Župan, svećenici: Zvonimir Badurina Dudić, Krunoslav Boras, Anton Bozanić, Ivan Brnić ml., Frane Brozić, Tomislav Crnović, Marin Dašek, Ivan Debelić, Anton Depikolozvane, Milivoj Guszak, Marin Hendrih, Dinko Justinić, Josip Karabaić, Ivan Katunar, Ivica Katunar, Vedran Kirinčić, Ivica Kordić, Petar Kordić, Josip Kosić, Zoran Maričević, Saša Malović, Franko Markulić, Vjekoslav Martinčić, Ivan Milovčić, Mladen Mrakovčić, Luka Paljević, Ranko Papić, Matej Polonijo, Zvonimir Seršić, Silvio Španjić, Anton Tamarut, Anton Toljanić, Anton Valković, Franjo Velčić, Josip Vidas, Božidar Volarić, Antun Zec, Slavko Zec, Robert Zubović, Andrija Živković; redovnici: Antun Badurina TOR, Nikica Devčić OFM, Tomislav Kero TOR, Dominik Magdalenić OCD, Mate Polonijo OFM, Ivica Strčić OFM, Marko Šop SCJ i Stjepan Žužić OFM.

Susret je započeo pokorničkim slavljem koje je, u krčkoj katedrali, predvodio vlč. doc. dr. sc. Odilon Singbo i zajedničkim klanjanjem, a nastavljen je radnim susretom u dvorani Biskupskog ordinarijata.

Doc. dr. sc. Odilon Singbo, profesor na Hrvatskom katoličkom sveučilištu, sudionicima susreta održao je predavanje na temu *Umjetna inteligencija: ostvarenje transhumanizma?*

Predavanje je započeo približavajući okupljenima neke karakteristične pravce koji postaju noseći u društvu danas. Ističe da živimo u epohi transmanije (transrodne, transvrnsne, transdobne osobe...) i epohi umjetnoga (korištenja robota i raznih tehnologija u medicini, biologiji, zatim praćenja života čovjeka i td). Sve to u nama, zaključuje predavač, stvara umjetne želje odnosno utječe na naša htijenja, postupke, usmjerenost. Ono što također karakterizira svijet u kojem živimo jest njegova digitalizacija. Ona je, pogotovo od doba korone, donijela gubitak teritorijalnih korijena i dobitak ateritorijalnog stanja, zatim oslobođenje od izravnih fizičkih odnosa, promjenu oblika prisutnosti, te potragu za konstrukcijom novog identiteta.

Što se tiče tehnologije, napominje dr. sc. Singbo, danas postoje dva pristupa: društveno-konstrukcionistički i tehno-deterministički. Prvi tehnologiji pristupa kao neutralnoj zbilji kojom se ljudi slobodno koriste, a drugi ju promatra kao oslobođenu od društvene uvjetovanosti te onu koja uvjetuje slobodu, njome upravlja. U tom drugom pristupu tehnologija zauzima prvo mjesto. Zato papa Franjo govori o tehnografskoj paradigmi gdje ne samo da tehnologija upravlja svime nego postaje i rješenjem svih ljudskih problema, pa i duhovne naravi.

Predavač podsjeća na govor Pape Benedikta XVI. o tehnološkoj ambivalentnosti. U svaku tehniku upisana je određena namjera i ne ovisi samo o volji i namjeri njenog korisnika, ali ni korisnik nije u potpunosti lišen slobode odnosno izbora kako će je i u kojoj mjeri koristiti.

Dr. sc. Odilon Singbo poziva na razlikovanje pozitivnih i onih prijetećih učinaka i posljedica razvoja i korištenja tehnologije. Tehnologija se koristi u melioraciji čovjeka: na kognitivnoj, biološkoj, emotivnoj razini, npr. da bi se pobijedilo određene bolesti ili poremećaje i tu možemo uočiti mnoge pozitivne učinke korištenja tehnologije. Želja za poboljšanjem čovjeka danas nerijetko prerasta u želju da se kod čovjeka eliminira svega što predstavlja njegovu manjkavost, kao što su bolesti, starenje, u konačnici smrt, ali i svaka estetska nepravilnost, do apsurdnih ugradnji tehnologije u ljudsko tijelo. Posrijedi je novo poimanje ljudske zbilje. Čovjeka se, s jedne strane, želi lišiti svake ranjivosti, ali se ide i puno dalje: cilj je stvaranje nove ljudske prirode, novoga čovjeka... Nijećemo čovjeka kakav je dan, kao najveći dar i idemo za stvaranjem nečeg novog, „savršenijeg“, inteligencije koja će nadilaziti čovjekovu razinu.

Umjetnu inteligenciju možemo podijeliti u tri grupe: bazičnu (pomoćni uređaji koji su programirani da vrše određene funkcije), onu koja će donekle imitirati ljudsku u vidu da čovjeka zamijeni u nekim zanimanjima i razinu singularnosti ili superinteligencije koja ima cilj nadilaziti čovjekovu i na nju se gleda kao na božanstvo. Već se danas događa da se takva superinteligencija (u vidu humanoidnih robota) izjednačava sa čovjekom (dobiva

državljanstvo, ima prava, pripisuje joj se dostojanstvo svojstveno čovjeku, bira se za životne partnere ili se pak promatra kao prijatelja za čovječanstvo), što prvenstveno ukazuje na raširenost antropološke krize koja uzima maha.

Kršćanska antropologija tu nam daje značajne odgovore, ističe predavač. Čovjek kao slika Božja, s raznim intelektualnim i mentalnim elementima osobnosti, njegovom slobodom za ljubav i brigom za stvoreno, te pitanjem smisla, pa i sa svom svojom ranjivošću koja predstavlja bitnu komponentu ljudskosti, i očitom kompleksnošću koja u mnogome izmiče znanstvenim istraživanjima, shvaćanju i mapiranju, čovjek očito nadilazi umjetnu inteligenciju, koja je ipak samo zbir prikupljenih i povezanih ljudskih sjećanja i dosega, i, iako brzih, procesa bez svijesti i spontanosti. Čovjek je stvoreni stvaratelj, stvorenje u kojem je „dah Božji“ i koji je čovjek odnosa – sa Bogom i s drugima oko sebe.

Umjetnoj inteligenciji odnosno tehnološkoj stvarnosti danas se pridaju i religijske karakteristike. Razvija se technocentrizam s božanskim ambicijama. Tehnologija postaje religija s vlastitim pravilima i daje duhovno vodstvo.

Što se tiče korištenja umjetne inteligencije u pastoralnom djelovanju i životu Crkve, iako ona nije posve negativna, vidimo potrebu opreza. Treba se čuvati i tehnofilije i tehnofobije. Umjetna inteligencija svojim generiranim sadržajima iz baze prikupljenih podataka ne može nikad zamijeniti nadahnuće, osobno razmatranje, osobni odnos i prepoznavanje Božjeg poziva, poticaja i osobnog angažmana, kao i zajedništva koje je jedna od osnovnih potreba čovjeka.

Usljedila je rasprava u kojoj su se sudionici dotakli nekih pastoralnih i ckvenopravnih pitanja koja se nameću s razvojem i korištenjem umjetne inteligencije. Istaknuta je važnost osobnog susreta s Bogom ali i s vjernicima što ne može zamijeniti nikoja količina dostupnih informacija. Prof. dr. sc. Anton Tamarut istaknuo je antropološku krizu koja je u osnovi svih drugih kriza i važnost da znamo odgovoriti na pitanje »Tko je čovjek?« i tu kršćansku antropologiju vjernicima približiti

Nakon zanimljivog predavanja i rasprave, uslijedio je izvještaj biskupijskih povjerenika. Mons. Ivan Milovčić, ravnatelj biskupijskog Caritasa, još je jednom pozvao na solidarnost sa stanovnicima poplavljenih područja u Bosni.

Mons. Zvonimir Seršić, predstojnik Katehetskog ureda, izvijestio je o nekim promjenama u rasporedu vjeroučitelja kao i o održanom stručnom skupu vjeroučitelja u Rabu.

Vlč. Marin Hendrih, povjerenik za mlade, najavio je duhovnu obnovu mladih koja će se od 25. do 27. listopada održati u Domu „Betanija“ u Ćunskom na Lošinju te o susretima mladih po otocima koji će se odvijati u 2025. godini.

Povjerenik za misije vlč. Božidar Volarić najavio je predstojeću Misijsku nedjelju i rad misionara vlč. Borisa Daba u Zambiji, a vlč. Ivica Kordić, koji se vratio sa četverogodišnje misijske službe u Zambiji, izvijestio je o projektu izgradnje doma i škole za smještaj i školovanje djece s intelektualnim teškoćama u misiji u kojoj je djelovao, a koji je zaživio upravo podrškom krčkih svećenika te im se na tome zahvalio.

Vlč. Mo Josip Vidas, povjerenik za crkvenu glazbu, najavio je biskupijski susret zborova koji će se u subotu 23. studenog 2024. održati u Dubašnici.

Krčki biskup mons. Ivica Petanjak zahvalio se predavaču i svima na sudjelovanju te zaključio susret molitvom.

Irena Žužić

U KRKU ODRŽAN PRVI DAN MARICE STANKOVIĆ

– 19. listopada 2024. –

U organizaciji Apostolata za duhovno majčinstvo žena Krčke biskupije »Marica Stanković«, u subotu 19. listopada u Krku je održan prvi Dan Marice Stanković. Susret na temu *Kako biti kršćanka danas?* odvijao se u velikoj dvorani Biskupskog ordinarijata i okupio je 80-tak žena sa svih većih otoka naše biskupije. Sve sudionice pozdravio je krčki biskup mons. Ivica Petanjak, a zatim je uslijedio bogati program.

S likom i djelovanjem službenice Božje Marice Stanković upoznala nas je Blanka Pavlović, voditeljica Svjetovnog instituta Suradnica Krista Kralja, a Tibor Martan predstavio je manifestaciju Dani Marice Stanković koja se u Mađarevu održava po 12. put.

U nastavku je petero žena sa pet različitih otoka svjedočilo o važnosti vjere, o životnim teškoćama koje su stavile njih same i njihovu vjeru na kušnju, na preispitivanje, ali i na rast u vjeri, na oslanjanje na Boga i jačanje u kršćanskom uvjerenju i življenju vjere u osobnom i obiteljskom životu pa i u angažmanu u svojim župnim i otočnim zajednicama. Ta neposredna, iskrena i topla svjedočanstva zaista nisu ostavila nikoga ravnodušnim, a još jednom su nam pokazala kako smo pozvani jedni druge ohrabriti i osnažiti da odlučno i s puno vjere dopustimo da Bog vodi naš život.

Mlada Dafne Flego iz Cresa pričala je o važnosti koju za nju ima molitva i to kao iskren i neposredan razgovor s Bogom, ne samo u nekim teškim i kriznim situacijama već u svakodnevnim pitanjima, dilemama, teškoćama i zahvaljivanju. Istaknula je kako je Bogu važna svaka naša komunikacija s njime, naše djetinje povjerenje u njega kao Oca, oslušivanje njegovih odgovora, utjecanje Mariji... ukratko, svakodnevica prožeta molitvom i stavom povjerenja da nas Bog čuje, ljubi i brine o nama i da mu je svatko od nas i u svakoj situaciji važan.

Uslijedilo je svjedočanstvo Jagode Peranić iz Novalje, Ankice Depikolozvane iz Vrha na o. Krku, Danijele Lukić iz Raba te Brune Vlakančić iz Malog Lošinja.

Jagoda Peranić govorila je o važnosti molitve, svakodnevnog čitanja Svetog Pisma i svete mise, ali i o želji da bude što aktivnija u svojoj župnoj zajednici, u skrbi za one kojima se bliži kraj ovoga života ili onima koji su potrebni razgovora. Zbog ljubavi prema Crkvi posebno se pronašla u pozivu duhovnog majčinstva koje ovaj Apostolat potiče.

Ankica Depikolozvane govorila je svojoj borbi s opakom bolešću, o snazi i radosti koju joj Bog dariva. Istaknula je zahvalnost Bogu za obitelj koja joj je darovana te mir koji proizlazi iz predanosti Bogu i povjerenja u Njega.

Danijela Lukić koja je, nakon smrti svoga supruga, ostala samohrana majka petero djece, posvjedočila je kako je upravo taj nesretni događaj postao njezina škola vjere i predanja i spoznaje da bez Boga ne možemo imati snagu ustrajati na putu dobra, ljubavi i služenja te kako Bog provida i obilno blagoslivlja one koji mu se predaju. Progovorila je i o svom angažmanu u zajednici Kursiljo koja je, i zalaganjem i željom koju je osjećala u srcu, zaživjela u Rabu.

Bruna Vlakančić iz Malog Lošinja svjedočila je o svom vjerničkom angažmanu u župi, u pjevačkim zborovima župe – o trudu i predanosti, teškoćama ali i radosti i blagoslovu koji takav angažman donosi. Posebno je progovorila o krizama, dilemama i strahovima koji se javljaju kada se u našim životima ili životima naših bližnjih dogodi nešto što prekine naša očekivanja i naše planove, ali i o neospornoj važnosti da se sve što nam se događa prihvati kao darovano od Boga, osluškujući njegov glas i prihvaćajući njegovu volju.

Zadnje svjedočanstvo izrekla je jedna posebno gošća, Tea Perović iz Zagreba, profesorica njemačkog jezika i fonetike, spisateljica, supruga i majka četiriju djevojčica. S puno topline i optimizma progovorila je o svom životu mlade i uspješne žene i majke koja je suočivši se s dijagnozom karcinoma i prvotnim lomom i očajem koji je u njoj nastao, posebno u zabrinutosti za svoje sasvim male kćerke koje će ostati bez majke, osjetila Božji intervent u svom životu, doživljaj i stanje Božje ljubavi i milosti koji su izmijenili njezin pogled na bolest, na majčinstvo, na odnos prema suprugu, na smisao i poslanje koje otkrivamo da nam je darovano od Boga i koje onda svjedočimo i prenosimo drugima. Prvenstveno je kao majka osjetila važnost poziva da svojoj djeci otkrije da su u prvom redu Božje, od njega ljubljene i zbrinute i da smo u ovom životu samo na putovanju koje nas u konačnici vodi k cilju: životu u Bogu. Govorila je o prožetosti dana molitvom i o izazovima majčinstva u ovoj zahtjevnoj situaciji pripremanja djevojčica na oproštaj od nje, ali i o spoznaji da je ovakvo stanje neprocjenjivi blagoslov za onoga koji s Kristom nosi i osmisli svoj križ, ali i za druge kojima svjedoči. Ovo joj je vrijeme donijelo snažno iskustvo Božje prisutnosti i blizine. »Jedno je sigurno«, rekla je Tea, »više nikad ne želim biti daleko od Krista! Idite kroz život držeći se čvrsto oslonjeni na Božju ruku. Bog je uistinu živ. Otvorimo svoje srce i dušu Bogu koji nas neizmjerljivo ljubi«. Pozvala je sve da zahvaljuju za dar života, zdravlja pa i bolesti, i da nikoji od darova ne uzimaju zdravo za gotovo već da svaki trenutak iskoriste za pročišćenje života, za služenje Bogu i bližnjemu, za koraćanje putem svetosti.

Kroz ovo vrijeme bolesti, ali i obraćenja i otkrivanja Božje ljubavi Tea je napisala knjigu Stvorene smo za nebo koju je izdala nakladnička kuća Salesiana i koju su sudionice susreta mogle u ovoj prigodi nabaviti.

Usljedila je sveta misa koju je u krčkoj katedrali, uz još trojicu svećenika, slavio krčki biskup mons. Ivica Petanjak.

U propovijedi je biskup Petanjak rekao: »Bog u svakome vremenu podže ljude koji će se znati nositi s tim vremenom i znati odgovoriti na izazove tog vremena. Vrijeme biskupa Antuna Mahnića, pa onda Ivana Merza, pa Marice Stanković, Hrvatskog katoličkog pokreta i Katoličke akcije, Orlovstva, pa Križarske organizacije, Suradnica Krista Kralja, može se promatrati kao pripremno razdoblje u kojem su se postavljali dobri i čvrsti temelji za ono što će doći nakon drugog svjetskog rata i u vrijeme komunističke diktature.

Biskup Mahnić se borio s liberalnim idejama i pokretom svog vremena, koji je tek bio uvertira u ono što će doći s komunističkim pokretom s kojim nije bilo rasprave. Bilo je spasonosno što je Katolički pokret oduševio mlade ljude za evanđelje i što su iz tog pokreta izrasli pojedinci i pokreti koji su nastojali svoje kršćanstvo radikalno živjeti u svijetu, nešto slično kao „redovništvo u svijetu.“ Svojim životom bili su kvasac toga svijeta. Jedna od tih oduševljenih Kristovih svjedoka i angažiranih i predanih članica Katoličke akcije i Orlovstva, a kasnije osnivačica Suradnica Krista Kralja bila je Marica Stanković koja u Pravilima za svoju zajednicu piše: „Život Zajednice suradnica Krista Kralja život je koji se troši za ostvarivanje kraljevstva Kristova na zemlji. To je život neprestanog rada, žilave borbe, požrtvovnog apostolata, ali svakodnevnoga, dobro pripremljenog, sistematskog i neprekidnog apostolata. Ta se borba i apostolat ne vrši odijeljeno od svijeta, već u svijetu, među svijetom, u običnom vrtlogu, u svim zvanjima, u svim okolnostima, na svim položajima.“ Nakon rata, u vrijeme komunizma, svaka od ovih riječi koja je ovdje napisana biti će potvrđena svjedočkim životom i postojanošću onih koji su prošli kroz komunističko robovanje.«

Biskup Ivica posebno se osvrnuo na pet teških i mučnih godina robije koje su Marica Stanković i njezine sestre provele u ženskom logoru u Požegi. »Nakon mučeništva došlo je vrijeme da oni koji žive ubiru plod tog mučeništva i da svijetu objave kako se Bog proslavio po braći i sestrama. To je vrijeme nakon robijanja, vrijeme koncila i koncilske obnove i sveopćeg oduševljenja za novost koja se u Crkvi događa.«, dodaje Biskup.

Svoju propovijed mons. Petanjak zaključuje riječima: »Naše kršćanstvo je danas nekako sumorno. Kad bi se uzeli filozofski pojmovi onda bi se reklo da se bavimo akcidentima, a ne zanima nas bitak, bit. Šminkamo izvana ono što je iznutra trulo i bolesno i gnjilo. Raspravljamo u Crkvi o ekologiji i klimatskim promjenama, a ne bavimo se onime što je potrebno za spasenje. Sve razvodnjavamo i bavimo se bajkama, a pravi problemi prolaze mimo nas. Našem vremenu fali radikalno življenje evanđelja. I fali nam ona oduševljenost i strast za Isusa Krista i evanđeoske vrednote koje su pokretale Katoličku akciju i pokret. Fale nam ljudi poput službenice Božje Marice Stanković koji će ostati u svijetu, a ne biti od svijeta. Ne bojat se biti drugačiji.«

Na kraju misnog slavlja biskup Ivica predvodio je molitvu na grobu sluge Božjega biskupa Antuna Mahnića, čija je duhovna kći i učenica bila i Marica Stanković.

Nakon euharistijskog slavlja, okupljene sudionice okrijepile su se zajedničkim ručkom i druženjem.

Po povratku u dvoranu Ordinarijata, uslijedio je razgovor o daljnjem radu Apostolata za duhovno majčinstvo žena, koje djeluje od 2009. godine, te o ideji da se Dani Marice

Stanković organiziraju i sljedećih godina, na način da se svaki put Dan održi na drugom otoku kako bi bio dostupniji što većem broju žena. O takvim i ostalim susretima Apostolat će na vrijeme informirati sve svoje članice ali i ostale koje se žele obogatiti ovako lijepim sadržajima koji nas hrane i oplemenjuju da svojim životom i primjerom i same možemo svjedočiti kako biti kršćanka danas.

SUSRET ŽUPNIH ZBOROVA KRČKE BISKUPIJE – *CANTANTIBUS ORGANIS* 2024.–
– Malinska, 23. studenog 2024. –

O spomendanu sv. Cecilije, u subotu 23. studenog u župnoj crkvi u Bogovićima održao se susret župnih zborova Krčke biskupije. Kao i svake godine susret je organizirao Odjel za crkvenu glazbu i kulturnu baštinu Biskupije Krk Ureda za kulturna dobra, točnije voditelj Odjela vlč. Mo Josip Vidas. U programu je sudjelovalo više od tristo pjevača iz dvadesetak župa: Kornića, Krka, Polja, Nerezina, Gabonjina, Vrha, Krasa, Njivica, Cresa, Linarski diča, Baške, Omišlja, Drage Bašćanske, Svetog Vida, Novalje, Punta, Dubašnice i Risike.

Na samom početku sve je pozdravio župnik Dubašnice vlč. Marin Hendrih, a potom je uslijedila glazbeno-liturgijska priprava za misno slavlje pod dirigentskom rukom Mo Vidasa. Organizator je naglasio da ovaj susret želi kod prisutnih probuditi novo liturgijsko oduševljenje te biti mali poticaj za daljnji angažman i trud kod naših liturgijskih okupljanja. Zahvalio se zboru domaćinu i voditeljici gđi. Margareti Turčić.

Koncelebriranu svetu misu predvodio je mons. Valter Župan, krčki biskup u miru. Istaknuo je radost zbog ovakvog susreta i molitve. U središte razmišljanja stavio je primjer francuskog filozofa Paula Claudela i njegovog obraćenja nakon što je u pariškoj crkvi Notre Dame na Božić 1886. slušao pjevanu večernju. Biskup Župan potaknuo je pjevače da marljivo i živom vjerom nastave sa svojim angažmanom u liturgijskom pjevanju.

Nakon mise uslijedilo je predstavljanje zborova pa je tako svaki zbor izveo po jednu marijansku pjesmu. Posebni gosti na ovogodišnjem susretu bili su Trsatski koralisti pod vodstvom fra Marija Zrakića. Susret je završio večerom, druženjem i naravno pjesmom u hotelu Malin.

ZS

PREDBOŽIĆNI SUSRET REDOVNICA KRČKE BISKUPIJE U POLJICIMA
– 11. prosinca 2024. –

Predbožićni susret redovnica Krčke biskupije održan je u srijedu 11. prosinca 2024. godine u župi Poljica. Vlč. Zvonimir Badurina Dudić, župnik Poljica, srdačno nas je dočekao i započeo susret molitvom i izlaganjem o Svetoj godini. Nagovor je započeo citatom iz bule broj 4. Naglašavajući kako je sveti Pavao onaj koji stoji čvrsto nogama na zemlji; zna

da se život sastoji i od radosti i od tuge, da je ljubav stavljena na kušnju kad navale teškoće i da se čini kako se nada raspada pred patnjama. Ipak, on piše: »Mi se dičimo i u nevoljama jer znamo: nevolja rađa postojanošću, postojanost prokušanošću, prokušanoš nadom« (Rim 5, 3-4). U teškim situacijama svjetlo svijetli kroz tamu: otkrivamo kako evangelizaciju podržava snaga koja proizlazi iz Kristova križa i uskrsnuća. A to dovodi do razvoja kreposti, koja je usko povezana s nadom – strpljivosti. U današnjem svijetu strpljenje je odagnala žurba i to nanosi veliku štetu ljudima. Uzimaju maha nestrpljenje, nervoja, a ponekad čak i neopravdano nasilje, što dovodi do nezadovoljstva i zatvorenosti. Papa Franjo primio je u audijenciju, u ponedjeljak 15. srpnja 2024., sudionike generalnih kapitula šest redovničkih zajednica. Započinjući govor, svaku redovničku obitelj upitao je za broj novaka jer – kako je rekao – to znači pitati se o budućnosti njihovih zajednica. Papa je na audijenciji istaknuo kako je jednostavnost u posvećenom životu izbor bitnoga i odricanje od suvišnoga, što su utemeljitelji družbi znali činiti, svatko od njih u različitim okolnostima, i dopuštajući da ih iz dana u dan oblikuje jednostavnost Božje ljubavi koja blista u evanđelju. Božja je ljubav jednostavna i njegova je ljepota jednostavna. Papa ih je pozvao na molitvu da budu jednostavni osobno i u sinodskoj dinamici zajedničkoga hoda, lišavajući se svega onoga što nije potrebno ili što može spriječiti slušanje i slogu u procesima razlučivanja, lišavajući se kalkulacija i ambicija. Ambicije su u življenju osoba posvećenoga života poput kuge – upozorio je Papa. A u životu u zajednici zavist je ružna, loša stvar, kao što su pretenzije, krutost i bilo koji pokušaj autoreferencijalnosti. Bez njih je, naprotiv, moguće zajedno, mudro tumačiti sadašnjost, dokučiti znakove vremena i donijeti najbolje odluke za budućnost – dodao je.

U različitim okolnostima, vremenima i mjestima životi onih koji se posvećuju Bogu, životi su ljepote jer u njima blista milost Božjeg lica. Na poticaj Duha Svetoga utemeljitelji družbi bili su u stanju dokučiti osobine te ljepote te su joj znali odgovoriti na različite načine, prema potrebama njihova vremena, ostvarujući prekrasna djela konkretne ljubavi, hrabrosti, kreativnosti i proroštva, trošeći se u brizi za slabe, bolesne, starije osobe i djecu, u odgoju mladih, u misionarskom naviještanju i društvenom zauzimanju. To su djela koja valja i dalje ostvarivati – napomenuo je Sveti Otac. Potaknuo je redovnike i redovnice da nastave tražiti i sijati ljepotu Krista u konkretnosti povijesnih zbivanja, slušajući Ljubav koja je pokretala njihove utemeljitelje, dopuštajući si pitanja o načinima na koje su odgovorili na tu Ljubav, te stoga i o onome što su izabrali i čega su se, možda i teško, odrekli. Redovnice i redovnici prihvaćaju siromaštvo da bi se ispraznili od svega što nije Kristova ljubav i dopustili da ih ispuni njegova ljepota, sve dok se ne prelije u svijet tamo kamo ih Bog šalje, posebno preko poslušnosti. Preko da osoba posvećenog života Bogu daje da se pokaže snaga njegove nježnosti koja nadilazi sve mogućnosti. Na kraju je Papa svima prisutnima preporučio da mole i održavaju dijalog s Bogom.

Jer samo ona molitva koja dolazi iz srca daje nam da idemo naprijed na putu Gospodnjem te stoga ne smijemo zanemariti trenutke ispred svetohraništa razgovarajući s Gospodinom, govoreći Gospodinu i dopuštajući da Gospodin govori nama. Privodeći nalogov kraju vlč. Zvonimir se osvrnuo na Pismo naših biskupa za Jubilej broj 21. te je istaknuo da vjerovati znači prihvatiti preobražavajuću snagu Radosne vijesti u našem životu. To

je susret sa živom osobom koja duboko preobražava sve nas, otkrivajući nam pravi identitet djece Božje. Susret s Kristom obnavlja naše ljudske odnose, usmjeravajući ih ljubavlju prema većoj solidarnosti i bratstvu. Vjera, koja se rađa iz susreta s Kristom, mijenja sve u nama i otkriva nam buduće određenje, istinu o našem pozivu u povijesti, smislu života, svijesti da smo putnici prema nebeskoj domovini.

Nagovor je završio zaključkom iz Papine bule broj 25: predstojeći Jubilej bit će dakle Sveta godina koju karakterizira nada koja ne blijedi, nada u Boga. Neka nam ona također pomogne ponovno otkriti potrebno povjerenje u Crkvi i društvu, u međuljudskim odnosima, u međunarodnim odnosima, u promicanju dostojanstva svakoga čovjeka i u poštivanju stvorenoga svijeta. Neka svjedočanstvo vjere bude kvasac istinske nade u svijetu, navještaj novoga neba i nove zemlje (usp. 2 Pt 3, 13), gdje možemo prebivati u pravdi i slozi među narodima, nastojeći ispuniti Gospodinove obećanje. Pustimo da nas već sada privuče nada i dopustimo da se putem nas proširi na one koji za njom žude. Svojim im životom poručimo: »U Gospodina se uzdaj, ojunači se, čvrsto nek' bude srce tvoje: u Gospodina se uzdaj!« (Ps 27, 14). Neka snaga nade ispuni našu sadašnjost dok s pouzdanjem iščekujemo ponovni dolazak Gospodina Isusa Krista, kojemu neka je čast i slava sada i u vijeke vjekova.

Nakon nagovora uslijedila je prilika za sakrament svete ispovijedi iza koje je slavljena sveta misa koju je predvodio otac biskup mons. Ivica Petanjak uz koncelebraciju trojice svećenika uz prisutnost vjernika župe Poljica. Pjevanje je animirao župni zbor župe Poljica. Otac biskup je u nadahnutoj i poticajnoj propovijedi između ostaloga rekao kako ovo današnje evanđelje moramo smjestiti u kontekst – to je vrijeme kad Isus doživljava neuspjeh za neuspjehom, nalazi se u trzavicama, prigovaranjima između farizeja, saduceje. Prigovaraju mu da se ne drži zakona, nazivaju ga pijanicom, da čudesa koja čini, ne čini prstom Božjim...

Uz Isusa ostala je šačica ribara, kao da se sam Isus iznenadio tim Božjim djelovanjem u svijetu, on proglašava blaženima i sretnima one koji su ostali uz njega. Dođite k meni svi koji ste umorni i opterećeni i ja ću vas odmoriti. Ne može se upoznati Isusa Krista ako se ne dođe k njemu, ako nema susreta. Ako želimo upoznati Isusa, biti njegovi učenici, moramo biti s njime. Moramo upoznati Isusa Krista. Isus ne kaže da će maknuti križ nego da će biti s nama jer je i on sam to prolazio. Svi prolazimo različite kušnje, ali Isus nam je tu primjer, on se nije dao obeshrabriti u činjenju dobra, on ima snage ići naprijed, gledajući da ima nešto pozitivno, da ima onih koji će prihvatiti njegovu riječ i živjeti po njoj. Redovnici su znak onih koji se u današnjem svijetu žele odreći svega i krenuti za Isusom Kristom. Isus nas uči da mu budemo učenici i učimo od njega jer je krotka i ponizna srca, to ne znači nikada se ne naljutiti, nikada govoriti. I sam je Isus prekoravao druge kad je to bilo potrebno. Reći istinu znači biti svjestan svoga dostojanstva, kršćanskog poziva, a i važnosti da stvari možeš nazvati svojim imenom. Danas smo pomalo izgubili kriterije za objektivnu istinu. Biti u istini jest poniznost. Poniznost se stječe cijeli život, ponizan čovjek ne reagira na prvu. Isus kaže: uzmite jaram moj na sebe – za jaram je potrebno dvoje. Jaram ne može vući jedan. U braku i u redovništvu pod jarmom mora biti dvoje. Ti si htio.

Čim uzmeš jaram, već se netko pobrine da ti stavi breme. Isus nas poziva da život uzmemo ozbiljno. Kad smo nešto u životu izabrali, onda moramo biti zajedno ako hoćemo izvući teret života. Isus kaže: učite se od mene. U redovništvu smo pod jarmom, to je jedan oblik života u kojem jaram dijelimo s Isusom Kristom i onaj koji će u tom jarmu više potegnuti jest Isus Krist. Ali ja moram dati sa svoje strane sve što mogu, na tom putu posvećenja Bog mi je dao braću. Ne biramo braću i sestre već ih primamo na dar. Sveti Franjo kaže: Bog mi je dao braću. Na kraju propovijedi pozvao je okupljene da budu realni, život ima lijepe i ružne strane; ako ne bi bilo onih teških strana, nikad se ne bismo ostvarili kao ljudi i ne bi iz nas izašlo ono što nosimo u sebi. Od Isusa učimo biti krotka i ponizna srca i uvijek zajedno, jer ono što se zajedno radi, ima budućnost.

Nakon svete mise uslijedilo je zajedničko druženje, nakon kojega su se redovnice uputile svojim samostanima obogaćene lijepim poticajima za svakodnevni hod.

s. Katarina Mikić

OBILJEŽENA 104. OBLJETNICA PRELASKA U VJEČNOST SLUGE BOŽJEGA BISKUPA ANTUNA MAHNIĆA

– Krk, 14. prosinca 2024. –

U subotu 14. prosinca 2024., na 104. obljetnicu njegova preminuća, euharistijskim slavljem u katedrali u Krku, svečano je obilježen godišnji spomendan sluge Božjega biskupa Antuna Mahnića. Euharistiju je predvodio požeški biskup Ivo Martinović. Koncelebrirali su krčki biskup Ivica Petanjak te brojni svećenici i redovnici s područja Krčke biskupije.

Na početku je krčki biskup pozdravio sve sudionike, a na poseban način predvoditelja slavlja biskupa Ivu. Istaknuo je kako je sluga Božji biskup Antun Mahnić počivao pune 73 godine (1929.-2002.) u crkvi franjevac trećoredaca glagoljaša na Ksaveru čiji je donedavni provincijalni ministar bio sadašnji požeški biskup. »Franjevci trećoredci glagoljaši čuvali su tijelo biskupa Mahnića u svojoj crkvi ne kao gosta, nego kao svoga brata. Koristim ovu prigodu da vam se na vašoj brizi i ljubavi od srca zahvalim, a sluga Božji neka vam se iz Očevog doma uzvrat i obdari vas posebnim blagoslovom«, poručio je biskup te zahvalio biskupu Martinoviću što je spremno prihvatio predvoditi ovu euharistiju.

Zahvaljujući na pozivu, biskup Ivo je izrazio radost i poštovanje što može zahvaljivati Gospodinu za dar života i pastirske službe biskupa Mahnića te je potaknuo sve sudionike da mole kako bi se po primjeru njegova života još više proslavljao Bog u ovoj mjesnoj i općoj Crkvi, ali i hrvatskoj domovini. »Neobičnost koju je Gospodin ostvario po običnom i predanom životu biskupa Mahnića poziva nas da uđemo u otajstvo Boga koji je uvijek neobičan i trajno djeluje u našim životima. Njegova božanska ljubav nas je okupila i u toj ljubavi otkrivamo kako Bog ne prestaje djelovati kroz povijest spasenja po pastirima i vjernicima koji mu predaju i otvaraju svoje živote«, poručio je biskup Ivo.

U homiliji biskup je podsjetio nazočne kako se na današnji dan slavi spomen na sv. Ivana od Križa. Kazao je kako je riječ Božja bila utkan u njegov život kao i u život biskupa Mahnića. Istaknuo je potom kako je riječ Božja i danas važna za svakog vjernika. Osvrnuvši

se na evanđeoski ulomak biskup je rekao da u Isusovim riječima otkrivamo što znači biti autentičan kršćanin.

»Isus je uvijek jasan, konkretan i životan. Zato želi da ga se iskrenim srcem prihvati i slijedi. Isusa srcem prihvaća onaj tko mu potpuno vjeruje i čija se vjera rađa u dubini bića i srca. Isus ne govori privlačne riječi. Naprotiv, on govori teške i zahtjevne riječi u kojim nam pojašnjava što znači biti njegov učenik. Isus od učenika zahtijeva ljubav. On govori o ljubavi koja je veća od ljubavi prema ocu, majci, bratu i sestri. Isus ne želi krasti našu ljubav, nego je želi još više usavršiti. Poručuje kako ljubiti. Isus nam pomaže razumjeti kako je temelj ljubavi djece Božje u njegovoj ljubavi. Zato nam poručuje da je najvažniji izbor potpuno se opredijeliti za njega. On mora biti na prvom mjestu i potrebno je položiti sve u njega da bi ga se slijedilo. Zar mi večeras ne svjedočimo da u Kristu nalazimo temelj i polazište svoga života? Krist nam je svojim životom dao primjer jer je ostavio svoju obitelj kako bi svoju ljubav i svoje srce otvorio Ocu i dao se za naše spasenje.«

Nakon opredjeljenja za Boga biskup je istaknuo kako je drugi kriterij za nasljedovanja Isusa prihvaćanje svoga križa. »Mi redovito zamišljamo križ kao poteškoću i problem. Nošenje vlastitog križa je izraz svjesnosti izbora i opredjeljenja. Samo onaj tko razmišlja o Isusovom životu nastoji svojim životom njega slijediti, njegove odluke, njegov put. Slijediti njegov put znači slijediti njegovu nesebičnu ljubav i križ. To znači znati prihvatiti posljedice opredjeljenja za Isusa Krista i ostati vjerni njemu, evanđelju, Božjoj istini i idealima za koje se isplati živjeti i graditi vječnost.«

Kao treći kriterij za biti Isusov učenik i nasljedovanje Isusa biskup je istaknuo spremnost odreći se svega što posjedujemo. »Ova rečenica oduzima nam svaku materijalnu sigurnost, ali daje Božju sigurnost. Ono što Isus poručuje i od nas očekuje jest da se odrekemo svega, a to nije plod jedne žrtve, nego puno više, čin koji nam daje slobodu. Od nas očekuje da se odrekemo svega i da budemo slobodne osobe koje se mogu potpuno darovati Bogu i ljudima. Iz iskustva znamo koliko puta nas je ono materijalno zarobilo i onemogućilo nam da ljubimo dovoljno i onako kako Bog to očekuje. Sloboda na koju nas Krist poziva pomaže nam da potpuno ostvarimo darove koje je Bog stavio u naše živote i ruke«, zaključio je biskup.

Kazao je nadalje da nam naviješteno evanđelje govori o izboru kvalitete života i poziva koji se u temelji na Kristu, koju je kao Isusov učenik svojim životom u potpunosti ostvario sluga Božji biskup Antun Mahnić. Ukazao je potom vjernicima na pojedine trenutke iz života biskupa Mahnića u kojima su se ostvarili Isusovi navedeni evanđeoski zahtjevi. »Blagopokojni sluga Božji biskup Antun odgovorio je Bogu na Isusove uvjete potpunim bićem. Odrekao se svoje obitelji da bi ga nasljedovao svojim životom u duhovnom pozivu. U snazi Isusova križa ostvarivao je svoj svećenički poziv i biskupsku službu kao pastir ove mjesne Crkve. Dobro nam je poznato kako mu je dolazak za biskupa u Krk bio veliki križ od kojeg nije pobjegao, nego ga je snagom vjere i ljubavi prema Kristu istinski prigrlio na putu služenja Njemu i rasta u svetosti. Na Isusov poziv, kao pravi učenik dao je odgovor svojim srcem. Osim što je svojim srcem potpuno gledao u Krista i njegov križ, u vršenju svoga poslanja oslanjao se na svećenike, vjernike laike, vrsne i uzorne duhovne intelektualce, na mlade, na mnoge ljude koji su bili bogati vjerom, znanjem i kulturom.

Ovdje u Krku oslanjao se i na naše franjevce trećoredce glagoljaše«, poručio je biskup te se osvrnuo na povezanost biskupa Antuna s franjevcima trećoredcima. »Bili su na razne načine povezani bratskom suradnjom koju su posebno posvjedočili mnogi fratri, a među njima fra Ignacije Radić, provincijali dr. fra Josip Turčić i dr. fra Josip Dujmović, fra Bono Zec, fra Augustin Bajčić, fra Ljudevit Brusić, fra Stjepan Sorić te mnogi drugi. Za vrijeme biskupa Antuna u Krku se osniva provincijska gimnazija i provincijski studij filozofije i teologije, a na Glavotoku novicijat.« Biskup Martinović je naglasio kako je sluga Božji Antun veoma dobro vrednovao sposobnosti i darove koje su fratri imali te ih je imao za bliske suradnike. »Prema osobnom svjedočanstvu starijih fratara biskup Antun se s velikim poštovanjem i ljubavlju odnosio prema fratrima te im je povjerio pastoralni kapelanski rad u mnogim župama na Krku i Lošinju. Poznato je da su mu fratri bili ispovjednici, a klerici posluživali u misnim slavljinama u katedrali. Fratri su mu bili važni kao urednici, pomoćnici i širitelji časopisa 'Hrvatske straže' i 'Svećeničke zajednice'. Ugledni fra Ignacije Radić bio je njegov višegodišnji ispovjednik i pratio ga je na njegovom zatočeništvu u Italiju. Biskup Antun bio je pastir koji je razumio fratre i s njima gradio Crkveno povjerenje, a oni su u njemu gledali ne samo biskupa, nego brižnog oca, prijatelja i brata, suputnika i dobročinitelja. Njegovo srce kucalo je za sve. Svojim srcem i stilom života privlačio je i okupljao oko sebe mlade fratre, klerike, starije fratre, učene i manje učene. Njegova ljubav je bila u duhu današnje riječi iz evanđelja jer je bio učenik koji je slijedio Isusa Krista. Ne možemo ovdje ne spomenuti njegovu veliku ulogu i doprinos u ljubavi prema glagoljici. U tom smislu on je bio podrška fratrima glagoljašima i fratri njemu, a osobito je bila važna njegova povezanost s velikim fra Antunom Dragutinom Parčićem. Nije nepoznato svjedočanstvo njegova tajnika dr. Josipa Palčića i ispovjednika fra Ignacija Radića, kako se sluga Božji biskup Antun u Rimu s hrvatskim biskupima zauzeo za glagoljicu poput svetih Ćirila i Metoda te je protiv lažnih liberalnih optužbi za krivovjerje Svetom Ocu Piju X. svojom čašću i biskupskim križem izrazio potpunu vjernost i ljubav.«

Na kraju homilije biskup se prisjetio kako je kao sjemeništarač u crkvi sv. Franje Ksaverskoga u Zagrebu pohađao grob biskupa Antuna u kapeli Gospe Lurdske. »Tamo je on i nakon života svojom ljubavlju tiho govorio onima koji su mu dolazili. Njegovo srce je bilo potpuno predano Bogu i Gospi Lurdskoj, srce koje je kucalo za ovu biskupiju. Bilo je to srce koje je bilo prožeto ljubavlju pravog učenika prema Bogu i Crkvi«, poručio je biskup Ivo. Svoju homiliju završio je riječima iz kateheze pape Benedikta XVI. o sv. Ivanu od Križa koje je primijenio na put sluge Božjega biskupa Antuna: »Možemo shvatiti da put s Kristom, ići s Kristom, nije neki teret koji se pridodaje već dosta teškom bremenu našega života, već je nešto sasvim drugo, to je svjetlo, snaga koja nam pomaže nositi to breme. Ako čovjek nosi u sebi veliku ljubav, ta mu ljubav daje gotovo krila i lakše podnosi nevolje života, jer nosi u sebi veliko svjetlo; ovo je vjera: biti ljubljeni od Boga i pustiti da nas Bog ljubi u Isusu Kristu. Puštajući da nas on ljubi, dobivamo svjetlo koje nam pomaže svakoga dana nositi to breme. A svetost nije naše, vrlo teško djelo, već je upravo to 'otvaranje': otvoriti prozore našega života da Božje svjetlo može ući; u otvaranju njegovome svjetlu nalazi se snaga, nalazi se radost otkupljenih.« Biskup je zaključio kako je tu svetost, svjetlo i radost pronašao kao pravi učenik sluga Božji biskup Antun i postao nam svima uzor služeći ovoj Crkvi, Bogu i narodu.

Nakon popričesne molitve biskup Ivo je pred grobom sluge Božjega Antuna Mahnića uputio Bogu molitvu i na sve zazvao Božji blagoslov.

BOŽIĆNO ČESTITANJE KRČKOG BISKUPA

U srijedu 18. prosinca, u Biskupskom dvoru u Krku, upriličeno je božićno čestitanje krčkog biskupa mons. Ivica Petanjka, na koje su pristigli predstavnici klera i redovničkih zajednica, vjeroučitelja, civilnih vlasti i raznih javnih i kulturnih ustanova s područja Krčke biskupije.

U radosnoj atmosferi i uz božićne napjeve, riječi čestitke izrekli su generalni vikar mons. Franjo Velčić, krčki gradonačelnik Darijo Vasilić, prof., te krčki biskup mons. Ivica Petanjak.

Mons. Velčić pozdravio je sve okupljene i izrazio radost što se još jednom održava ovo tradicionalno svečano predbožićno okupljanje. U svom obraćanju istaknuo je: „Dok zahvaljujemo za ono što je iza nas, pogled upiremo u ono što dolazi, a pred nama je 2025. godina koju je papa Franjo proglasio Jubilarnom i to bulom znakovita naziva *Spes non confudit* - Nada ne razočarava. U krčkoj biskupiji ova će se godina otvoriti 29. prosinca 2024. na tri mjesta: u Krku, Osoru i Rabu.“ Istaknuo je i druge značajne obljetnice koje u ovoj godini proslavljamo: 1700 godina od Nicejskog sabora i 1100 godina od Splitskih crkvenih sabora i početaka Hrvatskog kraljevstva. Mons. Velčić dalje ističe: „Naša nada oslanja se na utjelovljenoj Božjoj riječi koja je postala čovjekom, čiji se rođendan spremamo slaviti. Bog dolazi kao nejakom dijete jedino s moći svoje ljubavi. U jaslama i na križu uspostavljena je Božja slava usred ovog svijeta. Gdje god ljudi slijede tog Boga, započinje nova čovječnost i, polako, mir i to je razlog naše nade.“ Zatim je svima okupljenima, a posebno Ocu biskupu zaželio obilje nade koja ne razočarava i radosti koju donosi događaj Božića.

U ime civilnog sektora, čestitku mons. Petanjku izrekao je krčki gradonačelnik Darijo Vasilić, prof. Istaknuo je kako je Božić svetkovina po kojoj posebno postajemo svjesni Božje blizine i njegovih darova: milosrđa, ljubavi, radosti, nade..., ali i poziva da te darove upri-
sutnjujemo i dijelimo u svojim zajednicama, u svojim obiteljima i s onima koji su najpotreb-
niji. Biskupu je zahvalio na svim inicijativama kojima potiče izgradnju upravo takvog društva.

Biskup Petanjak zahvalio se svima na dolasku, zajedništvu i na izrečenim čestitkama te u svom govoru istaknuo kako je upravo nada toliko potrebna u ovom suvremenom svijetu. Napomenuo je kako svi mi, svjesni koliko se rapidno mijenja slika svijeta, društva i naših lokalnih sredina u kojima živimo, koliko ima nemira, nasilja, nepravde, koliko često solidarnost, briga za nemoćne i slabe ostaje samo na riječima, kako smo kao kršćani pozvani biti ljudi nade, čak i onda kada sve govori suprotno, i vjere da će Bog voditi sve i sve iznijeti na dobro. Svima je poželio da budu nositelji nade, mira, radosti.

Nakon što je biskup izrekao čestitke svakome ponaosob, nastavilo se s druženjem.

Irena Žužić

SADRŽAJ 2024.**1/2024.**

DOKUMENTI	3
Poruka Svetoga Oca Franje za 57. Svjetski dan mira (1. siječnja 2024.): Umjetna inteligencija i mir	3
Poruka Svetoga Oca Franje za XXXII. Svjetski dan bolesnika (11. veljače 2024.): »Nije dobro da čovjek bude sam«. Liječiti bolesne liječeći odnose	10
Poruka Svetoga Oca Franje za korizmu 2024. godine: Bog nas vodi kroz pustinju do slobode	12
Poruka Pape Franje za 58. Svjetski dan društvenih komunikacija (12. svibnja 2024.): Umjetna inteligencija i mudrost srca. Prema uistinu ljudskoj komunikaciji	15
Poruka prigodom Dana posvećenog života 2024. (Svijećnica, 2. veljače 2024.): Posvećeni život – svjedočanstvo Kristova mira	19
Poruka Vijeća HBK za život i obitelj uz Dan života: Svjedočiti ljepotu očinstva	22
➤ Izvještaji: Priopćenje s izvanrednog zasjedanja HBK-a (22. siječnja 2024.)	25
ODREDBE BISKUPSKOG ORDINARIJATA	26
Pastirski pohodi župama Omišaljškog i Lošinjskog dekanata te slavlja svete potvrde u župama Vrbničkog dekanata i u Župi Krk	26
Sinodalni susret svećenika Riječke metropolije (Rijeka, 26. veljače 2024.)	27
Godišnjica smrti biskupa Karmela Zazinovića (Krk, 5. ožujka 2024.)	28
Obljetnica biskupskog ređenja biskupa u miru mons. V. Župana (15. ožujka 2024.)	28
Obljetnica ređenja biskupa ordinarija Ivica (22. ožujka 2024.)	28
Milostinja IV. korizmene nedjelje i mise »za duše« (10. ožujka 2024.)	29
Sv. misa za pokojne biskupe, svećenike i redovnike (11. ožujka 2024.)	29
Preduskrсни plenarni svećenički sastanak (Krk, 20. ožujka 2024.)	30
Prve subote u mjesecu	30
IZ KATEHETSKOG UREDA	31
Korizmena duhovna obnova Za odgojiteljice u vjeri i vjeroučitelje (Punat, 9. ožujka 2024.)	31
Biskupijsko natjecanje iz vjeronauka (Punat, 22. ožujka 2024.)	31
Hodočašće djece Krčke biskupije na grob biskupa Mahnića (Krk, 23. ožujka 2024.)	31
IZ POVJERENSTAVA	32
➤ Apostolat žena za duhovno majčinstvo »Marica Stanković«: Križni put u nakanu za svećenike (Krk, 8. ožujka 2024.)	32
DIJECEZANSKA KRONIKA I OBAVIJESTI	33
Kronika krčkog biskupa	33
Svećenici: Svećenički jubileji	34
➤ Izvještaji	34
Nova opatica benediktinskog samostana u Cresu (Cres, 27. siječnja 2024.)	34
Susret mladih o spomendanu sv. Ivana Bosca (Cres, 27. siječnja 2024.): <i>Za kim/čim čezne tvoje srce?</i>	34
Obilježen Dan posvećenog života (Krk, 2. veljače 2024.)	35
Susret volontera župnih Caritasa i zajednice Vjera i Svjetlo (Krk, 3. veljače 2024.)	37

2/2024.

DOKUMENTI	40
Poruka pape Franje za 1. Svjetski dan djece, »Evo, sve činim novo!« (otk 21, 5).....	40
Poruka pape Franje biskupima, svećenicima, posvećenim osobama i vjernicima iz cijeloga svijeta za 61. Svjetski dan molitve za zvanja (21. travnja 2024.), <i>Pozvani sijati nadu i graditi mir</i>	42
Pismo pape Franje župnicima cijelog svijeta	45
Deklaracija <i>Dignitas infinita</i> o ljudskom dostojanstvu	48
➤ izvještaji.....	73
Priopćenje sa 68. Zasjedanja sabora HBK	73
ODREDBE BISKUPSKOG ORDINARIJATA	77
Župna pastoralna vijeća.....	77
Župna ekonomska vijeća.....	77
Proslava sv. Kvirina 2024. godine (Krk, 4. lipnja 2024.)	77
Presveto Srce Isusovo – Dan svećeničkog posvećenja (7. lipnja 2024.).....	78
Ispiti za ispovjednu ovlast (Krk, 10. srpnja 2024.)	79
Duhovne vježbe svećenika	79
Nacionalno hodočašće u Rim prigodom Svete godine 2025.....	80
IZ POVJERENSTVA ZA PASTORAL DUHOVNIH ZVANJA	80
Biskupijski susret ministranata (Krk, 16. rujna 2023.).....	80
Dijecezanska kronika i obavijesti.....	81
Kronika krčkog biskupa	81
Obavijest: Ljetovanje bogoslova.....	83
➤ Izvještaji	83
Korizmena duhovna obnova za redovnice (Punat, 8. ožujka 2024.)	83
Korizmena duhovna obnova za vjeroučitelje (Punat, 9. ožujka 2024.).....	85
Duhovna obnova volontera župnih Caritasa (Ćunski, 9. ožujka 2024.).....	86
Održan Preduskrсни plenarni svećenički sastanak (Krk, 20. ožujka 2024.)	86
Održano Županijsko natjecanje iz vjeronauka (Punat, 22. ožujka 2024.).....	88
Hodočašće djece biskupu Mahniću i prvi križni put djece Krčke biskupije (Krk, 23. ožujka 2024.).....	88
U Baški održano državno natjecanje iz vjeronauka (22. – 24. travnja 2024.).....	89
Svečanim programom obilježen Dan pogibije Zrinskog i Frankopana (Krk, 30. travnja 2024.).....	91
Za svećenika zaređen vlč. Zoran Maričević (Krk, 8. svibnja 2024.).....	94

3/2024.

DOKUMENTI.....	97
Poruka Svetoga Oca Franje za 4. Svjetski dan djedova i baka i starijih osoba (28. srpnja 2024.): <i>Ne napusti me u starosti</i> (usp. Ps 71, 9).....	97
Poruka Pape Franje za Svjetski dan molitve za skrb o stvorenom svijetu (1. rujna 2024.): <i>Nadaj se i djeluj sa stvorenjem</i>	100
Poruka Pape Franje za 110. Svjetski dan selilaca i izbjeglica (29. rujna 2024.)	104
Poruka Pape Franje za 98. Svjetski dan misija (20. listopada 2024.): <i>Podžite i pozovite</i>	

<i>sve na gozbu</i> (usp. Mt 22, 9)	106
Poruka Svetoga Oca Franje za 8. Svjetski dan siromaha (33. Nedjelja kroz godinu, 17. studenoga 2024.)	110
Izjava komisije HBK Iustitia et Pax u povodu izbora za Europski parlament: <i>Za Europu koja promiče vrijednost života i obitelji</i>	114
Priopćenje komisije HBK Iustitia et Pax u povodu najave uvođenja rodnih studija na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu: <i>Neprihvatljivost ideologije roda i rodnih teorija u svrhu zaštite dostojanstva ljudske osobe</i>	118
Govor nadbiskupa Hranića na početku Katehetske ljetne škole – poruka za početak nove školske i katehetske godine	123
➤ IZVJEŠTAJI:	
Priopćenje s Izvanrednog zasjedanja HBK (Zagreb, 6. lipnja 2024.)	125
Priopćenje sa sjednice Odbora HBK za bračna i obiteljska savjetovališta i sastanka povjerenika za obiteljski pastoral (Zagreb, 10. lipnja 2024.)	127
ODREDBE BISKUPSKOG ORDINARIJATA	128
Sjednica Zbora savjetnika i Prezbiterskog vijeća (18. rujna 2024.)	128
Sastanak predstojnika i povjerenika ureda (18. rujna 2024.)	128
Teološko-pastoralni seminar Riječke metropolije (Rijeka, 25. rujna 2024.)	129
Biskupijsko hodočašće na Trsat (13. listopada 2024.)	129
Plenarni svećenički sastanak (Krk, 16. listopada 2024.)	130
Tečajevi priprave za brak	130
Permanentna formacija mladih svećenika (Lovran, 11. - 13. studenog 2024.)	131
Katekumenat	131
Naši svećenički kandidati	132
IZ POVJERENSTAVA I APOSTOLATA	132
➤ Iz Povjerenstva za duhovna zvanja: Biskupijski susret ministranata (Krk, Oaza Kraljice mira, 21. rujna 2024.)	132
➤ Iz Povjerenstva za mlade: Biskupijsko hodočašće mladih »Camino – Krk« (28. rujna 2024.)	133
➤ Apostolat za duhovno majčinstvo: Prvi dan Marice Stanković u Krku (19. listopada 2024.), <i>Kako biti kršćanka danas?</i>	133
IZ CARITASA BISKUPIJE KRK	134
➤ NAJAVE:	
Projekt »72 sata bez kompromisa«	134
Akcija »Plamen za dvostruko dobro«	134
Susret voditelja župnih Caritasa	135
Akcija »Nedjelja Caritasa«	135
➤ IZVJEŠTAJI:	
Projekt ljetovanja u domu Emaus	136
Projekt »Prijatelji s mora«	136
DIJECEZANSKA KRONIKA I OBAVIJESTI	137
Kronika biskupa Ivice Petanjka	137
➤ SVEĆENICI: Razrješenja i imenovanja u Krčkoj biskupiji 2024.	139
➤ OBAVIJESTI:	

Knjiga biskupi, svećenici i župe na području Krčke biskupije od 1900. god. do danas.....	140
Nadopuna nekrologija (2).....	141
Tečaj Kursiljo za bračne parove	142
➤ IZVJEŠTAJI:	
Trostruka obljetnica družba Sestara Presvetog Srca Isusova (Sveti Vid dobrinjski, 9. svibnja 2024.)	142
U Puntu održan 3. Oratorij za djecu (10.–12. svibnja 2024.).....	144
Programom »Golubica sv. Skolastike« proslavljena 800. obljetnica Benediktinki u Krku (Krk, 18. svibnja 2024.).....	145
Vlč. Zoran Maričević slavio mladu misu (Banjol, 25. svibnja 2024.).....	146
Proslavljena svetkovina sv. Kvirina (Krk, 4. lipnja 2024.)	147
Svetkovina Srca Isusova okupila svećenike otoka Krka (Krk, 7. lipnja 2024.).....	149
Krčka biskupija ugostila misionare i misionarke Crkve u Hrvata (29. lipnja – 3. srpnja 2024.)	150
Dijamantna misa vlč. Mateja Polonija (Vrbnik, 7. srpnja 2024.).....	151
Središnja proslava Dana pobjede na Krku u svetištu Majke Božje goričke (5. kolovoza 2024.).....	152
Vlč. Ivan Buić proslavio dijamantni svećenički jubilej (Krk, 1. rujna 2024.)	153
Katehetski dan za vjeroučitelje Krčke biskupije (Rab, 4. rujna 2024.).....	153
Susret biskupa Petanjka i muftije Hasanovića (Krk, 5. rujna 2024.).....	154
Biskup Petanjak primio generalnog ministra Franjevac trećoredaca glagoljaša fra Amanda Trujilla Cana (Krk, 10. rujna 2024.).....	154

4/2024.

DOKUMENTI.....	157
Božićno priopćenje mons. Ivica Petanjka 2024.....	157
Bula proglašenja Jubileja 2025. <i>Spes non confundit</i>	158
Molitva Jubileja 2025.....	171
Početak i završetak Svete godine 2025. u sveopćoj i partikularnim Crkvama	172
O podjeli oprosta za redovni jubilej 2025. godine koji je proglasio Papa Franjo.....	173
Poruka Svetoga oca Franje za 39. Svjetski dan mladih (24. studenoga 2024.): <i>Oni što se uzdaju u Gospodina hode i ne umaraju se</i> (usp. iz 40, 31).....	178
Dokument Vijeća HBK za nauk vjere: <i>Odgovornost prema zajedničkom domu – odnos kršćana prema svemu stvorenom</i>	181
Poruka predsjednika odbora HBK za pastoral pomoraca o blagdanu sv. Nikole.....	193
Poruka predsjednika Hrvatskog Caritasa za Nedjelju Caritasa: <i>Učitelju, što nam je činiti?</i> (usp. Ik 3,12).....	194
Čestitka i poruka za Međunarodni dan osoba s invaliditetom (3. prosinca 2024.): <i>Prema neograničenoj radosti</i>	196
➤ Izvještaji	198
Održan sastanak Odbora HBK za mlade (11. studenoga 2024.)	198
Priopćenje sa 69. zasjedanja Sabora HBK (14. studenoga 2024.)	198
Sjednica Vijeća HBK za nauk vjere (20. studenoga 2024.)	201
Susret premijera i članova Vlade i Stalnog vijeća HBK (10. prosinca 2024.).....	201

ODREDBE BISKUPSKOG ORDINARIJATA.....	203
Sveta godina 2025.....	203
Ostale obljetnice sveopće i nacionalne Crkve.....	204
Godišnje klanjanje Presvetom.....	205
Mise »pro familia et iuventute«.....	206
Obveze prema Ordinarijatu	207
Tečajevi pripreve za brak.....	208
Otpuštanje cenzure zbog pobačaja	208
IZ KATEHETSKOG UREDA: Duhovna obnova u Svetoj godini za odgojiteljice u vjeri i vjeroučitelj(ic)e (Veternica, 24.-26. siječnja 2025.).....	209
IZ POVJERENSTVA ZA REDOVNICE: Susret redovnika i redovnica na blagdan Sviječnice (Krk, 2. veljače 2025.)	209
IZ CARITASA BISKUPIJE KRK.....	210
➤ Najave:	
Duhovna obnova za volontere župnih Caritasa	210
Sjednica Upravnog vijeća Caritasa Biskupije Krk.....	210
Projekt <i>Prijatelji s mora</i>	210
Prikupljanje maslinovih grančica za pomoć potrebitima.....	210
Tjedan solidarnosti s Crkvom i ljudima u Bosni i Hercegovini.....	211
➤ Izvještaji:	
Projekt <i>72 sata bez kompromisa</i>	211
Akcija <i>Plamen za dvostruko dobro</i>	211
Akcija <i>Podjeli blagdansku radost</i>	211
Susret voditelja župnih Caritasa	212
DIJECEZANSKA KRONIKA I OBAVIJESTI.....	214
Kronika biskupa Ivice Petanjka	214
➤ Izvještaji:	
Biskupijski susret ministranata u Krku (21. rujna 2024.).....	214
Biskupijsko hodočašće Majci Božjoj Trsatskoj (13. listopada 2024.).....	214
Jesenski plenarni sastanak svećenika i redovnika (Krk, 18. listopada 2024.)	217
U Krku održan prvi Dan Marice Stanković (19. listopada 2024.).....	220
Susret župnih zborova Krčke biskupije – <i>Cantantibus organis 2024.</i> (Malinska, 23. studenog 2024.).....	223
Predbožićni susret redovnica Krčke biskupije u Poljicima (11. prosinca 2024.)	223
Godišnji spomendan sluge Božjega biskupa Antuna Mahnića (14. prosinca 2024.).....	226
Božićno čestitanje Krčkog biskupa.....	229

Izdaje: BISKUPSKI ORDINARIJAT KRK, Biskupa Antuna Mahnića 18, HR-51500 KRK
tel. 051/221-018; fax. 051/221-483; e-mail: ordinarijat@biskupijakrk.hr
web: biskupijakrk.hr

Uredila: Irena Žužić

Odgovara: mons. dr. Franjo Velčić, *generalni vikar*